

S B K P M K 'I

PLENUMU

29. TEMMUZ 1988

(Prawda gazetesinin 30/31 Temmuz 88 tarihli Almanca nüshasından çevrilmiştir.)

İ Ç İ N D E K İ L E R :

1. SBKP MK'i Genel Toplantısı üzerine
2. M. Gorbaçov'un, SBKP MK'i plenumunda yaptığı konuşma
3. Kararlar:
 - 19. Ulusal Parti Konferansı kararlarının yaşama geçirilmesi konusunda, pratik çalışmalar.
 - Parti Örgütlerinde raporlar ve seçimler
 - Parti aparatlarının yenilenmesinin ana yönü üzerine

SBKP MK'İ GENEL TOPLANTISI ÜZERİNE

SBKP MK'i olağan plenumu 29.7.1988 günü yapıldı.

Plenum, "19. Parti Konferansı kararlarının yaşama geçirilmesi konusunda pratik çalışmalar" sorununu görüştü. Bu konuda, SBKP MK'i Genel Sekreteri Michail Gorbaçov bir konuşma yaptı.

Plenuma katılanlar, SBKP MK'i politik bürosunun, 19. Parti Konferansı'nca saptanan hedefler doğrultusunda hazırladığı belge taslaklarını, plenumun başlamasından önce tetkik olanağını buldular.

Plenumda söz alarak konuşanlar: KP Ukranya MK'i 1. Sekreteri Vladimir Stscherbizki, KP Kazakistan Kustanay Bölge Komitesi 1. Sekreteri Vassili Demidenko, SBKP Omsk Bölge Komitesi 1. Sekreteri Jevgeni Pochitailo, SBKP Stavropol Bölge Yönetimi 1. Sekreteri İvan Boldyrev, SSCB Toprak ve Su İşleri Bakanı Nikolay Vassilyev, KP Ukranya Schitomir Bölge Komitesi 1. Sekreteri Vassili Kavun, SBKP Leningrad Bölge Komitesi 1. Sekreteri Yuri Solovjov, SSCB Ticaret Bakanı K. Terech, SBKP Saratov Bölge Komitesi 1. Sekreteri Aleksandr Chomyakov, Kostroma'daki Lenin ipek kollektifinde dokuma işçisi Valentina Pletnyova, KP Lehtonya MK'i 1. Sekreteri Boris Pugo, SBKP Belgrad Bölge Komitesi 1. Sekreteri Aleksey Ponomaryov, Uçak Endüstrisi Bakanı Appolon Syszov, SBKP Kalinin Bölge Komitesi 1. Sekreteri Nikolay Tatartschuk, KP Beyaz Rusya MK'i 1. Sekreteri Yefrem Sokolov, KP Kazakistan 1. Sekreteri Gennadi Kolbin ve SSCB Sağlık-Mikro-Biyoloji Endüstrisi Bakanı Valeri Bykov.

Kapanış konuşmasını SBKP Genel Sekreteri Michail Gorbaçov yaptı.

Plenum, tartışmaya açılan sorunlar üzerinde kararlar alarak, bunların basına açıklanmasını öngördü.

Plenum ayrıca, "parti organlarında seçim ve raporlar" ile "parti aparatlarının yeniden yapılanmasının ana yönü" konularında

alınan kararların basına açıklanmasını öngördü.

Plenum, MK'i politik bürosunun: "Sovyet toplumunda politik sistemdeki reformun gerçekleştirilmesi için öneriler" konusunda, SBKP MK'i Genel Sekreteri'nin başkanlığında, SBKP MK'i düzeyinde bir komisyon oluşturma önerisini kabul etti.

Plenum çalışmaları böylece sona erdi.

TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI
TÜSTAV

19. PARTİ KONFERANS KARARLARININ
YAŞAMA GEÇİRİLMESİ KONUSUNDA
PRATİK ÇALIŞMALAR

S B K P M K'İ
GENEL SEKRETERİ
MİCHAİL GORBAÇOV'UN
SBKP MK'İ PLENUMUNDA
YAPTIĞI KONUŞMA
29 TEMMUZ 1988

Yoldaşlar!

Politik Büro, perestroykanın en önemli köşe taşlarından birini oluşturan, 19. Parti Konferansı kararlarının gerçekleştirilmesi için pratik önlemlerin saptanması amacıyla bu plenumun yapılmasını kararlaştırdı.

Konferansa katılan herkes, parti içinde ve toplumda, perestroykanın önümüze koyduğu pratik görevlerin gerçekleştirilmesi çalışmalarının güçlendirilmesinin kesinlikle kaçınılmaz olduğu görüşündeydiler. Bu yönde özellikle, işyerlerini temsilen konferansa katılıp, söz alan delegeler konuştular.

Duraklayıp beklemeden, tam aksine, hata ve eksikleri saptayıp, bunlara karşı en çabuk bir şekilde reaksiyon gösterme ve birlik içerisinde yolumuza çıkan engelleri aşma istemleri cesaretle yükseldi. Tartışmaya katılan delegelerin konuşmalarından ortaya çıkan sadece içinde bulunduğumuz duruma karşı duyulan endişe değil, aynı zamanda da (ki bunu açıkça kabul etmemiz gerekiyor) parti, Sovyetler, ekonomi organları ve yönetici kadroların çalışmalarındaki hoşnutsuzluktur.

Açıkça söylemek zorundayız, yoldaşlar! Zaman bizi sıkıştırıyor. Nedeni mi?

Birincisi, parti içi hesaplaşma ve seçim kampanyası başlıyor.

Sizlerle, parti konferansının yapılma zamanının saptanmasını konuştuğumuzda, bu konferansın, parti içi hesaplaşma ve seçimlerden önce yapılması noktasından hareket etmiştik. Bununla komünistlerin, bölge, şehir, kent ve yerel seçim toplantılarının ve seçim konferanslarının, ulusal konferansın politik kararları tabanında yapılmasına ulaşmak istemiştik.

Konferansta ayrıca, politik sistemde reform çalışmalarının vakit geçirilmeden, hemen başlatılmasını ve böylece, seçimlerin

gelecek yılın başlarında, yeni hukuksal temellerde yapılıp, SSCB Halk Temsilcileri Kongresi'nin toplanmasını kararlaştırmıştık.

Konferans delegeleri, ekonomik reformların daha da derinleştirilmesini, onunla birlikte temel sosyo-ekonomik görevlerin yerine getirilmesini ve halkın yaşam koşullarının geliştirilmesiyle ilgili sorunların çözümünü kararlı bir biçimde dile getirdiler.

Fark etmez, sorunlara hangi yönden yanaşırsak yanaşalım, önemli olan vakit kaybetmememizdir. Girişken, hem de kararlı bir biçimde girişken olmak zorundayız. Giderek politik anlama bürünen, sorunların pratik çözüm dozunu arttırmak zorundayız.

Kısacası şu yoldaşlar! Somut girişim, tüm parti örgütlerinin, tüm kadrolarımızın, tüm kolektiflerin ve tek tek her emekçinin sorumluluklarını yükseltme süreci başlamıştır.

Geçtiğimiz haftalarda, konferansın anlamı, sonuçları ve orada alınan kararları bir kez daha derinliğine düşünme olanağına hepimiz sahip olduk. Buradan, parti içinde bir örneği daha olmayan bir olay yaşandığı sonucu çıkabilir. Konferans, tüm toplumu hareketlendirdi. Perestroykaya en büyük katkıyı, konferansın serbestlik, tartışma zenginliği, ilkelere bağlılık, değinilen sorunlar üzerinde açık tartışma ve talepler taşıyan havası yaptı.

Yeni nitel-politik bir ortamda ve gerçekçilik temelinde süren böyle bir konferans partimizi, tüm halkın politik okulunun deneyleriyle zenginleştirdi, yani glasnost ve demokrasi okulunun zenginlikleriyle. Konferansa duyulan ilgi halâ azalmıyor. Konferansın ortaya çıkardığı ve çözdüğü tüm sorunlar üzerine tartışmalar oluyor. Konferans, tüm dünyada büyük bir yankı yaptı.

Dünya, partimizin güçlü potansiyeline bir kez daha tanık oldu. Partinin kendisini toplayarak, bundan böyle güven içerisinde özgür bir sesle, öncü olarak ve en büyük sorumluluk duygusuyla

halka seslenebileceğini söyleyebilirim. Konferans, SBKP'nin: Halkın ve sosyalizmin temel çıkarlarını öne çıkaran perestroykanın gerçek itici gücü ve benimsenen öncüsü ve başlatıcısı olduğunu vurguladı. Bu, parti konferansımızdan çıkan en önemli politik sonuçtu.

Şimdi güven içinde söylenebilir ki, gerek partimiz ve gerekse toplum, konferanstan sonra dünkü gibi değil. Konferansın hazırlık dönemi ve gerçekleştirilmesi, ülkemizin geçmişi, günümüz ve geleceği konularında yeni anlayışa katkıda bulundu.

Delegeler, geçmişin hata ve zorbalıklarını en sert bir dille mahkûm ettiler. Fakat aynı şekilde, Sovyet halkının tarihsel kazanımlarını kesin olarak inkâr etme denemeleri de rededildi. Konferansta, temel ilkeler hareket noktası olarak alınarak, perestroykanın akışı, onun kazanımları, eksiklikleri ve ihmalkârlıklar üzerinde görüşler belirtildi. Şurası kesin olarak söylenebilir ki, konferans: Toplumumuzun yenilenme hareketindeki sorun ve görevler konusunda bize yeni bir anlayış kazandırdı.

Konferans, tüm komünistlerin ve halkımızın, perestroykayı kararlı bir biçimde sürdürme, onu geri dönülmez bir duruma getirme, iç ve dış politikanın tüm alanlarındaki pratik sorunları çözmekdeki istemlerini sergiledi.

Fakat konferans aynı zamanda, toplumdaki gerici ve tutucu öğelerin halâ aşılamadığını da gösterdi. Aşılamayan öğelerden bazıları da, eski, bozucu ve kararsızlık tohumları ekmek, perestroykayı tarihsel yeni yapılanma değil de, nerdeyse toplumsal parçalanma olarak gösterme çabalarıdır. Eğer politikada gerçekçi olarak kalmak istiyorsak, bunları gözardı etmememiz gerekiyor.

Çalışma biçimlerini ve metodlarını çok yavaş yenileyen, yeni açıklık koşullarında, bir diz olayda işe karşı istekli ve yetenekli görünmeyen bir dizi parti komitesi delegelerce çok sert bir şekilde eleştirildi. Bunlar maalesef, Lenin'in öğretileri doğrultusunda tartışma sürdürecektir, gerekçe getirecek, insanları

ikna edebilecek ve bolşevik usûl ve biçimlerde eleştiri kabul edecek durumda bile değiller.

Bunlardan bazıları, insanların artan girişimcilik gücünden ve canlanan toplumsal politik çalışmalarından korkuyorlar. Sözde perestroykadan yanalar, fakat demokrasi yarım uygulanmalıdır. Glasnost'tan da yanadırlar, fakat eleştiri sınırlı yapılmalıdır. Yenilenme yanlısıdırlar, fakat kişilikleri için herşey eskisi gibi kalmalıdır. Asalaklığa karşı verilen mücadele çok zor yürüyor. Somut kişilerin, somut alanlar için sorumluluklarının saptanmasında kullanılacak katı ölçüler eksik.

Fren mekânizmasının kısmen de olsa sökülüp atıldığı, fakat bir çok alanda halen etken olduğu, konferans delegelerince oldukça inandırıcı bir biçimde dile getirildi. Konferans, eski yapı ve metodların nerelerde ve nasıl yeninin önünü tıkadığının, yeniyi köstekleyip, gelişmesini önlemek istediğinin daha iyi anlaşılmasına katkıda bulundu. Konferans aynı zamanda, perestroykayı engelleyen faktörlerin kökeninin, atılan bazı adımlardaki düşüncede eksikliğinde, yeteneksizlikte ve diğer sübjektif nedenlerde yattığını gösterdi. İşte bütün bunlar, içinde bulunduğumuz perestroyka etabında ulaşabildiklerimizimizin, önümüzdeki kesinlikle çözülmesi zorunlu olan sorunların gerçek bir tablosunu yansıtmaktadır.

Sonuç olarak, yoldaşlar, bu MK'i için çok önemlidir, konferans, bize perestroykanın akışını gerçekçi bir biçimde değerlendirilmizde yardımcı oldu. Konferans, toplumun birlikteliğini, ilerleme ve bunun yanında, gericiliğin, tutuculuğun ve fren faktörlerinin aşılmasında kararlılığını sergiledi. Konferans aynı zamanda, tüm yapay devrimcilere, yaşamla bağlantısı olmayan parolalara, aşırı taleplere ve herşeyi bir çırpıda çözmeyi öngören, ütöfik denemelere karşı olduğunu da belirtti.

Konferansın hazırlanması, onun gerçekleştirilmesi, kadrolarımızın politik olgunluğunu sınıadı ve onların demokratik ölçülerdeki davranış yeteneklerini ve politik kültürlerini gösterdi.

En yakıcı görevlerimiz, kullanılmayan olanaklarımız, en verimli biçim ve çalışma metodlarımız en açık bir biçimde gün ışığına çıktı. Konferansta, en geniş alanların yeniden yapılanmasını kapsayan, sosyalist toplumun kendi kenidisini özgürce geliştirebileceği güçleri açığa çıkaran, bir dizi kararlar hazırlandı ve kabul edildi.

Konferansın sonuçlarını ve yapılan tartışmaları düşüncelerimizde bir kez daha yenileyecek olursak, kendimizi, pratik görevlerin çözümüne yönelik kararlı bir dönüşüme hazırlamak zorundayız yoldaşlar.

Konferans gösterdi ki, perestroykanın desteklenmesinin hemen ardından, parti içinde ve halk arasında, önceki dönemlerde çok kez gözardı edilen başka bir sorunun, önemli bir yeri var: Bu da, söz ile işin birlikteliği, girişim ve girişimden kaçınmanın sorumluluğudur. Bu vazgeçilmez pratik yaşam örneği, birinci plânda kadrolarca kendilerine uygulanmak zorundadır. Geçerli olan işlem ve kararların uygulanıp uygulanmadığının kontrolüdür. Bunun çiğnenmesi halinde, eski hataların tekrarlanması kaçınılmazdır. Bu saptama tüm delegelerin ortak görüşüdür.

Konferans sonuçları hakkındaki bu kısa değerlendirmelerle konuyu burada bırakmak isterken bir kez daha yinelemek istiyorum: Enerjik girişimler dönemi başlamıştır yoldaşlar. Kesintiye, aksamalara tehammülümüz yoktur. Konferansın politik sonuçlarının gerçekleştirilmesi için yapılacak pratik girişimler, perestroykaya geri dönülmez bir yapı kazandıracaktır.

Bu konuyla ilgili olarak, Politik Büro'nun yapacağı nedir?

Birincisi, delegelerin yaptıkları önerileri de kapsayan, projeler kompleksi hazırlandı. Bu, birinci etapta tüketim maddeleri gereksiniminin karşılanması, ticaret, günlük kullanım maddeleri ve hizmetler alanını kapsamaktadır. Yani tek kelimeyle, insanların günlük sorunlarını ve gereksinimlerini doğrudan ilgilendiren alan.

Bunlarla ilgili tasarıyı size ulaştırdığımızdan, üzerinde detaylı olarak durmayacağım.

Sizleri, delegelerce yapılan eleştiri ve önerileri nasıl gerçekleştirmek istediğimiz konusunda bilgilendirmeye devam edeyim. Stratejik çözüm gerektiren tüm sorunlar, Politik Büro tarafından üzerinde çalışılması için yetkili organlardaki parti üyelerine ve yönetici kadrolara verildi. Çözümü uzun evre gerektiren sorunlar ise, yine Politik Büro kanalıyla zaman belirlenerek, somut çözüm önerileri hazırlanması için üye ve yönetici kadrolara indirildi. Bütün bu işlerin takibini Politik Büro yapacak.

I.

Yoldaşlar! İçinde bulunduğumuz durumu, konferans kararlarının gerçekleştirilmesinin, seçim kampanyasıyla aynı ana rastlaması belirliyor. İnanıyorum ki, önümüzdeki seçim dönemi raporları ve seçim sonuçlarının, son dönemden daha başka olacağı konusunda benimle aynı görüştesinizdir.

Gerek MK'i ve gerekse yerel parti organları, en iyi bir şekilde hazırlanarak, düzeyi yüksek bir seçim kampanyası sürdürmeye çağrılmaktadır. Ayrıntısız herkes şunun bilincinde olmalıdır: Parti örgütleri sıkı bir kontrolden geçecek ve topluma karşı önemli bir sınav vermek zorunda kalacaktır. Doğaldır ki, tek tek hepimizin üzerimize düşen görevi ne kadar yapabildiğimiz, bireylerin perestroykaya hangi katkılarda bulunduğu, bunların ötesinde, tüm üyelerin perestroykayı desteklemeleri yanında, bu desteği somut girişimleriyle belgelemeleri konularında, doğrudan, açık ve dürüstçe bir tartışma, yani gerçek bir parti içi konu gelişecektir. Yukarıda belirtilen sorular dilimi, bir bütün olarak tüm parti toplantılarının ve konferanslarının konuşma ve tartışma temelini oluşturmmalıdır. Ve doğru olanı da budur, yoldaşlar. Çünkü konferansın, daha fazla gerçekçilik ve daha somut sonuçlar istemlerine uymaktadır.

Bu nedenlerle, parti tartışmalarının odak noktasını şu soru oluşturmmalıdır: Perestroykaya daha fazla dinamik, daha geniş

etkenlik kazandırabilmek için, uzun süreli başlangıç döneminden kurtulup, ilerlemeyi engelleyen herşeyi ortadan kaldıracabilmek için neler yapılabilir?

Bu nedenlerle, parti toplantılarının ve konferanslarının açık ve demokratik prensipler doğrultusunda yapılması, her türlü gereksiz organize biçimlerinden kaçınılması, gerçek durumun ve toplumun sorunlarının objektif bir biçimde değerlendirilebilmesinin en geniş tabanının hazırlanması çok önemlidir.

Tek kelime ile, parti seçimleri toplantılarında ve parti konferanslarında: 19. Parti Konferansı'nda başlatılan tartışmaları, aynı prensiplerle, sorumluluk duygusu taşıyarak ve aynı gerçekçilikle sürdürmek. Şimdi içinde bulunduğumuz durum, bu yolun seçimini gerekli kılmaktadır.

Kararlı olarak söylenebilir ki, önemli parti organları seçimleri bu kez tamamen yeni bir biçim ve şekilde olacaktır. Delege-lerin konferansdaki tartışmalarından çıkarak söylenecek olursa, komünistler, partinin yönetim organları seçimlerine daha geniş değer ölçüleriyle katılacaklardır. Komünistler, kendilerinin görüş noktalarından hareketle, perestroykanın bu belirleyici etabında, bizlerin perestroykayı en önemli alanlarda pratikte gerçekleştirme uğraşısı verdiğimiz bir ortamda, parti örgütleri yönetimine kimleri görevlendireceklerini belirleyeceklerdir.

Konferansın, adayların değerlendirilmesi ve sıralanması işlevi ve seçilmesi gerekenden daha fazla aday sayısının bulunacağı listelerin hazırlanması, seçimlerin gizli yapılması ve en alt parti kademesindeki bir adayın en üst bir parti organına aday gösterilebilmesi konusundaki önerilerini daha şimdiden gerçekleştirmek gerekmektedir. Ayrıca, bütün bunlar, konferansta kararlaştırıldığı biçimiyle uygulanmalıdır.

Politik Büro: Önümüzdeki seçim kampanyası gibi önemli bir görevin üstesinden gelinebilmesi amacıyla, SBKP MK'i plenumunun seçimlerle ilgili ayrı bir karar çıkartmasını yararlı görür. Bu

tür bir adım bizim için yeni olmasına rağmen, içinde bulunduğumuz durumun gereğidir. Aynı anda seçim yönetmenliğinde değişiklik yapılması da gerekmektedir. Bu konuda sizlerin varolan önerilerinize ek olarak, ayrıca görüşleriniz de alınacaktır.

Sizlerin dikkatini, seçim kampanyaları süresince her zaman ortaya çıkan bir soruna çekmek istiyorum. Burada sözü edilen sorun, konferansın konuyla ilgili olarak aldığı kararın yaşama geçirilmesi yoluyla, önemli parti kademelerindeki görev süresinin arka arkaya iki seçim dönemi ile sınırlandırılmasıdır. Bu uygulamanın önümüzdeki seçim döneminde başlatılması konferans tarafından uygun görüldü. Peki nasıl uygulanacak?

Seçim dönemi, yani görev süresi, bu seçimlerden itibaren başlamaktadır. Dolayısıyla, yasanın geçerliliği geriye dönerek başlamaz. Böylece konunun açıklığa kavuştuğunu zannediyorum. Buna rağmen, seçim kampanyası ve parti konferansları süresince, komünistler şu soruyu sorabilirler: Uzun yıllardır önemli parti fonksiyonlarına sahip olan yoldaşların durumu ne olacak? Burada komünistlere, her hangi bir parti görevlisini, onun bulunduğu görevi ne kadar süredir yaptığını gözönüne almadan tekrar seçme veya seçmeme hakkını tanıyan parti tüzüğü geçerlidir. Belirleyici olan, o kişinin o görevde ne kadar süreyle bulunduğu değil, görevini ne derece iyi yapıp, yapmadığı ve o kişinin çalışanların ve komünistlerin güvenini, desteğini kazanıp, kazanamadığıdır. Bu olgu, seçimle işbaşına gelecek organlarda aranacak ana ölçü olmalı ve MK'î plenumu kararına alınmalıdır.

Plenumda açıklığa kavuşturulması gereken başka bir konu da, konferansca kabul edilen, SBKP Merkezi Kontrol ve Denetim Komisyonu ve bunların yerel organlarının oluşturulmasıdır. Şimdi, seçimler ve seçim raporları süresince, bu organların aşağıdan yukarıya doğru oluşturulmasına başlasak, olmaz mı? Böylece, yalnız süreci hızlandırmakla kalmayız, aynı zamanda, bir dahaki parti kongresine kadar bir dizi deneyim birikimi sağlamış ve bunları değerlendirmiş oluruz. Burada ikinci bir seçenek daha vardır: Bunun parti kongresinin hemem öncesinde yapılması. Bu

konu üzerinde daha konuşuruz.

Önümüzdeki parti içi hesaplaşma ve seçim kampanyasından, çözmemiz gereken sorun ve sorulardan söz ederken, partinin temel örgütlerinin çalışmalarına özellikle değinmek istiyorum. Onlar arasında seçim kampanyası parti içinde başlıyor. Fakat birinci plânda sözkonusu olan bu değildir. Parti temel örgütleri için öncelikle önemli olan, onların: Perestroykanın gerek ekonomik ve sosyal alanlarda uygulanması ve gerekse demokratikleşmenin çalışma birimleri ve tüm toplumun yaşamında derinleştirilmesi süreci nedeniyle yeni bir durumla karşı karşıya olmalarıdır. Bu durum açıktır. Bilindiği gibi tüm pratik sorunlar doğrudan yerel ve çalışma birimlerince çözülür. Bütün bu nedenlerle, parti komiteleri, parti ve toplumun içinde bulunduğu bu yenilenme döneminde parti temel örgütlerin çalışmalarını gözden kaçırmamalıdır. Burada bir dizi yeni düşünce oluşumu gerekmektedir ki, parti, gerek ekonomik reformunun uygulanması ve gerekse partinin politik çekirdeği olan çalışma birimlerinin yetkilerinin genişletilmesi görevini yerine getirebilsin.

Bilindiği gibi, konferans süresince, seçimle gelen parti organlarının oynayacağı büyük rol üzerine konuşuldu. Bu konuyla ilgili olarak şunları söylemek istiyorum: Yeni seçilen parti komiteleri işe başladıkları ilk günden itibaren, konferansta konuşulan idelerin gerçekleştirilmesine özen göstermelidirler. Bu şöyle olabilir: Partinin seçimle gelen organlarının tüm üyeleri, fikir oluşumu, genel sorunlar ve parti örgütlerinin tüm yakıcı sorunlarının değerlendirilmesine sürekli olarak katılmalıdır.

Parti komiteleri üyelerini, plenum ve politik büro toplantılarında görüşülecek sorunlar için sadece bir kez çağırmak yetmez. Bunu sürekli, kalıcı bir kurum haline getirmek gerekir, hem de, parti çalışmalarının önemli sorunlarının görüşülmesinde oluşturulacak çeşitli komisyonlarla. Ayrıca, parti tüzüğünün öngördüğü biçimde, plenumun, parti komiteleri çalışmaları üzerine sürekli bir şekilde enformasyon verme yükümlülüğüne de uyulmalıdır.

dır.

Parti konferansında, parti komiteleri, devlet, ekonomik organların fonksiyonlarını birbirinden ayırmak ve buna bağlı olarak da, parti aparatlarının yapısal durumlarının ve çalışmalarının geliştirilmesi doğrultusunda somut adımlar atabilmek için politik sistemde reformlar kapsamında gerekli önlemlerin alınmasını kararlaştırdık. Bu sorunun çözümlenebilmesinde yakalanması gereken halkalar üzerinde tartışılabilmesi için, politik büro en önemli noktalar üzerinde öneriler hazırladı. Bu öneriler sizlere ulaşacaktır. Tartışmalar süresince görüş ve düşüncelerinizi bildirebilirsiniz.

Konferans, parti aparatlarının, seçimle gelen parti organlarına karşı sorumluluğuna ve hesap verme yükümlülüğüne kesinlikle uyulması gerektiğini vurguladı. Yeni aparatlar ve tüm parti, politik öncülük görevini tam ve gerekli bir biçimde yerine getirebilmesi için organları özellikle desteklemelidirler. Bu çok önemlidir. Fakat öte yanda, parti aparatlarının idari, ekonomik görevlerinden tamamen arındırılması, onun, iç ve dış politika temelinde belirleyici konulara eğilmesi ve politik yönlendirici metodları geliştirmesi gerekir. Bu durum, onların yapısal ve sayısal durumlarında kendisini gösterecektir. Burada önemli olan, yüksek kaliteli, fakat sayıca az bir kadronun oluşturulmasıdır. Burada doğal olarak açığa çıkan insanların, başka ve hem de doğru işlere aktarılması sorunu çıkacaktır. Doğru olan, eğitimden geçmiş bu kadroların bilgi ve deneylerinin toplu yararına kullanılacağı ve tabii ki, onların da arzu ve istekleri gözönüne alınarak en verimli olabilecekleri yerlere aktarılmasıdır. Bu bence en doğal yoldur.

Parti aparatlarındaki yapısal değişikliğin ölçü ve kapsamının hazırlanması konusunun politik büroya bırakılması yanında, açık veya açılacak işyerleri sorunları, MK'i üyelerin de çok kez önerdiği gibi, yerel parti organlarına bırakılmalıdır.

Şimdi Sovyetlere gelelim. Sovyetlerin çalışmalarının yeniden

düzenlenmesi, politik reformun ağırlık noktalarından biridir. Parti içi seçimlerden hemen sonra, Halk Temsilcileri seçimlerine başlamak ve Sovyetler düzeyinden başlayarak, cumhuriyetlerin, bölgelerin vb. tüm kademeleri üzerinden köylere kadar tüm erk organlarını yeniden düzenlemek zorundayız. Ve bütün bunları hem de bir yıl içerisinde yapmak gerekiyor.

Gayet doğaldır ki, böyle geniş çaplı bir reformun, kendisine uygun hukuksal bir temel üzerinde gerçekleştirilmesi gerekmektedir. Bunun içinde, anayasa ve seçim yasasında bir dizi değişiklik ve yenilik taslağı hazırlanarak, Yüksek Sovyetler'in sonbahar oturumuna sunulacak ve diğer bazı hukuksal konular karara bağlanacaktır.

Burada, devletin genel çıkarlarıyla ilgili sorunları içeren en geniş kapsamlı konuların yeniden gözden geçirilmesi gerekiyor. Politik Büro, bu konuyla ilgili olarak çalışmalar yapmak üzere MK'nin kendi komisyonunun görevlendirilmesini yararlı görüyor. Konuyla ilgili öneriler sizlere dağıtılmıştır, eğer varsa, lütfen görüşlerinizi bildirin. Oluşturulacak komisyona, MK'i üyeleri dışında, halen SBKP MK'i üyesi olmayan, 4 cumhuriyetin MK'i 1. sekreterinin de alınmasına onaylarınızı rica ediyorum.

Bu komisyon çalışmalarında, bilimcilerin, pratik uygulayıcıların ve en geniş kamu kesimlerinin görüşlerine dayanmak zorundadır. Bu çalışmalar sonunda, MK'i plenumu, Yüksek Sovyetler'in toplanmasından önce biraraya gelecek ve yasa yapıcılarına vermeden önce hazırlanan önerilere son şeklini verecektir.

Komisyonun tüm görevlerine değinmeden, kendilerine anahtar pozisyon görevi düşen halk temsilcilerinin oluşmasına değinmek istiyorum. Seçim yasasının öngördüklerinin dışında, bir dizi değişiklikler uygulamak zorundayız. Bu değişiklikler, birinci derecede, tüm halk kesimlerinin Sovyetlerde temsil edilmesini sağlamalı, oralara yetenekli insanlar seçilmeli, yeni seçilecek temsilciler denetim ve kontrole açık olmalıdırlar.

Tabii ki, bütün bunlarla, halk temsilcilerinin polis veya memur-

larca sürekli izlenmesini kastetmiyorum.

Adaylar engellenmeden kendilerini gösterebilmelidir. Seçmenler, gerek seçim öncesi süresince ve gerekse oylarını kullanmada gerçek seçim olanaklarına sahip olmalıdırlar. Bunun anlamı, oy pusulaları üzerinde, seçilecek sayıdan fazla adayın bulunmasıdır. Bu sistemi parti konferansı oybirliği ile kabul etti.

Seçimlerin örgütlenmesi konusunda söylemek istediklerim şunlardır: Deneyler göstermektedir ki, birden fazla temsilcinin seçileceği köy, mahalle, kent ve şehir Sovyetleri'nin oluşturulması için yerel seçim bölgeleri oluşturmak en olumlusudur. Bu yöntemde, kendi adaylarını tanıyan seçmenler, listelerin de yardımıyla en doğru kararı vereceklerdir. Listelerde yedek halk temsilcilerinin de yer alması, benim görüşüme göre doğru olur.

Diğer Sovyetlerde, örneğin, birlikler, cumhuriyetler ve özerk cumhuriyetler düzeyinde yapılacak seçimlerde, her seçim bölgesi için bir temsilcinin seçilmesi, kanımızca yararlı olur. Buna rağmen, işçilerin, emekçilerin ve toplumsal kuruluşların, sayısız sınırsız aday gösterebilmeleri olanakları kalıcıdır. Bölge seçim toplantıları, demokratik yöntemlerle oy pusulası üzerine ismi yazılacak adayları saptar ve önerilen adaylar arasında yapılacak oylamayı izler.

Bir nokta daha. Konferansta, birlikler düzeyindeki halk temsilcilerinin 1/3'nin, doğrudan toplumsal örgüt ve kuruluşlardan seçilmesini kararlaştırmıştık. Bize öyle geliyor ki, en yüksek erk organlarının bu örgütlenme prensibi, belirli değişiklikler yapılarak, Cumhuriyetler Sovyetleri ve özerk Cumhuriyetler Sovyetleri'ne de uygulanabilir ve onların anayasalarına alınabilir.

Seçim sistemindeki önemli değişiklikler ve yerel Sovyetlerin yetkilerinin arttırılmasıyla, yerel seçim komisyonlarının rolü güçlendi. Bu nedenle, onları sürekli komisyonlar haline getirmek, seçimlerin örgütlenmesinde yetkili kılmak ve halk temsilcilerinin ilk toplantı ve oturumuna çağrı görevini onlara vermek

yararlı olur görüşündeyiz. Böylece, seçimlerin örgütlenmesinde gerçek anlamıyla kamuoyunun güvenine açılmış olacağız.

Seçim yasasının hazırlanmasında esnek davranmak, bölgesel ve ulusal özellikleri gözönüne almak zorundayız. Örneğin, yerel Sovyetlerin seçimi, çeşitli cumhuriyetlerde değişik biçimlerdeyse, bu bizlerin demokratik deneyimlerini zenginleştirir ve seçim sisteminin gelişmesinde yeni yollar gösterir.

Halk temsilcileri ile ilgili olarak hazırlanan yasalara, onların gizli oylama hakkı alınmalı ve temsilcilik görevi yaptıkları sürece hangi bütçeden ücretlendirilecekleri belirlenmelidir. Yerel Sovyetlerde başkanlık makamının oluşturulması ve Sovyetlere başkanlık seçimleri anayasaca düzenlenmelidir.

Sovyetlerin ve yürütme organlarının yeni fonksiyonları istenildiği biçimde yerine getirebilmesi için gerekli önkoşullar hazırlanmalıdır. Gerekli olan hukuksal ve materyal ortam yaratılmalı, Sovyetlerde yeni bir anlayışın gelişmesi için, heveslendirici yöntemler oluşturulmalıdır. Bununla ilgili olarak yerel özyönetim ve ekonomi organları için hazırlanacak yasalara geciktirilmeden başlanmalı ve böylece yerel Sovyetlerin hukuksal ve mali gelişmeleri sağlanmalıdır. Burada temel ilke olarak yalnız şu geçerlidir: Çözümü yerel olan sorunlar, yerel Sovyetlerin yetki alanına girer.

Sovyetlerin demokratikleştirilmesi, hukuk reformuyla yakından bağlıdır.

Mahkemelerin yeniden düzenlenmesi kısa zamanda yapılabilir. Bununla ilgili yasa projeleri hazırlanıyor.

Ceza hukukunun yenilenmesi, cezayı gerektiren hukuğa aykırı davranışların sınırlandırılması ve cezanın hapse girmeden gerçekleştirilmesi konuları büyük önem taşıyor. Ceza yasası tasarısı, üzerinde tartışılmak üzere açıklanabilir.

Buna paralel olarak, ceza hukuku yönetmenliği, rehabilitasyon yasası ve Sovyet Cumhuriyetleri ceza hukuku yönetmenliği hazırlanabilir.

Avukatlık ve takikat süreci ile ilgili reform projeleri hazırlık döneminde ve en kısa zamanda tartışmaya açılacaktır. Ekonomik alanın hukuksal sorunlarını, uzlaştırma kurumlarındaki fonksiyonların genişletilmesi ve genel hukuksal derslerin örgütlenmesiyle ilgili olarak öneriler, tasarılar hazırlanıp, kabul edilmesinin bu yılın sonuna kadar olanağı vardır.

Buna göre yoldaşlar, devleti ilgilendiren acil görevlerin sıralanmasında ortaya şöyle bir tablo çıkıyor.

Herşeyden önce gelen, Ekim ayı başında açıklanacak olan, SSCB Halk Temsilcileri seçimi ile ilgili yasa tasarısının en geniş tabanlı halk kitleleri arasında tartışılmasıdır.

Kasım ayının ikinci yarısında, SSCB anayasasında değişiklik ve yeniliklerle ilgili yasa tasarısını görüşmek ve seçim yasası tasarısını karara bağlamak için Yüksek Sovyetin toplanması öngörülmektedir. Bunun ötesinde bu toplantıda, halk temsilcileri seçimlerinin Mart 1989'da yapılması kararlaştırılabilir. Bu toplantıda, SSCB ve birlik cumhuriyetleri yeni temel yasalarıyla ilgili tasarı, mahkemelerle ilgili yasa ve hakimlerin statüleriyle ilgili yasanın görüşülmesinde yarar vardır.

Yoldaşlar, eğer uygun görürseniz MK'i, devlet organlarının: Yasaların hazırlanmasındaki girişimciliğini, yapısal durumun düzenlenmesi ve çalışmaları, bunlara ek olarak hukuksal durumu, 19. Ulusal Parti Konferansı ışığında bu toplantıda tartışmaya açabilir.

Nisan 1989'da yapılacak birinci Halk Temsilcileri Kongresi'ne sunulabilecek konular üzerinde de bazı şeyler söylenmesi gerekiyor. Bu kongrede, SSCB Yüksek Sovyeti ve onun başkanı seçilecektir.

Ayrıca bu kongrede, Yüksek Sovyetin Başkanı'nın önerisiyle 1. Yardımcı'sı, Bakanlar Kurulu Başkanı, Kontrol-Denetim Komitesi Başkanı ve Yüksek Mahkemenin Başkanı onaylanabilir. Bunlar, bu organların oluşturulması konusunda öneri hazırlayıp Yüksek Sovyete getirmekle görevlendirilebilir. Kongre ayrıca Cumhuriyet Başsavcısını, Yüksek Uzlaşma Hakimini atayabilir, Anayasa Denetim Komitesini oluşturabilir.

Yeni seçilen Yüksek Sovyetin ilk oturumunda, SSCB Bakanlar Kurulu ve diğer sorumlu organlar seçilecektir.

Parti konferansında, ülke gençlik hareketinin gelişmesi, sendikal haklar, gönüllü kuruluşlar, basın vb. ilgilendiren bir dizi sorunlar üzerinde canlı bir şekilde tartışıldı. Bunlarla ilgili çalışmalar öyle örgütlemelidir ki, ülkenin en yüksek yasal, idari ve kontrol organları çalışmalarının başlangıcından itibaren, bu çok önemli politik, yasal ve hukuksal sorunları gözönüne alabilsinler.

Yoldaşlar! Ülkemizin çok uluslu olduğu gerçeği, politik reforma özel bir karakter kazandırmakta, kendine özgü bir renk vermektedir. Hepinizin bildiği gibi, hepimizin yaşamında, yaşamın her dönemi için kesinlikle çözümlenmiş olan bir sorun yoktur. Bu özellikle ulusal sorunlar için geçerlidir.

Ulusların arasındaki ilişkilerin gelişmesinin devletimiz için birinci derecede önem taşıdığını, ulusal politikanın Komünist Parti'miz ve Sovyet Devleti için en zor, fakat aynı zamanda önemli ve gerekli politika olduğunu belirtmeye gerek yok sanırım. Evet, sıralama doğrudur. Çünkü bu politika içerisinde, ekonomik, sosyal ve ruhi sorunlar en sıkı bir biçimde birbirlerine bağlıdır.

Bildiğiniz gibi, politik büronun, ulusların arasındaki ilişki sorunlarını görüşmek üzere MK'i plenumunun toplanmasıyla ilgili önerisi konferans tarafından desteklendi. Buna ciddi bir şekilde hazırlanmak, kamuoyunun, bilimsel alanın, cumhuriyetlerin

temsilcilerini geniş bir biçimde katarak, ide ve öneri birikimi sağlamak zorundayız.

Politik büroda bir çok kez ve geçenlerde yapılan, SSCB Yüksek Sovyeti Prezidyum toplantısında görüşülen bu sorun üzerine şimdilik ne söylenebilir? Önce, ülkemizin çeşitli bölgelerinde uluslar arasındaki ilişkilerin neden şimdi zorlaştığının sebeplerine bakalım.

Ülkemizin ayrılmaz bir parçası olan bir dizi ulusun, halk gruplarının: Kendine özgü, sosyo-ekonomik, ruhi sorun ve gereksinimlerine yıllarca gösterilmeyen dikkatin sonucu olduğu şüphesiz ki, bunun birinci gelen nedenlerindendir.

Bir başka, fakat aynı derecede önemli neden de, yığınların, yönetici güçlerin çalışmalarını etkili bir şekilde kontrol edemeyişleri sonucu, bazı fonksiyonerlerin kendilerine verilen görevde sorumluluk duygularını yitirmeleridir. Dahası var, görevlerini kötüye kullanma, insanlara karşı umursamaz tavır alma, onların gereksinim ve çıkarlarını gözardı etme yolunu seçtiler.

Bir neden daha: Bazı, ahlâk bozukluğunu içinde taşıyan grupların perestroykaya karşı gösterdikleri aktif reaksiyon. Açıkça söylemek gerekir ki, bu tür gruplar çeşitli bölgelerde, insanların doğal ulusal duygularını, yıkıcı ulusal taşkınlığa dönüştürmeyi başardılar. Ve bu bir rastlantı değildir. Ulusal duyguları kullanmak, perestroykaya karşı olan tüm güçlerin arayıp da bulamadıkları bir fırsattır. Bunlar, ulusal sürtüşmeleri keskinleştirerek, kendilerinin durgunluk döneminde yaptıklarının sorumluluğundan, kamuoyunun dikkatlerini başka yerlere çekerek, sıyrılmak istemektedirler. İnaniyorum ki, uluslararası deneyim birikimi olan halkımız, devletimizin birliğini, ülkemizin tüm uluslarının insanları arasındaki dostluk ve kardeşliği bozmak isteyenlere izin vermeyecektir.

Üzerinde düşünülmesi gereken bir konu da, bu sorunu kapsayan Sovyet yasalarının geliştirilmesidir. Bu konuda özellikle de,

ulusların kendi arasındaki anlaşmazlığı körüklemenin, ırkçı veya ulusal ayrımcılık taleplerinin sorumluluğu arttırılmalıdır. SSCB anayasasının 36. maddesi bunu kapsamaktadır.

Ana dilinin geliştirilmesi, ulusal kültür, çevre koruması, tarihi anıtların korunması konularında titiz ve dikkatli davranmamız gerektiğini, sorumluluk taşıdığımızı belirtmeye gerek dahi görmüyorum. Aynı şekilde, bir ulusun çok yönlü ve renkliliğini oluşturan, ulusların ve halk gruplarının kendilerine özgü özelliklerine, onların, genel Sovyet kültür zenginliklerine olan katkılarına da değer biçiyoruz. Kısacası, nerede ortaya çıkarsa çıksın, her sorunu, genel yaşamının bir parçası olarak görmek ve onu en geniş açıdan, gerek parti ve gerekse devlet gözüyle araştırmak zorundayız.

Şimdi birinci plânda yapılması gereken nedir? En başta, devletimizin geliştirilmesi ve güçlendirilmesi konusunda en geniş tabanlı önlemler paketini hazırlamak ve gerçekleştirmek gelmektedir.

Kapsamına bir dizi idari fonksiyonların cumhuriyetlere devredilmesini de alan ve SSCB ile cumhuriyetler arasındaki yetkileri belirleyen öneriler paketinin hazırlanması gerekmektedir.

Cumhuriyetlerin, ekonomide maliyeti azaltma yoluyla üretim gelişmesinin hangi sonuçlar vereceği, onların, ülkenin genel programının yaşama geçirilmesine doğrudan ve somut katkıları neler olabilir gibi, geniş kapsamlı modeller geliştirilmelidir.

Buna paralel olarak, cumhuriyetler, özerk cumhuriyet ve bölgelerle ilgili yasaların yenilenmesi gerekmektedir. Bunun kapsamına, kendi bölgeleri dışında yaşayan veya bölgesi olmayan ulusların, kendi ulusal kültür gereksinimlerini gerçekleştirme haklarının hukuksal olarak güvence altına alınması da girmektedir.

SSCB Yüksek Sovyeti, Ulusal Sovyetleri fonksiyonları tam, somut ve açık bir biçimde belirlenmeli, ayrıca, tüm Sovyetler düzey-

inde ulusların aralarındaki ilişkiler sorunuyla ilgili komisyonların ne zaman oluşturulacağı saptanmalıdır.

Konuşma dili politikasının güncelliği nedeniyle, Sovyetler Birliği halklarının kendi dillerini özgürce geliştirmesi, eşit haklar temelinde kullanması ile ilgili bir cumhuriyetler yasa tasarısı hazırlanması ve en geniş çevrelerde tartışmaya açılması yararlı olur.

Bugün bir kez daha altını çizerek belirtmek gerekiyor: Komünist Partisi üyeliği, ırkçılık, milliyetçilik ve şövenizmle kesinlikle bağdaşmaz. V. İ. Lenin, Bolşevik Partisini, onun ruhu, programı ve ulusal bileşimini, enternasyonalist parti temelinde oluşturdu. Bir komünistin, şövenist veya milliyetçi davranışlarını haklı çıkaracak kesinlikle hiç bir neden yoktur. Bu, partinin politik prensiplerinden önemli birini yitirmesi demektir. Bunun üzerinde düşünmek her komünist için yükümlülüktür.

II.

Yoldaşlar! Bildiğiniz gibi özellikle şu sorunlar üzerinde konferansta canlı bir tartışma oldu: Tüketim maddeleri gereksiniminin karşılanması, konut yapımı, halkın hizmetler ve kullanım eşyaları sorunlarının çözümü vb. Delegelerin konuyu değerlendirmeye ölçüleri oldukça sertti. Bunu anlayışla karşılıyoruz, çünkü yaşam düzeyini ilgilendiren bu önemli sorunların çözümü uzun zaman almakta ve bu alandaki gerileme kalıcılaşıma durumundadır.

Önce tüketim maddeleri gereksiniminin karşılanmasından başlayalım. Politik Büro, gerek günümüz ve gerekse gelecek için bu konuda acil ve belirleyici önlemlerin alınması gerektiği görüşündedir.

Volga, Ural, Sibirya ve Kazakistan'ın bir çok bölgelerinde, özellikle bu yılki kuraklık nedeniyle, alınacak bu önlemler

sadece ihtiyacı karşılamakla yetinmemeli, daha geliştirilmelidir. Üslenilen bu görev sadece zorunluluk değil, gerçekçiliktir de. Birincisi, durum geçtiğimiz haftalarda az da olsa düzeldi. İkincisi, en önemlisi de budur, yerel çalışmalar, toprak mahsülleri toplanması, depolanması ve en geniş şekliyle kullanılması hedefine yöneldi. Burada sözünü ettiğim, tahıl ve hayvan yemidir.

İçinde bulunduğumuz yılın çalışmalarının ağırlık noktası da, benim kanıma göre burada yatmaktadır. Çözümünü örgütleyeceğimiz bir dizi iş var önümüzde. Sadece köylüler değil, şehirde oturanlar da durumu anlıyor ve yiyecek maddeleri sektöründe gerileme olmaması için ellerinden gelen herşeyi yapıyorlar. Sonuç olarak biz de, yardımcı kaynakları gereğinde, ülkenin yiyecek maddeleri rezervelerinin doldurulması için kullanıyoruz.

Bu çalışmaları, pratik sorunların çözümü adım adım olsa da, kararlı ve tüm gücümüzle sürdürmek zorundayız. Bir kez daha açıkça vurgulayalım, yiyecek maddeleri ihtiyacının karşılanması, bu olayın temel ilkesel öneminin tam olarak kavranmasını gerektiren sosyal-politik temel bir sorundur.

Şimdi yiyecek maddeleri sorununun çözümünde önümüzdeki görevlere bir bakalım. Bu konuda, Politik Büro'nun görüşleri sizlere ulaştırıldı. Bunların belirleyici yönü nerededir?

Birincisi, bu konuda yapılan çalışmalar gösteriyor ki, içinde bulunduğumuz 5 yıllık plân dönemi sonuna kadar, yiyecek programı ve doğru beslenme normlarının kişi başına öngördüğü: Ekmek, hamur işleri, ırmık, patates, sebze, bitki ve hayvan yağı, süt ve süttten elde edilen yiyecekler, yumurta ve tavuk vb. temel yiyecek maddelerini üretmenin gerçek olanağı vardır. Et ve meyve ihtiyacına gelince, bunun çözümlenmesini plân dönemi sonuna kadar kesinlikle başaramasak da, bu alanda da belirli gelişmeler kaydedebiliriz.

Bu sonuçlar, sorunun bütünü üzerinde, cumhuriyetlerde, özerk

cumhuriyetlerde, bölge ve kentlerde yapılan, kesin olmayan araştırmalardan elde edilmiştir. Ben, sizlere verdiğimiz öneriler listesindekilerin hepsini tekrarlamak istemiyorum. Fakat bazı önemli bölümlerine değinmek istiyorum. Burada öncelikle sözü edilen, devletin 1990'a kadar satınalacağı malların, 5 yıllık plânda öngörülenin üstüne çıktığıdır. Artış, büyük baş ve kanatlı hayvanlarda 2,5 milyon ton ve süt ürünlerinde de 4,3 milyon ton olmuştur.

Ayrıca belirtmek gerekir ki, plânın öngördüğünü aşan bu maddelerin tüm üretimi, cumhuriyetlerin, bölgelerin ve kentlerin kullanımında kalmaktadır.

Plânlanan artış oranını güvence altına alma, akılcıl ve özverili çalışmayı gerektiren zor bir görevdir. Sorunun çözümüyle uğraşan herkese belirli teşvik edici maddi olanaklar tanımak zorunludur.

En büyük rezervemiz, zarar ve ziyana karşı, toprak mahsullerinin en iyi bir şekilde depolanması ve en verimli bir biçimde işlenmesi, çiftliklerdeki üretimin geliştirilmesi için verilen mücadeledir. Bunlar, yiyecek maddeleri ihtiyacının en kısa zamanda karşılanması için en kısa yoldur. Bu sorunun çözümü bize, yiyecek maddeleri kaynaklarımızın % 15 - 20 oranında büyümesinde yardımcı olacaktır. Hem de, üretim kapasitesini arttırmak için daha az zaman ve uğraşı sarfederek. Zarar-ziyanın yokedilmesi ve elde edilen ürünlerin işlenmesinin geliştirilmesi için yapılacak yatırımlar, en kârlı ve en etkili yatırımlardır. Tüm toplum bu soruna eğilmek zorundadır.

İkincisi, durum şöyle: Son 5 yıllık plân dönemi süresince tarım alanına büyük yatırımlar yapmamıza rağmen, elde edilen sonuç düşük oldu.

Yoldaşlar! Son 17 yıl boyunca, tarım alanının geliştirilmesi için yapılan yatırımların toplamı 680 milyar Ruble'ye ulaştı. Bu alana ayrılan fon biriminin yıllık ortalama değeri,

1971 - 75 yıllarına oranla, 1986 - 87 yıllarında 2,7 kat, işte harcanan enerji sarfiyatı 2 kat ve fonun kendisi de 3 kat artmıştır. Gübre sarfiyatı geçtiğimiz yıl, 1970'e göre 2,6 kat artarak, her hektar toprak başına 122 kg. ulaştı. Bütün bunlar tarım alanına harcananların küçük bir bölümüdür. Buna karşın, tarım alanından elde edilen brüt üretim toplamı, geçtiğimiz son 17 yılda sadece % 25 arttı. Patetes üretiminde % 9 gerileme olurken, tahıl ürünlerinde % 16, pamukta % 6 ve şeker pancarında % 12 artış oldu.

Tek tek bölgeleri sıralayacak olursak, ortaya çok daha kötü bir durum çıkıyor. Özellikle, Özbekistan, Tacikistan, Kırgızistan ve Türkmenistan'daki tarım alanlarında, yapılan yatırımlara oranla elde edilen verim çok düşük. Psokov ve Novgorod bölgelerinde fon harcamaları 3 - 4 kat artmış olmasına rağmen, buralarda brüt üretim % 12 - 25 oranında gerilemiştir. Burada mazeret olarak sadece siyah toprağın olmayışı gösterilemez.

Kirovograd, Çernikov ve Vinniza bölgelerini alalım. Buralarda fon harcamaları 2 - 2,5 kat arttı, fakat brüt üretim oranında artış kaydedilmedi. Dahası var: Bu bölgelerdeki brüt şeker pancarı, ayçiçeği, patetes üretiminde gerileme var. Et ve süt üretiminde ise çok az artış oldu.

Ülkemiz tarım alanındaki alarm verici bu akış, bizleri endişelendirmelidir. Bunun sebepleri nerede yatıyor? Bu sorunun köküne inebilmek için, soruya açık yanıt getirmek zorundayız yoldaşlar.

Her bölgede ve her ekonomide somut sorunlar ve bu sorunların bir nedeni olması doğaldır. Fakat, tarım alanına yapılan yatırımların gerekli olan karşılığının alınmamasının, verimli kullanılmayışının ve çok kez ölü kapital durumuna gelişinin, benim görüşüme göre bir ana nedeni vardır. Bu neden, köylerin maddi tabanının güçlendirilmesi için alınan pratik önlemlerin, köylerdeki ekonomik ilişkilerde değişiklik çalışmaları ile desteklenmeyişidir.

Bunu yoldaşlar, bugünkü MK'i plenumunda böylece açıklamak zorundayız, çünkü sorun, tarım politikamızın ana yönünün ve buna bağlı olarak yapılacak pratik girişimlerin saptanması sorunudur.

Geç de olsa açıkça söyleyelim. Kırsal kesimlerdeki kadro ve yöneticilerimizin çoğu bugüne kadar, üretimin arttırılmasını, herşeyden önce yardımcı yatırım kaynaklarına bağladılar ve başka hiç bir olanak görmediler. Bizim, aynı koşullar altında ve aynı yardımcı olanaklarla çok daha iyi sonuçlar elde eden, yüzlerce, binlerce köylü ve devlet kooperatifimiz var. Çevrenizdeki, randımana dayanan anlaşmalarla, kiralama yöntemiyle çalışanların ne yaptıklarına bir bakın. Bunlar, aynı ve belki de daha kötü koşullarda, diğerleriyle karşılaştırılmayacak derecede büyük sonuçlar alıyorlar.

Bugün ilk kez "Selskaya Schisu" dergisinde, Stavropol bölgesindeki bir kiracıyla ilgili bir yazı okudum. Sözü edilen "Balkovski" devlet kooperatifiydi. Ben bu kooperatifi tanırım. Kooperatif sürekli olarak işçi bulma zorluğu çekmektedir. Burada, kiralılık sisteminin kullanılması durumun düzelmesini olanaklı kıldı. Ayrıca, ortaya şu gerçek çıktı: Daha az makinayla, daha iyi sonuçlar alınabiliyormuş. Daha önce elde edemedikleri tahıl ürünlerini şimdi elde ediyorlar. Herşeyden önemlisi, insanların işe bakış açıları değişti, belirleyici olan da budur. Kooperatif direktörünün ön tahminlerine göre: Kiralama sisteminin bu şekilde gelişmesi halinde, halen tarım alanında çalışmakta olan 90 kişi yerine, gelecekte 50 kişiye gereksinim duyulacaktır. Böylece, günümüzde dillerden düşürülmeyen işçi sorunu da böylece çözümlenmiş olacaktır.

Kiralama sistemi üzerine çok yazıldı ve söylendi. Bu konuda daha şimdiden bir dizi kazanımlar var. Ülkenin bir çok yerlerinden, bölgelerden ve tarım kesiminin tüm dallarından deneyim birikimimiz var. Her yerden olumlu sonuçlar alıyoruz.

Bütün bu deney birikimleri, başarının anahtarının, insanın işe yaklaşımındaki değişiklikte yattığını göstermiyor mu? Başarılı

sonuçlara sadece, tarım kesimindeki ekonomik ilişkileri köklü bir biçimde değiştirirsek ulaşırız. Bizlerin burada görevi, köylülerin toprağın gerçek efendisi olması ve böylece tüm güçlerini, beceri ve yeteneklerini tam anlamıyla kullanabilecek şekilde yönlendirebilmektir.

Yeniden yapılanmanın belirgenliği, değişik sosyalist özel mülkiyet biçimlerinin gerçekleştirilmesinden pratik olarak yararlanabilmektir. Bu görevin üstesinden, işyerlerinde: Rantabl çalışma prensiplerinin, maliyeti düşürücü çalışma yöntemlerinin, randımana dayanan anlaşmalar ve kiralama sisteminin çok yönlü ve kesintisiz olarak uygulanmasıyla gelebiliriz. Bu kapsamda, köylü ve devlet kooperatifleri arasındaki üretim ilişkilerini değiştirmek, birlikte çalışmanın değişik biçimlerini geliştirmek, uzun vadeli tarla kiralaması temeline dayanan aile çiftlikleri ve üretim biçimleri bulmak, tarım endüstrisi kurumları ve firmaları geliştirmek ve yan işler yapan özel işyerlerini teşvik etmek zorundayız.

Kısacası, üreticilerin, kendi başlarına iş yapma ve sorumluluklarını geliştirebilecekleri geniş bir çalışma alanı açmak ve tarım alanı pazarını tüm olanaklarımızla geliştirmek zorundayız.

Köylülerin üretim araçlarını uzun vadeli anlaşmalar temelinde kullanabilmesi, kimseyi endişelendirmesin. Bu olayda sosyalist olmayan, aykırı bir yan yok. Bu, sosyalizmin ta kendisidir, çünkü insanı en ön sıraya koyuyor. İnsanların üretim araçlarına, politikaya, kültür kazanımlarına yabancılaştırılmasına, sosyalizm son vermek zorundadır.

Maliyeti düşürücü çalışma biçimlerinin, köylü ve devlet kooperatiflerde uygulanmasıyla da yetinemeyiz. Bu, kiralama sisteminin uygulanmasıyla güçlendirilmelidir. İnsanlara, toprağın gerçek efendisi olma yeteneklerini geliştirme, toprağı nasıl gerekli görüyorsa, o şekilde işleme olanaklarını tanımak zorundayız. Nasıl olacağını o insanlar sizden de, benden de iyi bilir. Sizi bütün bunlar da endişelendirmesin. Bu yolda yenilgi alma-

yacağız, tam aksine başarı kazanacağız. Randımana dayanan anlaşma ve en önemlisi kiralama anlaşmaları biçimlerinin, ülkemizin tüm tarım kesimlerine yaygınlaşması zorunludur.

Bu konu şimdi ve önümüzdeki dönem içinde çok önemli olduğundan, üzerinde bir kaç kelime daha söylemek istiyorum.

Kent ve bölgelerdeki parti örgütleri fonksiyonerleri ile yapılan konuşma ve yerel durumun araştırılması, bu girişimlerin sarması gereken daha bir çok kesimin, sorunun belirgenliği üzerinde, açık görüşleri olmadığını göstermektedir.

1983 yılından beri, köylü ve devlet kooperatiflerinin alt bölümleri için, alınan sonuçların ücretlendirildiği, kollektif kiralama sisteminin çeşitli biçimlerinin uygulanmasına geçiş çalışmaları geniş çapta yapılıyor. Deneyler, bu yolun, maliyeti düşürme yönteminin en etkili yollarından biri olduğunu gösterdi.

Aynı anda, daha önceden de söylediğim gibi, belirtiyim ki, pratik yaşam, toprak ve üretim araçlarının, tüm sorumluluğu ile uzun vadeli olarak kiralayana ait olduğu biçimlerin daha verimli olduğunu göstermektedir. Ayrıca, şunu da söyleyeyim: Kiralama sistemi ülkemizde, 30'lu yılların ortasında çok yaygındı, daha sonra kaldırıldı. Kiralama olayında, insan gerçekten toprağın efendisi olmakta, kiraladığı toprak ve diğer üretim araçlarının en verimli bir biçimde kullanılması ile en yüksek sonuçların alınması için çalışmaktadır.

Yoldaşlar! Şöyle, endüstri alanında ne olduğuna bir bakın. En kötü çalışan kısım veya fabrikaları kiraladığımız insanlar, ilk iş olarak, çalışanların 1/3'nü, yöneticilerin yarısını veya 1/3'nü azaltıyorlar, ciddi bir çalışma başlıyor ve bakıyorsunuz, o fabrika 7 - 8 ay, bilemediniz bir yıl içerisinde ön saflara geçmiş. Ülkemizin işçileri devletimizi düşünüyorlar, onlarda kesinlikle kazanç hırsı yok. Sadece ücretlerini düşünmüyorlar, onun yanında, üretimi ve düzeyini yükseltebilmek için, üretimin ve üretim fonunun geliştirilmesini de düşünüyorlar.

Bu şaşılacak bir şey değildir. Sonuç olarak onlar, Sovyetler döneminde doğmuş, Sovyetlerce yetiştirilmiş, Sovyet insanlarıdır.

Kiralama sistemi, sosyalist özel mülkiyet olanaklarını tam olarak gerçekleştirmeyi, toplumun çıkarlarının güvence altına alınmasını ve insanları, daha verimli, daha etken ve üretken çalışmaya teşvik etmenin garantisini getiriyor. Yineliyorum, sözü edilen sadece maddi teşvik değildir. İnsanlar, çalışma içerisinde, yeteneklerini en son noktasına kadar kullanma, onu gerçekleştirmek, yaratıcı potansiyelinin bilincine varma ve kendilerinin varolduklarını ispatlama olanağını buluyorlar. Bu da, onlara sınırsız bir huzur veriyor.

Böylece, köklü bir biçimlendirme girişiminin temel taşını koymuş bulunuyoruz. Bunun kararlı bir biçimde gerçekleştirilmesi ve ürünlerini vermesi için, çok yönlü ve karşılıklı anlayışa dayanan bir çalışma gerekmektedir. Kırsal kesimlerdeki, yeni ekonomik ilişkilerin özünün iyi anlaşılabilmesi için anlayış ve uzmanlık gerekiyor. Görünen odur ki, özel kiralama yasası yapılması zorunludur. Bu neden gereklidir? Çünkü, çeşitli düzeylerde, başlananın ileri gitmesi için, kendiliğinden harekete geçmek istemeyen, ayrıca, girişimciliğini ve ekonomik çıkarlarını kullanmak isteyen insanları ısrarla engelleyen bir çok insan var. Böyle bir yasa, yeni koşullar altında çalışmak isteyen herkese olanak tanımakta ve onlara, devlet tarafından destekleneceklerinin güvencesini vermektedir. Burada kiralama, 25 - 30 ve hattâ 50 yıl gibi, uzun süreli olmalıdır. Sorun ortaya şöyle koyulmalıdır: İnsanın kiralama koşullarıyla çalışmasını önlemeye kimse'nin hakkı yoktur.

Verimli olmayan, iflâs yolundaki ekonomik alanların çözülmesinde, onların toprak ve diğer üretim araçlarını, olumlu ekonomik sonuçların alınmasını güvence altına alabilecek durumda olan, köylü ve devlet kooperatiflerine, endüstri işyerlerine, kiracı kolektiflere ve kişisel kiracılara vermede cesaretli olmak zorundayız. Kanımca, yeni bir toprak kullanma yasası çıkarmak zorunda kala-

cağız.

Başlatılan bu girişimler, görebildiğimiz kadarı ile, köylü ve devlet kooperatiflerindeki bazı yönetici ve uzmanların ve diğer sorumluların tutucu, gerici tutumları ile frenlenecektir. Biz burada parti komitelerinin, bu engellerin ortadan kaldırılması için, gerçekçi bir ortam ve gerekli önkoşulları yaratmasını en birinci görevi olarak görüyoruz. Burada köklü bir ideoloji ve parti komitelerinin örgütlü bir çalışması olmadan, sendikaların ve gençlik örgütlerinin yardımı olmadan başarılı sonuçlar alınmaz.

Yoldaşlar! Bugünkü plenumda kararlaştıralım: Bu sorunlar üzerinde artık boş lâflara sabır göstermeyeceğiz. Yaşam, tarım bölgelerinde yeni ekonomik ilişkiler biçiminin, tarım alanındaki çalışmalarda yeni örgütlenme girişimleri ve teşviklerin her yerde etkili olduğunu gösterdi. Ve biz, bunun tüm ülkede kullanılmasının önündeki tüm engelleri kaldırmak zorundayız. Bu, tüm halkın ortak görevidir. Bunun üstesinden gelinip, çözümü ise sadece kuru bir istek değil, perestroyka süreci gelişmelerinde mantığın dayattığı bir taleptir.

Tarım alanındaki ekonomik ilişkilerin değiştirilmesini kararlı bir biçimde desteklerken, hemen arkasından, bu çalışmaların sonsuz bir sorumluluk duygusu gerektirdiğini ekliyoruz. Her türlü müdahaleyi kaldırmak ve kendi geçmişimizdeki deney ve öğretileri gözönüne almak zorundayız. Bu çok önemli konularda yavaşlamaya ne de acılcılık ve yapay süratle yer vardır. En belirgeni ise şudur: Bu sorunların çözümünde yaşama yabancı bir biçimde davranamayız. Aksine, sağlıklı insan akılla hareket ederek, insanlarımızın önerileri ve tavsiyelerini alarak, varolan güçlü deney hazinemizi kullanarak yavaşlamalıyız.

Bir sorun daha. Burada sözkonusu olan, tek tek ekonomik organlar ile idari aparatlar arasındaki ilişkilerin temelden yeniden yapılanmasıdır. Şu andaki tarım endüstri kompleksi (TİK) idari sisteminin bugüne kadar pek verimli olmadığını ve kendiliğinden

yokolduğunu itiraf etmek zorunda kaldığımızı göre, artık buna sıkı sıkıya sarılmanın gereği yoktur.

RAPO yerine, köylü ve devlet kooperatiflerinin birlikte idari organlar oluşturmalarına geçişi en geniş tabanda gerçekleştirmek zorundayız. Böylece, işyerleri, teknik ve ekonomik alandaki hizmetler bölümünde kooperatifleşme biçimine ulaşılmış olunacaktır. Bu prensip, TİK'in yüksek idari düzeylerine kadar genişletilmelidir. TİK'in organize biçiminin yeniden düzenlenmesini geciktiremeyiz. Yukarıdan aşağıya emir dağıtan bu yönetim ve kanallara en nihayet "dur" denilmesi gerekmektedir.

"Sovetskaya Rossiya" gazetesinde, Gorki bölgesinden bir grup köylü kooperatifi başkanının mektubunu okudum. Bu mektupta, kooperatiflerin elde ettikleri sonuçlardan, bölge dışı idari aparatların masraflarının karşılandığından, net kazançlarının % 15'ini ve amortise masrafları olarak da % 10'nu kendileri için ayırabildiklerinden yakınıyorlar. Bu normal bir durum değildir. Burada belirgen olan, V. Starodubzev ve diğer ekonomi yöneticilerin de belgeledikleri gibi, bu aparatlardaki giderler bir kaç kez sınırlanmak zorundadır.

Sonuç olarak yoldaşlar, konferansa katılanların, diğer alanlardaki yatırım kısıtlamalarının, tarım alanlarının sosyal yönden geliştirilmesi için kullanılması gerektiğini kararlaştırdıklarını hepiniz biliyorsunuz. Özünde, bizim ihtiyacımız, kırsal kesimlerde konut, okul, hastahane, cadde, yerel kültür merkezleri, iletişim tekniği ve ticaret kurumları projelerini tüm ülke düzeyinde gerçekleştirecek yapı programıdır.

Kısacası, günümüzde bir insanın, normal bir şekilde yaşaması ve çalışması için gerekli olan ne varsa. Kırsal kesimlerdeki sosyal yeniden yapılanmanın hızını daha şimdiden arttırmak zorundayız. Bu, bir çok bölge ve cumhuriyette uygulanmaktadır. Doğaldır ki, bu amaçla 13. Beş Yıllık Plân dönemi yatırımlarının yönlendirilmesi bölümünde değişiklik yapmak gerekiyor. Bu, bizlerin plânlama organlarına ve hükümete karşı üslendiğimiz politik bir

görevdir.

Bir konu daha yoldaşlar. İki gün önce, V. Demidenko ile konuştum. Kustanayer bölgesinde, halkın gereksinimlerinin tarım ürünleriyle karşılanması konusundaki değişiklik ve bu bölgedeki hareketlenme nedendir? Burada belirleyici itici güç, köylü ve devlet kooperatifleriydi. Fakat, tarım alanında yeni teşvik biçimlerinden olan, kiralama sisteminin uygulanması konusu da küçümsenmeyecek nedenlerdendir. Burada, her 100 aileye 250 büyük baş hayvan düşmektedir.

Bütün bunlar yoldaşlar, yeterli hayvan yemi artışını sağlamak için halkla birlikte çalışmayı gerektirmektedir. Özel çiftliklerin, köylü ve devlet kooperatifleri ile, anlaşmalar temelinde kaynaşmasının güzel bir örneğini, Beyaz Rusya ve Baltık Cumhuriyetleri veriyor. İşte sosyalizm budur. Tüm kafalara neden halâ yerleşmiyor?

Genel olarak yoldaşlar, daha önce sözünü ettiğim sorunlar kompleksine bir kez daha geri dönerek, bugünkü plenumda tüm ülkeyi kapsayan gerçekçi politik hedeflerin saptanması gerektiğini vurguluyorum: Yiyecek maddeleri gereksinimi sorununu nasıl çözeceğiz? Bu konuda söz alacaklar, lütfen bildirsinler.

Şimdi, halkın tüketim maddeleri ve hizmetler ihtiyacının giderilmesinin hızlandırılması ile ilgili önerilere gelelim.

Burada, ana yol açık olarak gösterilmiştir. Bu yol, güçlü bir tüketim maddeleri endüstrisinin hem de en kısa zamanda oluşturulmasıdır. Günlük, basit tüketim maddeleri endüstrisi ile ilgili kararlar alınmış olup, şimdi bunların en kısa zamanda yaşama geçirilmesi, tüm çalışma birimlerinin çıkarlarını güvence altına alacak, halka daha fazla tüketim maddeleri üretimi sağlanmasıyla ilgili ekonomik mekanizmayı harekete geçirmek gerekmektedir.

Şimdi, tüketim ve yiyecek maddeleri endüstrisinde, ithal ve ağır sanayi ile savunma endüstrisindeki branşların tüketim maddeleri

retimine dönüştürülmesiyle, bu brantaki bir çok işyerinin modernletirilmesinin hızlandırılmasıyla ilgili ek önlemlere geçmek istiyorum. Buna paralel olarak, hizmetler alanında da belirli hızlanmaların olduğu da gözlenmektedir.

Bakanlık ve sorumluların da katılımıyla, gerek yerel ve gerekse cumhuriyetler düzeyinde bu sorunlar üzerinde yapılan köklü araştırmalar göstermektedir ki, 1989'dan 1990 yılına kadar, yiyecek maddeleri dışında kalan tüm tüketim maddeleri üretiminin, 5 yıllık plânın öngördüğü hedefleri aarak, 24 milyar Ruble'ye ulaşmasının reel olanakları vardır. Bunun yıllara göre dağılımlı, 1989'da 9 milyar, 1990'da 15 milyar Ruble'dir.

Araştırma kurumu, ücretli hizmetler sektörünün köklü bir biçimde geliştirilmesi ile ilgili olarak da görüşünü sergiledi. Burada da, 5 yıllık plân döneminde, programda öngörülen % 15 - 20 oranının üzerine ıkılacağının altı çizilmek gerekiyor. 1990'daki sonuçlar, 70 milyar Ruble'ye ulaşacak, 13. Beş Yıllık Plân dönemi sonunda, 1,6 kat ararak 119 milyar Ruble'yi aşacaktır.

Bunlar belirleyici önlemlerdir ve gerek parti merkezinde ve gerekse yerel olarak tam hazırlığı gerektirmektedir. Fakat, sorunların çözümünde, geniş tüketim maddeleri olanağı ve geniletilmi bir hizmetler sektörüne ulaşmak, ihtiyaç maddelerinin karşılanması sisteminin ve özellikle ticaret ve lokantacılıkla uğraşan işyerlerinin geliştirilmesine eğilmek zorundayız.

Konu üzerinde ağırlıkla duruyorum, çünkü, çalışan insanların huzur içinde olması, yaşam düzeylerinin yükseltilmesi, onların düşünce ve politik bilinci, sadece üretilen ve piyasaya sunulan tüketim maddeleri, hizmetlerin nitel ve nicel durumuyla belirlenmiyor (bu konunun doğaldır ki, belirleyici bir özelliği mutlaka vardır), buralara gösterilen eğilimle, ticaret alanının ve hizmetler sektörünün nasıl örgütlendiği ile de bağlantılı oluyor.

Özellikle bu sektörlerdeki beceriksizlikler, gerileme ile, çok kez onun maddi tabanının ihmal edilmesiyle, her yönüyle geniş-

letilmesiyle bağlantılıdır ve onun modern teknik düzeyininin geliştirilmesini gerektirmektedir. Bu konuda hazır öneriler vardır ve sizlerin görüşüne sunulacaktır.

Çok şeye, hem de çok fazla şeye yoldaşlar, olumsuz ve kökleri derinde olan görüntü ve gelişmelere karşı koyabilmek için, kendimiz girişmek durumunda ve zorundayız, hem de acilen. Burada, ülkede eksikliği olmamasına rağmen, karşılanmayan tüketim maddesi ihtiyaçları örneğini kastediyorum. Ülkede eksikliği duyulmayan, tuz, şeker, un vb. gibi maddelerin bazı yerlerde bulunmadığını duyduğumuzda, ister istemez şu sonuca varıyoruz: Böyle bir ortamın yaratılmasından ya çıkarı olanlar vardır veya en azından sorumluluk duygusundan yoksundur. Bu tür konular, parti ve sovyetlerin organlarının, fakat aynı zamanda tüm emekçilerin kontrolü altında olmalıdır.

Örnek olarak, dillerden düşmeyen, kuyrukta bekleme görüntüsünü ele alalım. Her yerde, dükkânlarda, hizmetler alanındaki işyerlerinde, duraklarda, yerel ekonomik alandaki işyerlerinde, sağlık hizmetlerinde, örgütlerde, idari memurlarla ilişkilerde kuyrukta bekleme var. Sorun bu dönemde o kadar yakıcı bir duruma geldi ki, bir çözüm getirmek, yoğun bir biçimde üzerine eğilmek zorunda kaldık. Bir çok yönetici durumunda olanların, bu insan kuyruklarını sessiz sedasız sineye çekip, karşı girişimde bulunmaması kadar saçma bir şey olamaz. Böyle bir tutum, umursamazlığın ve insanları aşağılamanın bir biçimidir.

Kısa bir süre önce, Saikov yoldaşla birlikte iki fabrikayı, Moskova ayakkabı fabrikasını ve "Sarya" Ticaret Birliği'ni ziyaret ettik. Bu işyerleri bizde olumlu izlem bıraktı. Oradaki insanların sorunları kendilerine düşünce yapmaları, davranış ve girişimleri, politik sorunlar üzerine tartışmalarını görmek bizi sevindirdir.

Bu esnada, bir işçi kadınla konuştum. Kendisinin ve kocasının iyi kazandığını belirtti. İki de çocukları varmış. Konut ve kazançları dahil herşeyin yerinde olduğu gözleniyor. Peki, bu

kadın işçinin sorunu nedir? Anlatıyor: "Hergün dükkanların önünde 3 saate kadar kuyrukta bekliyorum. Bu beni bitiriyor. Çalıştığım işte bile, kuyrukta beklerken yorulduğum kadar yorulmuyorum."

Dikkatlerinizi çekerim yoldaşlar, burası herşeyin satın alınabileceği, Moskova'dır. İnsanlar burada da sonsuz kuyruklarda beklemek zorunda kalıyorlar. Aynı mağaza içinde önce kasa önünde kuyruğa girmeniz, ondan sonra bir başka yerde ve son olarak bir de alacağınız maddenin size verilmesi için kuyruğa girmeniz gerekiyor. İnsanlar, ülkemizde yeteri kadar bulunan günlük ihtiyaç maddeleri için işgününden sonra saatlerce kuyrukta beklemek zorunda kalıyorlar. Böyle bir şey kesinlikle olamaz.

Bu tür sorunların bütününe yoldaşlar, komisyonlar eğilmek zorundadır. Her hangi bir komisyonun yöneticisi, insanların nasıl yaşadıklarını bilmiyor, görmüyorsa, o yönetici bu pozisyona lâyık değildir.

Bir kez daha vurgulamak istiyorum yoldaşlar: Biz bu yakıcı soruna vakit geçirmeden ve ciddi olarak eğilerek çözüm bulmak zorundayız. Ayrıca, tabii ki, hizmetler alanının ve ticari işyerlerinin teknik açıdan donatılması, olanakların buralara dağıtımı ve geliştirilmesiyle ilgili sorunlar da var. Burada kapatılması gereken açık büyüktür.

Bu sorunlara nasıl bakılması gerekiyor?

Burada ilk bakışta akla gelen, mali olanakların temin edilmesi, ticari ve hizmetler alanındaki işyerlerinin kurulması için siparişlerin sağlanmasıdır. Görünen odur ki, bunlarda yapacağımız plânlamada gözönüne alınmalıdır. Şu anda tartışmaya hazır olan tasarı, bu alandaki açığın, inşaatların genişletilmesi yoluyla kapatılacağını göstermektedir. Fakat, sorunlar ve özellikle acil, yakıcı sorunlar bu şekilde ele alınırsa, çözümü için daha yıllarca beklemek gerekecek demektir. Bu nedenle, bu duruma en kısa zamanda hakim olabilmek için, bir yol bulmak zorundayız.

Ticari ve hizmetler alanında, varolan yerleri kullanmak için MK'ne ve hükümete bir dizi başvurular oldu. Bunu bütünüyle destekleyeceğiz. Bu konuda, politik büro ve hükümetin görüşü açıktır. Biz, eğer ekonomik, parti ve devlet örgütlerince acilen kullanılması gerekmiyorsa, halen yapılmakta olan idari binaların başka amaçlar için kullanılmasını istiyoruz.

Kısa bir süre önce, yazar Astafyef ile konuştum. Konu, Krasnoyark bölgesindeki yaşam koşullarıydı. Orada varolan sorunlardı. Özellikle sağlık hizmetleri kötüymüş. Örneğin, yeteri kadar doğum yardım kliniği olmadığı ortaya çıktı. Fakat, aynı anda, Krasnoyark'a büyük bir spor merkezi yapılıyor. Doğaldır ki, bu da gereklidir. Fakat, daha önemli ve yakıcı sorunların, daha önce çözülmesi zorunludur. Şehirde, bölge komitesinin kullandığı ve iyi bir durumda olan bir bina var. Buna rağmen, yeni, ikinci bir bina daha yaptılar. Bunun üzerine, haklı olarak yeni binanın hizmetler alanında kullanılmasına karar verildi.

Genel olarak yoldaşlar, olanaklar oranında idari binaları acilen devretmek, sayılarını azaltmak ve bunları ticari ve hizmetler alanındaki işyerlerine, sağlık hizmetleri organlarının hizmetine vermek zorundayız. Bu olayın bir yüzü. Fakat, en az onun kadar önemli olan ikinci bir yönü daha var: Varolan olanakları yerinde ve verimli olarak kullanabilmek. Bunu en doğru biçimde kullanmak gerekiyor.

En önemlisi, parti organları bunu kontrol etmek zorundadır. Aksi taktirde, çalışmalarımızda sadece ekonomik sorunların içinde boğulur, insanların yakıcı sorunlarına eğilemeyiz. Fakat, bizim hedefimiz, insanların daha iyi ve huzurlu yaşamalarını sağlamaktır. Bu nedenle, parti organlarının çalışmalarının yeniden yapılandırılmasının ana amacı, onların, gerçek parti çalışmalarıyla, politik, ideolojik ve örgütsel çalışmalarla uğraşması, halka yakın politika sürdürmeleridir. Yaşamın kendisi bunu istiyor, dayatıyor. Bu, perestroyka için kullanabileceğimiz ana gerekçedir yoldaşlar.

Perestroykanın gücü, bu sorunların gün ışığına çıkması, insanların durum üzerine öneri, eleştiri ve görüşlerini dile getirebilme olanaklarının yaratılmasında yatmaktadır. Perestroyka insanlara, üslendiği görevi yerine getiremeyen veya getirmek istemeyenlerden hesap sorabilmenin gerçek olanağını vermektedir.

Yoldaşlar, burada sözkonusu olan, çözümü uzun evreli plân veya bilimsel programlar gerektirmeyen, kolay çözümlenebilecek sorunlardır. Bu alanda yerel olanak ve girişimlerle bir çok şey düzelebilir. Fakat, önemli olan iyi bir düzenleme ve olayı sürekli bir biçimde gözönünde tutabilmektir.

İnanıyorum ki, bu konuşmalar boşuna değildir. Biz, bütün olanlardan deney çıkarmak ve yanlış olanı düzeltmek zorundayız.

Üzerine dikkat ve titizlikle eğilmemiz gereken sorunlara, inşaat endüstrisinin köklü bir biçimde geliştirilmesi de dahildir. Bunu, konuşmalarında temsilciler de vurguladılar. Konut ve diğer sosyal kurumların yapısını yoğunlaştırdık, fakat inşaat malzemesi, teknik araçlar, makina vb. gibi ihtiyaç maddeleri eksiklerine rastladık. Bu sorun üzerinde konuşuldu. İhtiyaçların giderilmesi için ek önlemler alındı. Bütün bunlar, yoğun uğraşı ve dikkati gerektiriyor.

Yoldaşlar, alınmasını önerdiğimiz tüm önlemler, 13. Beş yıllık Plân döneminde, ekonomimizin sosyal yapılarına ağırlık verilmesini öngören, konferans tavsiyelerine tamamen uygundur. Prensip olarak, bu yöndeki çalışmalarımızın daha bugünden yeni bir içtepi kazandığını söyleyebiliriz.

Yoldaşlar! Konferansta canlı bir biçimde sürdürülen köklü ekonomik reformlar tartışmasına hepimiz tanık olduk. Hangi sonuca vardık?

Ekonomik reformların yönünün doğruluğunu hepimiz onayladık. Ayrıca ve buna ek olarak, sosyal-ekonomik yeniden yapılanmanın, reformun ancak kararlı bir biçimde gerçekleştirilmesi ve derin-

leştirilmesiyle başarıya ulaşabileceğini bir kez daha vurguladık. Reformun gerekliliği üzerinde kimse bir şey demedi, fakat gerçekleştirilme sürecinin akışı en sert bir şekilde eleştirildi.

Konferans, başka bir şeyi daha onayladı: Reformu frenlemek isteyen, bunun için hiç bir olanağı kaçırmayan ve en küçük bir zaman kaybı ve hatayı kendileri için kullanmak isteyen gerici, tutucu güçler ve direnmeler vardır.

Kanım odur ki, bu konuda temsilcilerin önerilerini onaylamak gerekir: Reformların önünü tıkayan bu tür insanlar, yönetici pozisyonlardan uzaklaştırılmalıdır.

Ekonomik reformları hızlandırmak için neler yapmak zorundayız? Politik Büro, hükümetin bu soru üzerinde elde ettiği sonuçları ve buradan çıkan önerileri görüştü.

Birincisi: Gerek yeni ekonomik biçim ve metodlarının çarpıtılması ve gerekse eski ekonomik mekânizmaya geri dönüş denemelerine karşı tavır koyulacaktır.

Burada, sorun genel olarak, konferansta ateşli tartışmalara yol açan devlet siparişlerinde toplanmaktadır. Zira, devlet siparişleri öz olarak üretim kapasitesinin plânlanmasında yardımcı denge aracı olarak kullanılmaktadır. Bu konuyla ilgili olarak hükümetçe yapılan öneride, devletin verdiği siparişlerin, tüm üretim alanlarında azaltılmasını ve gelecekte o alandan sorumlu bakanlar tarafından değil, SSCB Devlet Plânlama Komitesi'nce verilmesini öngörmektedir.

Devlet siparişleri konusunda, önümüzdeki iki yıl için bir geçiş çözümü önerildi. SSCB Bakanlar konseyi Prezidyumu bu sorunu bir dizi ekonomik uzman ve bilimci ile görüştü. Geniş tabanlı tartışmalar sonucu, devlet siparişleri için geçiş döneminde bir ara çözüme gerek olduğu sonucuna varıldı. Devletçe verilen siparişlerin, yeni değişiklik kapsamında, üretim araçları ve fiyat

saptama reformuyla bağlı büyük ticaret sistemine dönüşmesiyle gerçekleşebileceği gözönünde tutulmalıdır. Görülüyor ki, sorunlar için basit çözüm yoktur.

İkincisi: Tüm branşlardaki tüm işyerlerini rentabl çalışma biçimine dönüştürecek, yeni bir ekonomi mekânizması oluşturmayı tamamlamak zorundayız. Burada altı çizilerek belirtilmelidir ki, yeni ekonomi mekânizması ancak, yeni fiyat belirleme biçimi, verimlilik kazandırılan bir sosyalist piyasa modelinin oluşturulması, mali gücümüzün geliştirilmesi, bankalar ağının örülmesi ve büyük ticaret şirketlerinin uygulamaya sokulması temelinde tüm gücüyle işlerlik kazanabilir. Bu da, idari mekânizmanın iç yapısında değişiklik ve dış ticaretin yeniden yapılanmasını gerektiriyor.

Bu arada, toplum ekonomisinin mali durumunun geliştirilmesinin ve para dönüşümünü güçlendirmenin ne kadar önemli olduğunu da belirtmek isterim. Daha plân tasarısının hazırlanmasında ve gelecek yılın bütçe hazırlıkları döneminde, yatırım planlamasını yeniden gözden geçirerek, bütçeden finanse etme yerine en geniş şekliyle banka kredilerini kullanarak ve diğer gereksiz harcamaları kısıtlayarak bütçe açığımızı azaltmak zorundayız. Tek kelime ile, kendi olanaklarımızla geçinmeyi öğrenmek çok önemlidir. Kapital yatırımlarının başlangıçta kısıtlanması, yapılmasına yeni başlanan, fakat henüz tamamlanmayan bina sayısının göreceli bir şekilde azaltılmasını getirecektir.

Bakanlıklardan subvansiyon yardımı alan iyi işlemeyen işyerlerine gelince: Burada normal şartlar altında verilen kredilerden yararlanılabilir. Bu tür işyerleri, gerekirse, üretim değişikliği yapılabilir, çok değişik durumlarda kapatılabilir veya iş kollektiflerine ve kooperatiflere kiralanabilir. Ve bundan korkmamak gerekmektedir.

Sağlıklı bir ekonomi, bankaların yeniden yapılanması konusunu da içerir. Bankalarda rentabl biçime dönüştürölmek, ticari ve üretim ihtiyaçlarına yanıt verecek bir banka sisteminin oluşması

zorunludur.

Üçüncüsü: Konferansta, idari yapıda perestroyka ve özellikle bakanlıkların yeni ekonomik sistemdeki rolleri üzerine detaylı bir biçimde tartışıldı. Bu, kanımıza göre, idari sistemin modernleştirilmesi sorunundaki en önemli noktadır. Bu sorunu, idari organların ve işyerlerinin yeni fonksiyonları ve deneylerinden yararlanarak ve bunu izleyecek yasalar ve yasaların ekonomiyle ilgili bölümlerinin yardımıyla çözmek zorundayız.

Açıkça belirtmek gerekiyor ki, idari organların yeni koşullar altında ne kadar zaman içerisinde uyum sağlayacağı, yeni ekonomik metodları kavramada gösterecekleri başarı ve işyerleri ile olan ilişkileri yeniden oluşturmaları, idari organların ve aparat üyelerinin gösterecekleri otorite ile önemli ölçüde bağlantılıdır. Konferansta açık bir biçimde saptandı: Modern, verimli ve yüksek kalitesi olmayan bir idari aparatla ilerlemenin olanağı yoktur. Bu aparatlar kendilerini ayrıca, köklü ekonomik reformlara ve iş kollektiflerinin yeni rolüne kesinlikle uydurmak zorundadır.

Dördüncüsü: Politik sistemde reform kapsamında, işyerleri ile sovyetler arasındaki ilişkileri yeniden düzenlemek görevi önümüzde durmaktadır. Bu nedenle, birinci planda, toplumsal mülkiyetin belirli bir kısmını, örneğin, yerel ekonomiyi, hizmetler sistemini, konut yapımı fonunu ve kamu taşıt araçlarını yerel idarenin yetkisine bırakma yoluyla, idari yönetimin ekonomik tabanını yaratmak gerekmektedir.

Bu, yerel ve cumhuriyetlerin idari organları, bundan böyle cumhuriyetlerin bakanlıkları yerine, işyerleri tarafından yönetilecektir şeklinde anlaşılmasın, Böyle bir durum, yönetici organların yerini başkalarının alması demektir. Tüm işyerleri ülkede, eşit bir piyasanın oluşması için çalışmalı ve aralarındaki ilişkiler eş değer malların değişimi temelinde gelişmelidir. İşyerlerinin yerel idari makamlarla olan ilişkilerine gelince, bunun ortamı, yasal ve ekonomik normlarla güçlendirilecektir.

Birliğe dayanan ekonomi kompleksi kapsamında yerel iş bölümünün getirdiği avantajı kesin olarak iyi kullanmak ve ayrıca bütçe gelirlerini arttırmak yoluyla, yerel organların ve cumhuriyetlerin verimli bir bölge ekonomisindeki çıkarlarını güvence altına almak zorundayız.

Beşincisi: İş kollektiflerine, şu veya bu rentabl çalışma biçimini seçme hakkını tanımak ve onları ikinci model için kazanmayı denemek zorundayız. Bunun anlamı, ücret fonunun ve gelir dağılımının kullanılış biçiminin yukarıdan aşağıya doğru emirle yapılmamasıdır. Üretim kapsamındaki ilişkiler, gelirlerin, dağılım ve kullanım şeklinin rentabl olup, olmadığı temeli üzerine kurulacak, devlet ile işyerleri arasındaki ilişkiler, vergi tarifesi- nin, devlete tanınacak öncelikler sistemi ile birleşimiyle düzenlenecektir. Böyle bir çözüm yoldaşlar, arzulanan çözüm biçimidir.

Bu konuyla ilgili olarak, ekonomik reform konusu tartışmaları kapsamında bir kez daha kiralama ilişkilerine değinmek istiyorum. Bunlar, gerek devletin ve gerekse kooperatiflerin özel mülkiyeti olmalarını koruduklarına göre, "bağımsız konumlarını" aşarak, gerçek ekonomik bağımsızlıklarını, işçiler ve iş kollektifleri üzerindeki sorumluluğu, ücretler ile işçiler arasındaki dengeyi ve gerçek iş sonuçlarını sağlayabilirler. Yapısı içerisindeki ilişkiler anlaşmalarla saptandığından, karşılıklı ortaklık ilişkileri ve sorumluluğa dayanan bu hiyerarşi içerisinde, kiralama işlerinde emre dayanan komando yönetimine yer olmadığına prensip olarak büyük önem ve anlamı vardır. Bu nedenle, sözünü ettiğim kiralama yasası, toplumsal ekonominin her alanında geçerli olan bir belge olmalıdır.

Kiralama ilişkilerinin genişletilmesinin yolu üzerindeki tüm engelleri temizlemek, örneğin, kiralama süreci gibi, tüm önemli hukuksal sorunları acilen çözmek zorundayız. Bir kez söyledim, bir kez daha altını çizerek vurgulamak istiyorum: Kısa süreli kiralama anlaşmaları, geliştirme yatırımları ve üretimin modernleştirilmesinde etkili olmayacak ve belki de kıskançlık ve hırsı

güçlendirecektir. Bu nedenle, sağlam kiralama koşulları, gerek bütçe çıkarları ve gerekse iş kollektifleri açısından gereklidir.

Sonuç olarak yoldaşlar, içerik olarak farklı, fakat kanıma göre çalışmalarımız için büyük önemi olan sorunlara bir kez daha değinmek istiyorum.

İlk sorun bilimsel alanla ilgili. Konferansta, bu alanın geliştirilmesi konusunda en keskin biçimiyle sorular soruldu, bizim, belirli önemli alanlarda, uluslararası bilimsel araştırmalar düzeyine oranla geri olmamız nedeniyle toplumun ve toplumsal ekonominin taleplerine yanıt veremediğimiz saptandı. Bu duruma duyarsız kalamayız yoldaşlar. Bütün dikkatimizle, konferansın taleplerini gerçekleştirmeye eğilmekle yükümlüyük.

Bence, Bilimsel Akademi yöneticilerinin, temel araştırmaları geliştirme ve bilim alanının diğer kollarındaki araştırma programını bir kez daha ele alması gerekmektedir. Bilimcilerin göreceki destekleri olmadan, perestroykanın önümüze koyduğu görevlerin üstesinden gelemeyiz.

Buna ek olarak, devlet organları ve özellikle SSCB Devlet Planlama Dairesi, SSCB Devlet Bilim ve Teknik Komitesi, bilim alanının maddi olarak geliştirilmesi sorununa eğilerek, yapısal durumunu ve yatırım politikasını yeniden gözden geçirmesi yoluyla, çeşitli yönlerde daha da gelişmesinin önkoşullarını yaratmalıdır. Belirli sorunları şu ana kadar çözdük, diğerlerinin çözümü için acele etmek zorundayız.

Toplum bilimleri alanı özel dikkati gerektiriyor. Bu alanın içinde bulunduğu hoşnut olmayan durum, parti konferansına katılan herkesi endişelendirdi. Burada, sadece bilim alanının sözkonusu olmadığı altı çizilmelidir. Şu andaki durum, toplumsal bilime geçmişteki tutumdan kaynaklanmaktadır. Buna rağmen, perestroykanın bu alanda günümüz koşullarının dayattığı taleplerin gerisinde kaldığını, perestroykanın kendi pratik uygulamalarının gerisinde

kaldığını belirtmek zorundayız. Bu da bizleri endişelendirmelidir.

Ülkemizin bir dizi büyük bilim merkezlerinin, oynadıkları yorumcu ve eleştirici rolüyle yetindiklerini, perestroykanın ortaya çıkardığı ve çözümünün önemli ölçüde perestroykanın akışı ve başarısıyla bağlantılı olan, günümüzün yakıcı sorunlarıyla ilgili araştırma yapmaktan vazgeçmiş bir tavır takındıklarını açıkça söylemek gerekiyor.

Bende başka bir kanı daha var: Bazı bilimcilerimiz, perestroykanın başlangıç dönemlerinde aldıkları pozisyonu korumaya halâ devam ediyorlar ve perestroykanın ajitasyon olmaktan çıkıp, ülke yaşamının her alanını kapsayan somut yeniden yapılanma dönemine girdiğinin farkında bile değiller. Bu köklü bir bilimsel analizeyi, olayların kalbi içine girmeyi ve akmakta olan süreci düşüncede değerlendirmeyi gerektiriyor. İşte günümüz toplumsal bilimlerin alanının hastalığı da buradan gelmektedir.

İkinci sorunlar paketini çevre koruması oluşturuyor. Bu alandaki olumsuz durum konferansta büyük yankı uyandırdı. Sorunun yakıcılığı, güncelliği ve acilliği toplumda da güçlü yandaşlar buluyor. Kamuoyunun görüşü, bu konuya kökten değişik bir yaklaşımın gerekli olduğu doğrultusundadır.

Ben bu konuyu, ikiye bölerek ele almak istiyorum. Çünkü, bazı bölümlere özel yatırım veya yetki gerekmiyor. Burada yapılması gereken, sadece ve sadece düzenli bir çalışma örgütlenmesi ve kararlaştırılmış olan önlemler paketi ve programının uygulanmasıdır. Bu acil ve somut sorunlar, yetkili merkezi ve yerel sorumluların katılımıyla açıklığa kavuşturulmak zorundadır. Bunlar, acilen araştırılmalı ve çözümlenmelidir.

Bu alanda diğer bazı sorunların çözümü, büyük parasal olanakların hazır bulundurulması ve gerekli teknik ve teknolojik değişikliklerin yapılmasıyla bağlantılıdır. Bunlar da geleceğe yönelik gereksinimlerdir. Bütün bunları yoldaşlar, SSCB çevre korunması

ve doğal hammaddelerinden rasyonel bir biçimde yararlanma konusunda hazırlayacağımız uzun vadeli devlet programında düşünmek zorundayız. Bu konuda düşünce oluşumu, 13. Beş Yıllık Plân hazırlıkları ve 2000 yılı için perspektifler kapsamında daha bugünden gelişmektedir. Bu anlamda, konferansta yapılan tüm öneriler üzerinde konuşulması gerekmektedir.

Üçüncü konu, partimizin gençlik politikasını içeriyor. Konunun teorik yönü konferansta konuşuldu. Bundan sonra bizim görevimiz, bunu pratikte uygulamaktır. Bu soruna, daha bugünden MK'i plenumunda geniş bir şekilde hazırlanmalıyız. Burada ciddi bir çalışma yapılması gerekiyor. Sadece toplumsal sorunlar üzerine sürdürülen tartışmalarla yetinemeyiz, köklü bir analize temelinde ve toplumumuzun en ilkesel görevlerinden birinin, yani yetenekli genç güçlerin yetiştirilmesi görevinin üstesinden gelebilmek için uzun vadeli bir politikanın oluşturulması gerekmektedir.

Buna ek olarak konferans ve konferans üzerine yapılan tartışmalar, parti kongresinden bu yana ideolojik alandaki çalışmaların bundan böyle sürdürülmesinin ne kadar önemli olduğunu gösterdi. Doğru olanı da budur, çünkü bizler için tarihsel anlamı olan böyle bir politikayı sürdüremeyiz, eğer geçmiş ve günümüzü düşüncelerimizde değerlendiremez ve toplumun geleceğini belirleyecek olan gelişmeleri önceden göremezsek.

Lenin'in, devrimin teorisi görüşlerinin ifade ettiği anlamdaki incelikleri bugün daha berrak olarak kavırıyoruz. Kısacası, politik ve pratikte, tarihsel ölçülere göre kısa zaman dilimi içerisinde tüm yapabildiklerimizi ve partinin bu tarihsel dönüm noktasında politik öncü ve düşüncenin yaratıcısı olarak ortaya çıkış gerçeği, bütün bunlara yoldaşlar, ulaşamazdık, eğer, sürekli ve kararlı bir biçimde teori ve ideoloji sorunlarına eğilmeseydik.

Konferans, ideolojik alanda her hangi bir zayıflık veya geri kalmanın sözkonusu olmaması gerektiğini bir kez daha tüm açıklığı ile ortaya koydu. Bu alanda, yakıştırmacı, bir kezle sınır-

lı çıkışlar veya perestroykanın hedef ve prensipleri dışında kalan, görevlerin kısmen yerine getirilmesi gibi durumlarla yetinemeyiz. Ekonomik, sosyal-politik alanda, sadece başarısızlıklar ve yanlış tahminler değil, geri kalmışlık ve hatalar da devrimci çalışmalarımızı teorik ve ideolojik yönde zorlaştırır ve hattâ sürtüşmeler ve tamiri güç zararlara kadar uzanabilir. Bütün bu nedenlerle, bundan böyle de teorik araştırmaları daha da genişletmek ve ideolojik çalışmaları her yönüyle derinleştirmek zorundayız.

Partimizin ve toplumun, teorik sorunları çözüm potansiyeli gerçekten dev boyutlardadır yoldaşlar. Günümüzde sürmekte olan manevi ve politik hava, toplumsal bilinci her alanda doğrudan etkileyecek olan, yaratıcı ve aktif çalışmanın önkoşullarını oluşturmaktadır.

Buna rağmen, partinin bu potansiyeli henüz gerçek anlamıyla kullanamadığını ve henüz perestroyka ile tam bağlanamadığını burada, MK'nin plenumunda özeleştirisel bir biçimde söylemek zorundayız. Buradaki engelleyici faktörler nelerdir yoldaşlar?

Doğaldır ki, teorinin oluşturulması, toplumsal düşüncenin geliştirilmesi, ideolojinin tazelenmesi ve yeni bir bilincin oluşması karmaşık, çok yönlü ve çelişkili bir süreçtir. Bu, zamanı ve uğraşmayı gerektirir ve birden bire çözümlenemez. Bu sürecin tabanı, sürekli kolektif çalışma, yaratıcı tartışma, yeni ideler, görüşlerin karşılaştırılması ve değişik görüş ve fikirlerin yarışmasıdır.

Parti örgütleri bu görevin boyut ve zorluğunu kavramalıdır. Sorunları basite indirgemeye burada da yer yoktur. Biz, her şeyin kendiliğinden olmasını bekleyemeyiz. Bu alandaki çalışmalarımız kesin olarak daha aktifleşmeli ve tüm alanları kapsamalıdır. Bunun için tartışmalar, seminerler, konferanslar, açıklamalar, yani kısacası, yaratıcı düşüncüyü meydana getirecek, en değişik biçimdeki bilimsel çalışmalar gerekmektedir.

Ayrıca, perestroykanın şu andaki teorik ve politik durumuna uy-
an yaratıcı ideolojik çalışmalara da ihtiyacımız var. Perestroy-
kanın idelerinin giderek daha geniş kesimlere inebilmesi ve
teorinin, perestroykanın gerçek maddi gücü olabilmesi için çalış-
malarımızın hedefli ve iyi düşünülmüş olması şarttır.

Bir şeye daha değinmek istiyorum yoldaşlar. Bazen çok tartışma
yapıldığına dair sesler yükseliyor. Bunlara karşı açıkça şunu
belirtmek istiyorum: Önümüzdeki sorunlar üzerine dürüst, verimli
ve yaratıcı tartışmaya kesinlikle gerek vardır. Kamuoyunun görüş
ve düşüncelerini ancak bu şekilde aktifleştirebilir ve halkın
toplumsal bilincini bu yolla oluşturabiliriz. Bunlar olmadan da
toplumsal reformların en önemli görevlerinin üstesinden gelinme-
si düşünülemez.

Günümüzün yeniliklerinden ve özellikle güncel gelişmelerden
korkmamalıyız. Perestroykanın gerçek devrimci bir şekillendirme
süreci olduğunu anlamaya belki gerçekten şimdi başlarız.

En önemlisi yoldaşlar, hareketimizin yeniliği, bizler için bir
dizi sürprizi de içinde taşıyor. Bunun için paniğe mi kapılalım
veya acilci kararlar verip, sonuç mu çıkaralım? Hayır yoldaşlar,
bir yaşamı olduğu gibi görmek zorundayız. Kararlı olmak, dikkat-
li bir analize ile, toplumun ve sosyalizmin yararına doğru ve
iyi düşünülmüş kararlar vermek zorundayız.

Ben bu yönde iyi düşünülmüş, köklü ve kararlı bir çalışma yapı-
lacağını ümit ediyorum. Lenin'in partisi ve güçlü politik organ
olarak, tüm aydınlar potansiyelini aktifleştirmek, kendimizi
teorik sorunlarda adım adım geliştirmek ve böylece politika ve
pratiği zenginleştirmek zorundayız. Ancak bundan sonra pratikte
yeni deneyimler kazanacak, bunları özümseyecek, bundan sonraki
çalışmalar için yeşil ışık yakarak, SBKP tarafından hazırlanan
politik rotayı kararlı olarak gerçekleştireceğiz.

Bizler, eski görüşlerin, yeni gelişmelerde kullanılmamasına
dikkat göstermek zorundayız. En önemlisi de, perestroyka müca-

delemizde ana yönü gözden kaçırmamak, detaylara takılıp kalmamak ve gücümüzü gereksiz işlere sarfetmemektir. Her yeniliğin bir öğrenim bedeli vardır ve bu kaçınılmazdır. Buna rağmen, bugüne kadar elde edilen deneyimler, birlik içerisinde ve gerçekçi bir biçimde sürdürülen devrimci reformların, daha düne kadar çözümlenmesi olanaklı görülmeyen, hattâ tehlikeli boyutlar alan bir çok sorunu çözdüğünü gösterdi.

Bütün bunlar, bizlerin, entellektüel ve yaratıcı çalışmalarını ve perestroykanın hergün ortaya çıkardığı bir dizi olayı sürekli olarak dikkatle izlememiz gerektiğinin işaretidir. Herkes bilmelidir ki, hepimizin bu işler için zaman ayırması gerekmektedir. Zira, bu uğraşının verilmemesi bizi kaçınılmaz olarak geri götürecektir. Gerçeklerin gerisinde kalma ihtimali doğabilir. Eğer gerçekten devrimci sürecin politik öncüsü olmak istiyorsak, böyle bir gelişmeye izin vermek kimsenin hakkı değildir.

Bütün bunlar, konferans kararlarının yaşama geçirilmesi yolunda düşünce oluşumunun bir bölümüdür. Şimdi plenuma yapılan önerileri görüşebiliriz.

Gördüğünüz gibi, çalışma programımız çok yüklü. Program, perestroykanın daha da derinleştirilmesi ihtiyacından ve 27. Parti Kongresi ile 19. Parti Konferansı'nın tanımladığı konulardan oluşuyor.

Bizim için gerekli olan, toplumumuzun her alanda yenilenmesi için köklü gelişmeler ve özellikle de, Sovyet halkının yaşamındaki acil sorunların çözümlenmesidir. Bu, tüm parti örgütlerini ve tüm komünistleri ilgilendirmektedir.

Uzmanlık alanlarına göre yerel idari makamların yükümlü kılınması yanında, olanakların yaratılması, toplumsal politik, ekonomik ve işe yönelik girişimlerin geliştirilmesi konusunda, perestroykanın somut alanlarındaki çalışmalar için, partinin bütününü ve üyelerinin kişiliklerini sorumlu görüyoruz.

Gün girişim günüdür. Her komünistin ve her emekçinin perestroykaya katkısını, onun somut çalışmaları ve bu çalışmanın gerçek ürünleri belirleyecektir.

TÜRKİYE SOSYAL TARİH
TÜSTAV
ARAŞTIRMA VAKFI

S B K P M K'ı

PLENUM KARARI

I.

19. PARTİ KONFERANSI

KARARLARININ

YAŞAMA GEÇİRİLMESİ

KONUSUNDA

PRATİK ÇALIŞMALAR

1. SBKP MK'i, ülkemiz ve parti yaşamında çok önemli bir olay anlamını taşıyan, SBKP 19. Konferansı'nın çeşitli kararlar aldığı, alınan bu kararların gerçekleştirilmesinin, perestroyka sürecini, köklü ekonomik reformları ve Sovyet toplumunun demokratikleşmesi sürecini önemli ölçüde hızlandıracağını vurgular.

Delegelerin aktif katılımları ile, SBKP MK'i raporu ve konferansa sunulan diğer belgeler üzerinde sürdürülen tartışmalar açıklık ve halkın çıkarları için duyulan endişe ve sosyalizmin geleceğini içeriyordu.

Perestroykayı engelleyen, yenilenme sürecini frenleyen eksikliklerin giderilmesi, politik sistemde reform, toplumsal yaşam ve parti yaşamının demokratikleştirilmesinin sürdürülmesi doğrultusunda bir dizi öneri getirildi. Konuşmaların ve üzerinde düşünce oluşturulan konuların belirli bir bölümünü, emekçilerin çalışma yaşamlarından doğan acil ve yakıcı sorunlar, halkın ihtiyaçlarının karşılanmasının geliştirilmesi ve tüm hizmetler alanının hızla geliştirilmesi oluşturmaktaydı.

SBKP MK'i, tüm parti örgütlerini, konferans kararlarının pratikte uygulanması konusuna ağırlık vermekle yükümlü kılar. Parti örgütleri, bu kararların yaşama geçirilmesinin, parti çalışmalarının, tüm devlet ve kamusal kuruluşların çalışmalarının ana noktası olması için uğraşı vermek zorundadır. İnsanlar, kendilerine verilen görev alanlarında tam verimlilikle ve sorumluluk üslenerek çalışmaya teşvik edilmelidir. Yeni sorunlara yapıcı çözümlerin aranmasında, politik, ekonomik, sosyal ve manevi sorunlarda yeni adımların atılmasında, eksikliklerle, bürokrasi, disiplinsizlik ve sorumsuzlukla mücadelede, komünistlerin örgütlü gücü ve girişimciliği ve her parti üyesinin aktif tutumu, bugün, her zamankinden daha belirgen anlam kazanmaktadır. Gözle görülür sonuçların alınması için, tüm çalışmalar hedefli ve kararlı bir biçimde sürdürülmelidir.

2. SBKP MK'i Politik Bürosu tarafından hazırlanan, ülkenin yiyecek maddeleri gereksinimlerinin karşılanması, tarım endüstrisi

kompleksindeki ekonomik ilişkilerin geliştirilmesinin sürdürülmesiyle ilgili önlem önerileri kabul edilmiştir.

SSCB bakanlar kurulunun, cumhuriyetlerin ve özerk cumhuriyetlerin bakanlıklar konseyinin ve tek tek bölge ve kentlerdeki sovyetlerin yürütme komitelerinin, cumhuriyetlerin KP MK'i ve kentlerin parti komitelerinin, yiyecek maddeleri ihtiyacının karşılanması geliştirilmesi konusunda bu öneriler temelinde somut önlemler hazırlamaları ve uygulamaları yararlı görülmektedir.

SSCB bakanlar kurulunun, 19. Ulusal Konferans'ın önerileri doğrultusunda, köklü ekonomik reformların daha da geliştirilmesini ve genişletilmesini, bunların gerçekleştirilmesi esnasında ortaya çıkan eksikliklerin giderilmesini içeren bir öneriler paketi hazırladığı duyurulur. Burada sözü edilen ve SBKP MK'i Politik Bürosu tarafından onaylanan öneriler paketi, köklü ekonomik reformların uygulanmasının sürdürülmesine dayanmaktadır.

19. Ulusal Konferans'ta görüşülen sorunları kapsayan ve SSCB bakanlar kurulu tarafından üzerinde karar verilmek için, SSCB hükümetine sunulan tasarılar onaylanmıştır. Bunlar, üretimin artırılmasını, halkın tüketim maddeleri ihtiyacının karşılanmasının geliştirilmesini ve hizmetler alanı yapısının köklü bir biçimde değiştirilmesini içermektedir.

3. Cumhuriyetlerin KP MK'i, tüm düzeylerdeki parti komiteleri ve devlet kadelerindeki organlarda çalışan tek tek her komünist, 19. Ulusal Konferans kararları doğrultusunda, önümüzdeki dönemde, parti komitesi ve sovyetlerdeki fonksiyonlarının birbirinden ayrılmasıyla ilgili somut adımlar atmalıdırlar. Bu konuda, sovyetlerde artan sorumluluk, sorumlu oldukları bölgenin sosyo - ekonomik gelişmesi ve kendilerinin artan bağımsızlıkları güvence altına alınmalıdır. Sovyetlere, personel, örgütlenme ve yönetim çalışmalarında somut yardımlar önerilmelidir. Buna ek olarak, parti ve devlet politikasının gerçekleştirilmesi de desteklenmek zorundadır. Gelecekte, parti komitelerinin ve sovyetlerin yürüt-

me organlarının ortak karar almaları olanaklı değildir. Ayrıca, parti fonksiyonerlerinin, sovyetlerin yetki alanlarına müdahale denemeleri kaldırılmak zorundadır.

Parti aparatlarında yapısal değişiklik yapılması onaylanmış olup, bu yöndeki çalışmaların, bu yılın sonuna kadar uygulanması tamamlanmalıdır.

4. Parti örgütlerinin artan girişimcilikleri ve güçlenen bağımsızlıkları nedeniyle, MK'i plenumu, Ulusal Konferans'ın taleplerinin her hangi bir direktife gerek görmeden yaşama geçirilmesinin önemini vurgular: Bunlar, parti içi ilişkilerin demokratikleştirilmesi, tüm parti kademelerinde dostluk, arkadaşlık havasının yerleştirilmesi, sorunlar üzerinde açıkça tartışma, glastnost, açıklık, birliktelik ruhu, bilinçli disiplin ve kişisel sorumluluktur. Bir kısım parti üyesinin pasifliğinin aşılmasına özel dikkat gösterilmeli, ağırlık verilmelidir. SBKP tüzüğüne kesinlikle uyulmalıdır. Parti örgütleri içinde varolan durumun tüm sorumluluğunu üstlenmek zorunda olan, seçimle gelen parti organları fonksiyonları temelden değiştirilmelidir. Perestroyka politikası, kararlı olarak gerçekleştirilmelidir.

Plenum, önümüzde duran parti içi seçim kampanyasına özel değer verir. Seçimler, partinin, halkın politik öncüsü olması yönünde güçlenen rolüyle, tüm komünistleri, yaşamın her alanında köklü değişiklikler ve ülkenin sosyo-ekonomik gelişmesinin hızlandırılması için birleştirmelidir. Parti konferansının ruhu, onun demokratik havası ve eleştirisel tutumunun, yerel fonksiyonerlere taşınması ve böylece perestroykanın ideleri ile her parti örgütünün pratik sorunlarının birleştirilmesinin sağlanması ve aynı şekilde, parti içi yaşamın yenilenmesi ve parti yönetiminin demokratikleştirilmesinin güvence altına alınması önemlidir. SBKP MK'i plenumunun "parti örgütleri seçimleri ve hesaplaşma" kararı onaylanır.

5. Politik sistemde reformların uygulanması için, hukuksal ve örgütsel önlemlerin derhal alınması gerekmektedir. Bu amaçla

şunların yapılması zorunludur:

Ekim 1988'e kadar, SSCB anayasası, değişiklik ve eklemelerle ilgili yasa tasarısı ve SSCB halk temsilcileri seçimleri yasası hazırlanacak ve kamuoyunda tartışmaya açılacaktır. Seçimler, Mart 1989 tarihine kadar yapılacaktır. Aynı anda, cumhuriyetlerde ve özerk cumhuriyetlerde gerekli çalışmalar örgütlenerek, devlet erkinin yeni cumhuriyetler ve yerel organlarının, Aralık 1989'da çalışmalarına başlaması sağlanacaktır. Hazırlanacak, SSCB anayasası ve seçim yasası taslağına, 19. Ulusal Konferans'a sunulan, SBKP MK'i raporu, konferansta kabul edilen tasarı ve şu anda sürmekte olan MK'i plenumunda okunan raporda öngörülen noktalar alınmalıdır.

SSCB Yüksek Sovyeti'nin gelecek toplantısına, SBKP MK'i adına, yapısal durumdaki gelişmeler, devlet organlarının çalışmaları ve 19. Parti Konferansı kararları doğrultusunda hukuksal durum sorunları, kontrol ve denetim için sunulacaktır. Bu toplantıda, SSCB anayasasındaki, politik sistemde reform, halen geçerli olan seçim sisteminin yenilenmesi, mahkemelerin çalışmalarında yapısal değişikliklerle ilgili değişiklik önerileri, yasa tasarıları tartışmaya açılacaktır.

Konferans kararları doğrultusunda, SSCB Yüksek Sovyeti'ni seçecek ve tüm devlet organlarının oluşturulmasında, organların yetki alanları sorununda karar verecek olan, SSCB Halk Temsilcileri Kongresi'nin, 1989 Nisan ayında toplanması yararlı görülmektedir. Bunun ardından, SSCB Yüksek Sovyeti, gençliği, sendikal hakları, gönüllü oluşturulan toplumsal örgütleri, toplumsal girişim organlarını, diğer bağımsız kuruluşları ve basını ilgilendiren yasa tasarıları ve politik sistemde reformla bağlantılı olarak ortaya çıkan diğer hukuksal durumlarla ilgili çalışmalarına başlayacaktır.

Sovyetlerin rolünü, onların hukuksal ve maddi temelini köklü bir biçimde güçlendirebilmek için, 1989'a kadar, yerel bağımsız idari kuruluşlar ve ekonomiyi kapsayan bir yasa tasarısı hazır-

lanacaktır. Tasarıda, bağımsız idari kuruluşların disiplini, kendi kendini finanse etme, kendi gereksinimlerini karşılama, bölgesel ve devlet çıkarlarının gözönüne alınması, yerel sovyetlerin, işyerleri, kooperatifler, işçi komisyonları ve toplumsal kuruluşlarla bağlantısının güçlendirilmesi temel prensip olarak alınacaktır. Sözü edilen yasa tasarıları kamuoyunda tartışmaya açılacaktır.

Sovyetlerin tüm düzeylerdeki çalışmalarında demokratik düşüncenin hakim olabilmesi, halk temsilcileri, sürekli komisyonlar ve temsilci gruplarının rollerinin yükseltilmesine yoğun uğraşı verilmesi yoluyla, idari makamların çalışmalarında kontrolün güçlendirilmesi, bürokrasiyle mücadele ve glasnostun geliştirilmesi doğrultusunda, 19. Parti Konferansı'nın ölçüleri tam olarak izlenmelidir.

6. Ulusların kendi aralarındaki ilişkiler konusunda, bölgelerin geliştirilmesinde durgunluk görüntülerinin aşılması, ulusların ve halkların sosyo-ekonomik ve manevi gereksiniminin doğru olarak değerlendirilmesi özel olarak gözönüne alınacaktır. Ulusal ve şövenist duygular saçan, perestroyka karşıtı güçlere karşı enerjik mücadele verilecektir. 19. Parti Konferansı tarafından öngörülen, ulusların kendi aralarındaki ilişkilerin hukuksal tabanının sağlamlaştırılması önlemleri gerçekleştirilmeli, ideolojik ve politik çalışmalar güçlendirilmeli ve sosyalist enter-nasyonalizm altı çizilerek vurgulanmalıdır.

MK'i politik bürosuna, cumhuriyetlerin KP MK'i, partinin yetkili bölge komiteleri ve bilimsel kuruluşlarla birlikte, 1989 yılı başlarına kadar, SSCB'deki ulusların kendi aralarındaki ilişkilerin geliştirilmesi ile ilgili belgelerin hazırlanması görevi yüklenerek, konunun, SBKP MK'i plenumunda görüşülmesi sağlanacaktır.

7. Mahkemelerle ilgili reform, savcılarının, uzlaşma mahkemelerinin, soruşturma organlarının, avukatların, ekonomik alandaki hukuksal hizmetlerin, çalışmalarının yeniden düzenlenmesi, ceza

yasasının tamamlanma çalışmaları, 1989 yılı ortalarına kadar bitirilmiş olmalıdır. Hukuksal eğitim ve genel hukuksal bilgiler öğrenimi geniş ölçüde teşvik görmelidir. Bu önlemler, Sovyet Hukuk Devleti'nin, hukuksal temelini sağlamlaştıracak önemli reformların gerçekleştirilmesinde ilk adım olarak görülmelidir.

TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAşTIRMA MERKEZİ
TÜSTAV

S B K P M K'İ

PLENUM KARARI

II.

PARTİ ÖRGÜTLERİNDE

RAPORLAR VE

SEÇİMLER

1. SBKP tüzüğüne uygun olarak ve 19. Ulusal Parti Konferansı kararları doğrultusunda: Parti temel örgütlerinde rapor ve seçim toplantıları, mahalle, şehir, kent, yöre ve bölge örgütlerinde de rapor ve seçim konferansları bu yılın sonuna kadar yapılacaktır.

SBKP MK'i plenumunun görüşüne göre, önümüzdeki seçim kampanyası, konferans tarafından belirlenen, perestroykanın derinleştirilmesi, politik sistemdeki reformun gerçekleştirilmesi, toplumun ve parti içi yaşamın demokratikleştirilmesinin sürdürülmesinin pratiğe dönüştürülmesinde önemli bir etabı olmak zorundadır. Kampanya, parti yığınlarının birliğinin sağlanması, parti örgütleri ve komitelerinin rollerinin ve sorumluluklarının gelişmesine katkıda bulunmalı, onların çalışmalarındaki politik yönetim metodlarını sağlamlaştırmalıdır. Parti konferansının, devrimci ve demokratik havası, gerçekçi, açık ve kesin tartışma ortamı, eksikliklerin giderilmesi konusunda taviz vermez tavrı ve yaratıcı bir yaklaşımla, yenilenme sürecini geri dönülmez bir duruma getirebilmek için yol ve olanakları araması, parti toplantıları ve konferanslarının tüm çalışmalarına yansması kaçınılmazdır.

2. Cumhuriyetlerin KP MK'i ve partinin bölge, yöre, kent, şehir ve mahalle komiteleri ve partinin temel örgütleri : Seçim kampanyasına ciddi bir biçimde hazırlanmakla, kampanyayı, yüksek ide, politik ve örgütsel düzeyde sürdürmekle, partinin, halkın önücü rolü ışığında, yaşamın her alanında köklü yenilenmenin gerçekleştirilmesi için tüm kömünistlerin birliğinin sağlanmasıyla ve ülkenin sosyo-ekonomik gelişmesinin hızlandırılmasıyla yükümlüdür.

Seçim toplantıları ve konferanslarında, 27. parti kongresi kararlarının gerçekleştirilmesindeki ilerlemelere, örgütsel ve geliştirme çalışmalarının şu anki durumuna değinmek, geniş bir analize yapmak, parti örgütlerinin ve onların seçilmiş organlarının çalışma metodları ve biçimlerini özeleştirisel bir biçimde değerlendirmek, kömünistlerin uğraşlarının, SBKP'nin 19. Ulusal Parti Konferansı'nın belirlediği görevlerin gerçekleştirilmesinde pratik yöntemlerde yoğunlaşmasını sağlamak kaçınılmazdır.

Örgütsel-politik güçlenme çalışmalarına, parti temel örgütlerinin konumlarının genişletilmesine, komünistlerin çalışmalarının, Sovyet Halk Temsilcileri'nde, sendikalarda, gençlik örgütlerinde ve diğer toplumsal kuruluşlarda daha aktifleştirilmesine, kadroların, daha iyi seçilmesine, eğitilmesi ve yetiştirilmesine özel önem verilmesi zorunludur.

Ekonomik reformların ilerlemesi, yeni ekonomik mekanizmanın uygulanması, rantabl çalışma prensibinin yerleştirilmesi, kendi kendini finanse etme yöntemi, üretimde, sosyalist özyönetim biçiminin geliştirilmesi konuları üzerinde en geniş şekliyle, detaylı olarak tartışılmalıdır.

Rapor ve seçimlerde, yiyecek maddeleri sorununun en kısa bir zamanda çözülmesi olanaklarını derinliğine araştırmak, her bölge ve kollektif için hangi adımların atılmasının zorunlu olduğu tam olarak saptanmak zorundadır. Köylü ve devlet kooperatiflerinin, randımana dayanan anlaşmaların çok yönlü biçimleri, kiralama anlaşmaların çok yönlü biçimleri, kiralama anlaşmaları ve kooperatifleşme temelinde, üretim olanaklarını en verimli bir şekilde kullanmalarını güvence altına alacak önlemler paketi hazırlanması zorunludur. Gerçekçilik düzeyinde diğer güncel görevlerin tartışılması da önemlidir: Piyasanın, yüksek kaliteli tüketim maddeleriyle donatılması, konut yapımının teşvik görmesi, sosyal ve kültürel alanda bina yapımı, ticaretin geliştirilmesi, tüm hizmetler alanının geliştirilmesi, sağlık hizmetlerinin mükemmelleştirilmesi, orta ve yüksek okullarda reform, emekçilerin entellektüel ve kültürel gereksinimlerinin karşılanması ve geliştirilmesi vb.

Her parti örgütü dikkatini şu noktalara vermelidir: Sovyet insanlarının ve özellikle gençliğin, manevi ve enternasyonalist tutum ve davranışlarının pekiştirilmesi, iyi komşuluk ilişkileriyle yetiştirilmeleri, işe yaratıcı yaklaşımı, gerçek toplumsal bilincin oluşturulması ve sorumsuzluğa ve bürokrasiye karşı uzlaşmaz tavır.

3. Seçim kampanyası, parti örgütlerinde verimli bir tartışma ortamının yaratılmasıyla, parti içi yapılanmanın demokratikleştirilmesinin sürdürülmesini geliştirmeli, komünistler arasında fikir özgürlüğüne, eleştiri ve özeleştirinin artmasına, girişimcilik, sorumluluk bilinci ve disipline katkıda bulunmalıdır.

19. Ulusal Parti Konferansı direktifleri doğrultusunda, parti komiteleri sekreter ve üyelerinin seçimlerinin gizli oyla yapılması ve adaylar üzerinde, her yerde en geniş tabanlı tartışma açılmalı, bu olanak kullanılarak, oy pusulaları üzerinde, seçilecek sayıdan fazla aday gösterilmelidir. Parti örgütleri aday önerme haklarını, son kararın konferans delegelerince verileceği unutulmadan, kullanabilirler.

Partinin yönetim organları seçimlerinde, sadece sözde değil, gerçekte de perestroykayı ileri götürebilecek, yığınlar içindeki çalışmaları beceri ile yöneten, gerçek ve pratik sonuçlar alacak, aktif ve çalışmaları ile kendisini kabul ettirmiş kişiler aday göstermelidir. Seçim kampanyası, parti kadrolarının genç, aşınmamış taze güçlerle dolmasına olanak hazırlamalı, parti yönetiminin çeşitli kademeleri politik olgunluğa sahip, uzman ve yüksek manevi yetenekleri olan kişilere verilmelidir.

SBKP MK'i plenumu, 19. Ulusal Parti Konferansı'nın, aynı parti organının yönetim fonksiyonuna en fazla iki dönem, yani iki kez beşer yıl süreyle seçilebilme doğrultusunda aldığı, önümüzdeki seçim döneminden itibaren başlanması kararının vazgeçilmez olduğunu vurgular. Ayrıca, komünistlerin, her yönetici fonksiyoneri kişisel olarak sına ve onun üzerinde, o görevi hangi süredir yaptığı gözönüne alınmadan, karar verme hakları vardır. Karar ölçüsü olarak, o yöneticinin, kendisine güven duyularak verilen görevleri yerine getirip getirmediği, geliştirici yeteneği olup olmadığı aranmalıdır.

4. Parti organlarının rapor ve seçim kampanyasının açıklık içerisinde sürdürülmesi güvence altına alınmalıdır. Merkezi ve bölgesel basın organları, televizyon ve radyo kurumları, toplantı

ve konferanslar, buralara hakim olan hava ve tartişılan sorunlar üzerine detaylı bilgi ve enformasyonlar aktarmalıdır. Kamuyu, parti organlarının aldığı kararları ve organların oluşumu, üzerinde tartişılan sorunlar ve yapılan öneriler hakkında bilgilendirilmelidir.

5. Yerel parti organlarının, seçim toplantılarının en alt parti örgütlerinin, Eylül ve Ekim aylarında, mahalle, şehir, yöre konferanslarının, Ekim ve Kasım aylarında, bölge konferanslarının da, Kasım ve Aralık aylarında yapılması doğrutusundaki önerileri kabul edilmelidir.

6. Politik Büro, plenumdaki tartişmaları da gözönüne alarak, parti organlarına, seçimler konusunda direktifler vermekle yükümlüdür.

TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARİTİMA VERİ

S B K P M K'ı

PLENUM KARARI

III.

PARTİ APARATLARININ

YENİLENMESİNİN

ANA YÖNÜ ÜZERİNE

SBKP 19. Ulusal Parti Konferansı, tüm parti çalışmalarının köklü bir biçimde yenilenmesini ve her parti örgütünün, SBKP'nin politik öncü rolü ve yeni görevlere göre yeniden düzenlenmesini gerekli görür.

Bu konuyla bağlantılı olarak, parti komiteleri ile devlet ve ekonomik organları fonksiyonlarının birbirlerinden tam anlamıyla ve kararlı bir biçimde ayrılması, bunların çalışmalarındaki içiçe geçmişlik ve ikili davranışların ortadan kaldırılması, parti aparatlarında köklü yapısal değişiklikler ve aparatların geliştirilmesi, bunların, seçimle gelen parti organlarının altında oluşlarının bilinmesi ve onlara karşı sorumluluk taşıma zorunlukları, olağan üstü anlam ve önem taşımaktadır.

SBKP MK'i plenumu şunları karar altına alır:

1. MK'i ve yerel parti örgütlerinin yeniden oluşturulması bu yılın sonuna kadar tamamlanacak ve bunların yapısı ile parti fonksiyonları, günümüz koşullarına uydurulacaktır. Buna göre, branşlara ayırma biçiminden vazgeçilerek, bunun yerine, iç ve dış politikanın temel sorunlarıyla uğraşan alt kuruluşlar personeli açısından güçlendirilecektir. Parti aparatlarında çalışanların genel sayısı göreceli olarak azaltılmalıdır.

Örgütsel yapının gerekli bir parçası olan parti aparatları, perestroykanın aktif gücü olmak zorundadır. Parti aparatları ayrıca, seçimle gelen parti organlarının, politik, örgütsel ve eğitici fonksiyonlarını yerine getirebilmeleri için yardımcı araç olmalı ve alınan kararların gerçekleştirilmesi ve kontrolünde pratik çalışmalar yapmalıdır. Buna, alt örgütlerin çalışmalarının desteklenmesi de dahildir.

Parti aparatlarının yeniden örgütlenmesi sonucu açığa çıkan bir kısım emekçi, en önemli devlet, ekonomi, toplumsal alanlarda ve parti örgütlerinin alt kuruluşlarının güçlendirilmelerinde kullanılmak zorundadır. Burada, sovyetlerin, halk temsilcilerinin,

halk kontrol organlarının güçlendirilmeleri, bunlar politik sistemdeki yeni rolleri ölçüsünde özellikle gözönüne alınmalıdır.

Parti komitelerinin temel örgütlerinin yeniden yapılanmaya aktif bir biçimde katılmaları ve çalışmaları güvence altına alınmalıdır.

2. SBKP MK'den, parti komitelerine gönderilen direktiflerin birinci derecede politik içeriği önemlidir. Aynı şekilde, onların çalışmalarında emir metodlarının ve teknokrat görüntülerin yok edilmesi, demokratik prensiplerin parti içi ve toplumsal yaşamda gerçekleştirilmesi de önem taşımaktadır.

Toplumsal devrimci yenilenmesinde, parti çizgisini pratikte uygulama, parti komitelerinden ve onların aparatlarından günümüzde beklenen özel çalışmalardır. Bunun için, alt parti örgütlerine müdahale etmeyen, çalışmalarını frenlemeyen, ideolojik, eğitici örgütlenme metodlarının yaratıcı olarak kullanılması gerekmektedir. Yeni koşullar altında parti çalışmalarının pratiği, geniş çaplı bir analizyi gerektiriyor. Politik, ekonomik, sosyal ve manevi alanlardaki gelişme süreci de, aynı şekilde bir analizye gereksinim gösteriyor. Burada en iyi deneyimler propaganda edilmesi ve yaygınlaştırılmalıdır. Parti aparatları çalışmaları kendisini, sürekli olarak gerçekçi tavır, glasnost, eleştirisel tutum ve yığınlarla olan günlük bağı ile göstermelidir.

3. Parti komiteleri, onların çalışma birimleri ve komite sekreterliği, parti aparatlarına personel alma ve çalıştırma konularında daha dikkatli olmakla yükümlüdürler. Parti aparatları, yüksek manevi değerlere uygun ve çalışmaları yeniden örgütleyebilecek yetenekle olan, politik olgunluğa sahip iyi hazırlanmış komünistlerden oluşmak zorundadır.

Kişilerin parti aparatlarına alınmasının önkoşulu, o kişinin parti temel örgütüne tavsiyesidir. Her hangi bir komünisti, işten serbest tutularak her hangi bir parti çalışmasına tavsiye

eden parti komitesinin, o kişinin kendisine duyulan güvenceye lââyık olmaması durumunda yeni fonksiyonundan uzaklaştırma hakkı kalıcıdır.

Parti aparatlarında çalışanların girişimciliklerini desteklemek, onları teşvik etmek, daha fazla yardımcı olmak, parti dostluğu havası yaratmak ve tüm komünistlerin, SBKP tüzüğü önünde eşitliğini gerçekleştirmek zorunluluktur. Bürokrasi, ayırimcılık hırsı, kendisini üstün görme ve dalkavukluk ile kararlı mücadele verilmek zorundadır.

4. SBKP MK'i Politik Bürosu, SBKP MK'i aparatlarının yeni yapılanma sorununu araştırmak ve saptamakla görevlendirilmiştir. Politik Büro ayrıca, yerel parti organlarının temel yapısını saptamakla görevlendirilmiştir. Burada, cumhuriyetlerin KP MK'i, yöre ve bölge komitelerinin, tüm personel sorunlarını kendi başlarına ve bağımsız olarak, fakat kendilerinin değişen fonksiyonlarını da gözönünde tutarak ve cumhuriyetler, yöre ve bölge düzeyindeki parti örgütleri için saptanan aylık ücret fonu kapsamında, çözebilirler.

BUK-Çalışma-Grubu

Krefeld

30 Ağustos 1988

ENTELLEKTÜEL POTANSİYEL
YENİLENMEYİ GELİŞTİRECEKTİR

(M. Gorbaçov'un, Sovyet bilim adamları ve aydınlarıyla yaptığı toplantıdaki konuşması)

Değerli Yoldaşlar!

Sizleri, SBKP MK'i adına yürekten selamlar, yeni yılınızı kutlar, hepinize tek tek başarılar dilerim.

Bu yılın ilk toplantısına, ülkemiz ve toplum için önemli ve şu anda belirleyici noktasına ulaştığımız gelişmeler üzerine konuşmak için bilim ve sanat alanındaki aydınları çağırdık. Bu tür toplantılar günümüzde artık bizler için olağanlaştı. Çoğunuz, bu tür toplantılara katıldınız. Aynı tür toplantılar işçilerle, köylülerle, bilimcilerle ve kültür alanında çalışanlarla yapıldı. Fakat sayıca en çoğu basın mensuplarıyla yapıldı.

Bütün bunlar pratiğe dönüştü, gelenekselleşti. Bizler, zengin içerikli bu tür buluşmalardan memnunuz, sizler için de en az bizler kadar önem taşıdığı kanısındayım. Yoldaşlarımızın, yaşamımızın çeşitli sorunlarını içeren görüşlerini, gelecek üzerindeki görüşlerini tanıdık, öğrendik ve bütün bunları çalışmalarımızda göz-önüne aldık. Bu nedenle, bu tür toplantılar, katılanlara da yararlı olduğu ümidindeyim.

Bugünkü toplantımız önemli bir özellik taşıyor. Toplantımızın havasını, giderek genişleyen yenilenme olayı belirliyor. Yenilenme, yaşamın her alanını ve milyonlarca insanın çıkarlarını kapsıyor. Halkın yaşamının en derin noktalarına kadar iniyor. Yenilenme, dev boyutlu toplumsal gücü ve ülkemizin sahip olduğu potansiyeli harekete geçirdi. Sanırım ki, artık şimdi yenilenmenin ne anlama geldiğini doğru biçimde anlar ve bizlerin onu haklı olarak bir nevi devrim diye isimlendirdiğimizi güvenle söyleyebiliriz. Şu anda yeni sorunları, sorunların keskinliğini ve önümüzdeki çalışmaların dev boyutlarını da hissediyoruz.

Toplumsal bilinç ve insanların kafalarındaki gelişmelerin karmaşıklığını görebiliyoruz. Şu anda meydana gelen tüm olaylar halk arasında olağanüstü canlı ve sürekli reaksiyon ve ilgi uyandırıyor.

Bu akış içersindeki bir çok olaylar bizi sevindiriyor. Fakat doğruyu söylemek gerekirse, bir çoğuna da endişe duyuyoruz. Bütün bunlara açıklık getirmek, hem de anında açıklık getirmek, sonuçlar ve deneyler çıkarmak zorundayız. Konuya daha bilinçli, daha güvenle yanaşmak için olayları iyi anlamak ve yenilenmenin gerçekleştirilmesinde, halkımızın ve ülkemizin kaderinin belirli ölçüde onun başarısıyla bağlantılı olduğunu her zaman düşünmek durumundayız. Bu nedenle, sizlerle geniş, köklü ve ciddi konuşma sürdüreceğimizi ümit ediyoruz.

Bizim görüşümüze göre, özel anlam içeren bir kaç soruya değinmek istiyorum. İlk olarak, belki de sizin beklemediğiniz bir konuyla, son zamanlarda yaygınlaşan tartışmaların karakteriyle başlamak istiyorum. Hemen baştan belirleyim ki, tüm tartışmaları selamlıyoruz. Görüşümüz odur ki, tartışmalar sürmelidir. Fakat işin bir başka yanı, tartışma kültürüne henüz sahip olmadığımızdır. Buna rağmen, bir kez daha yineliyorum: Biz tartışmadan yanayız ve selamlıyoruz.

Kamuoyunun görüşlerini, toplumun değişik kesimlerinin çıkarlarını en geniş şekliyle algılamaya ve gözönüne almaya, yaşamımızdaki yenilenmede, yeni ve ilerici yönü olan her şeyi desteklemeye, fakat aynı zamanda şu veya bu olumsuz görüntü ve hataları görüp, bunların gelişmesini önlememize izin verirsiniz sanırım.

Bizler, yaratıcı tartışmadan yanayız. Ortamı dramatikleştirmeden, günümüzde sürdürülen tartışmalarda belirli oranda da olsa, gerçeğe yabancılık olduğunu belirtmek istiyorum. Örneğin, yenilenme-

nin ülkeyi çıkmaza sürükleyeceği, herşeye izin vereceği, herşeye açık olduğu, ülkenin normal gelişmesini tehlikeye sokacağı, bizlerin göya sadece sorunların çözüm biçimi ve yönteminde değil, hedefimizin seçiminde de yanlışlıklar içinde olduğumuz doğrultusunda sesler yükseliyorsa, bunların dışında gözlemci kalmaya hakkımız yoktur. Bazılarının gizli dileği, "eski, güzel günlere" dönmek olduğu gibi, "ülkemize sıkı bir yönetim gerekli" şeklinde sözler de duyulmakta. Bu tür sesler, sadece duygusal yanı ağır basan çevrelerden gelmediği gibi, giderek de belirli oranda da olsa, ilkelik ve hatta politik anlam kazanmaktadır.

Geride bıraktığımız son dört yıl, inanılır bir biçimde göstermektedir ki, halkımız kararlı bir biçimde yenilenmeden, toplumun, sosyalizm temelinde yeniden yapılanmasından yanadır. Bütün bunlara rağmen, burada da bazıları karamsarlık tohumları ekmeye çalışmaktadır. Bazı tartışmalarda ortaya, sosyalizmin kapsamının, yenilenmeye uygun olup olmadığı sorusu atılmaktadır. Gizli de olsa, politik çoğulculuk, çok partili sistem ve hatta özel mülkiyet düşünceleri yükseltilmektedir. Burada sözkonusu edilen, yenilenme ile sosyalizmin potansiyelinin geliştirilmesinin becerilemeyeceğidir. Gerek burada ve gerekse benzeri görüşlerde, ne ülkemizdeki düzene, ne halkımıza, ne partiye ve ne de sosyalist yapıya güven duyulmamaktadır.

Açıklık maskesi altında, yeniden yapılanmayı öneren, onu şekillendirip, günümüzdeki demokratikleşme olayını yönlendiren ve kendi kendisini köklü bir biçimde yenileyen, SBKP'ye saldırı denemeleri olduğunu söylemiyorum. Nerde kaldı ki, partimiz, içinde bulunduğumuz, ülkemizin gelişme döneminin başlatıldığı şu sıralarda olağanüstü bir şekilde birleştirici ve bütünleştirici rol oynamaktadır.

SBKP MK'nin (inamıyorum ki, bu aynı zamanda toplumumuzda hakim olan genel görüşü de yansıtıyor), görüşü şudur: Bu tür görüşler,

hangi sübjektif nedenlere dayanırsa dayansın, hangi koşullarda oluşursa oluşsun, yanlıştır ve halkımızın çıkarlarına ters düşmektedir. Bu görüşler, temel olarak yenilenmeye karşı yönlendirilmektedir.

Partiye, yenilenmeyi geriletmek isteyenler, ona zarar vermek isteyenler çatmaktadır. Bizlerin, yenilenmeyi çok iyi düşündüğümüze, kurduğumuza ve onu genelinde en doğru bir biçimde uyguladığımıza kesinlikle inanıyorum. Ayrıca, bu sadece benim görüşüm de değildir. Bu yoldan kesinlikle ayrılmamalıyız. Ayrılmayacağımıza da inanıyorum. Zira, yeniden yapılanmaya kesinlikle gereksinim var.

Kazanılan başarıların sarhoşluğuna kapılmamak, ulaşılanla yetinmemek gerekiyor. Buna rağmen, toplumumuzun yenilenmesi yolunda verdiğimiz karardan tedirgin olmaya da hiç bir neden yoktur. Öte yanda, karamsar olmaya, yılgınlığa ve hatta paniğe kapılmaya da hiç bir neden yoktur. Fakat bunlar, bazı tartışmalarda görülüyor. Ortaya çıkan durumu sağlıklı bir biçimde değerlendiren ve açık bir perspektifle kararlı ve yılmadan ilerlemek zorundayız.

Sonuç olarak, yoldaşlar, dönüşümün fırtınalı akışı içinde, toplumsal yaşamın eskimiş biçimi ve eski dönemlerde oluşan kalıplaşmış tiplere karşı yenilmemek için, dinamik değişikliklerin olağanüstü önem taşıdığı bir ortamda, olayları sağlıklı ve gerçekçi bir biçimde değerlendirmek, daha doğrusunu söylemek gerekirse, tüm gelişmelere, geçiş döneminin ortaya çıkardığı tüm pürüzlere dialektik yaklaşmak gerekiyor.

Bu gelişmeler, daha önce de belirttiğim gibi, kolay yürümüyor. Kökleri geçmişe uzanan yeni yeni sorunlar çıkıyor ve keskinleşiyor. Bir dizi sorunun gerçekten ne kadar yakıcı olduğunu

şimdi hissediyoruz. Ekonomik ve sosyal politik gelişmelerdeki fren mekânizması büyük zorluklarla aşılmaktadır. Çözümü kolay olmayan yeni yeni sorunlarla karşılaşmaktayız. Burada, yanlışlıklar ve hatalar olabilir. Ve halkın kaderini umursamayanlar, kendisine sorun ve yükümlülük olarak görmeyenler, bu gibi olayları kullanmaktadırlar. Bu tür insanlar için önemli olan sadece kendi "görüşleridir", başka hiç bir şey değil.

Yeniden yapılanma, zorlukları ve çelişkileri olsa da, bütün bunlara rağmen sürüyor. Bu da, gelişmelerin ana olgusudur. Yeniden yapılanma güç ve taban kazanıyor ve değişiklikler içinde giderek derinleşiyor.

Yanlış bulduğum, fakat oldukça geniş kapsamlı bir başka görüş hakkında bir kaç söz söylemek istiyorum. Burada, sözünü etmek istediğim bazı yoldaşların: Bizlerin, yeniden yapılanmayı, göya hazırlanmış bir program olmadan başlattığımız, ne için uğraşı verdiğimiz ve ne istediğimizi bilmediğimiz, doğrultusundaki iddialarıdır.

Sizleri, yeniden yapılanmanın teori ve politikasının sonuna ve en küçük detaylarına kadar hazırlandığına, pratikteki her yönüyle ilgili gerekli kararların alındığına, uğraşı verdiğimiz toplumun her yönüyle tam bir tablosuna sahip olduğumuza, koyduğumuz tek hedefin, yeniden yapılanma ile sadece, sosyalist toplumda daha kaliteli yeni bir ortama ulaşmakla kalmayıp, ayrıca, böyle bir toplumunun ana hatlarını çizdiğimizize inandırmaya uğraşmak istemiyorum. Önümüzde bir dizi işin olması doğaldır. Biz, sosyalizme yeni bir biçim kazandıracak konseptin hazırlanmasını sürdüreceğiz.

Şu anda bununla meşgulüz. Aynı zamanda (ki bu anlaşılır ve anlatılabilir), yeniden yapılanmanın her alanında elde edilen deneyleri derinleştirmek zorundayız. Fakat, bir kez daha belirtmek isterim ki, yeniden yapılanmada strateji ve politikamız olmadığı konusundaki iddialar tutarsızdır.

Özünde, yeniden yapılanmanın teori ve politikası, onun ilk döneminin ana içeriğini oluşturdu. Bununla bağlantılı olarak bir kaç konuyu hatırlatmak istiyorum.

1985 nisan plenumunda, toplumumuzun 80'li yılların ortasında vardığı noktayı değerlendiren köklü bir analizin temel taşıını koyduk. O zaman, durgunluğa karşı, toplumsal gelişmenin hızlandırılması tezini görev olarak önümüze aldık. Dahası var, Nisan plenumunun kendisi, geçtiğimiz yıllarda, çok yoğun ön çalışmalar temelinde yapılabildi.

Parti içinde, aralarında bilim ve kültür alanlarının da bulunduğu, toplumun bütünü içinde sadece yapılan değişikliklerin gerekli olduğuna gösterilen anlayış olgunlaşmakla kalmıyor, aynı zamanda, bu görevin hangi yollarla üstesinden gelinebileceği doğrultusunda yoğun fikir üretimi çalışmaları yapılıyor. Nisan plenumunun idele i başka türlü nasıl oluşabilirdi ki? Hepimiz materyalistiz, diyalektikçiyiz ve biliyoruz: Yoktan var olmaz, olmayan da iz bırakmadan kaybolmaz. Toplumdaki yeniden yapılanma istemlerinin ortaya çıkışı da, belirli bir dönemin analizi sonucu meydana gelen fikir oluşumu ve manevi deneylerden kaynaklanmaktadır. Bütün bunlar, parti içinde, bilim ve kültür alanlarında, büyük toplumsal çevrelerde hazırlandı ve gelişti. Açıkça söylemek gerekirse, yeni idelerin potansiyeli oluştu. Hepimiz şunu hissettik: Eski şekil ve biçimde yaşam sürdürülemez.

Hatırlayacağınız gibi, MK Nisan plenumundan çok önce bir çoğunuzla, hem de defalarca kişisel olarak buluşma ve bu sorunlar üzerinde tartışma olanağı bulmuştum. Yine hatırlayacağınız gibi yalnız da değildim."Nikolai İvanoviç (Gorbaçov, Rişkov'a dönerek), bu tartışmalar temelinde kaç belge hazırlandı?"

N. İ. Rişkov: "110".

Gorbaçov devamla: Bu tartışmalardan çıkan bende ve Nikolai İvanoviç'te toplanan 110 belge. Bütün bu belgeler, Nisan plenumundan çok önceki dönemi kapsamakta. İçeriği ise, akademi üyelerinden, yazarlardan, ünlü uzman ve yaşamın tanınmış kişilerinden toplanan sonuçlar. Bu tartışmaların ürünleri ve yapılan analiz, daha sonraki Nisan plenumuna ve ondan sonra atılan ilk adımlara taban oluşturdu.

Burada, yeniden yapılanmanın önümüze koyduğu görevlerin maddi temelini ve onun pratikte gelişmesini oluşturan, bilimsel teknik gelişmelerin hızlandırılması üzerine, Haziran 1985'te yapılan danışma toplantısını hatırlatmak isterim. Nisan ayının hemen ardından ön çalışmaları yapılmadan, böyle çok önemli sorunları içeren bir toplantı yapılabilir miydi? Danışma toplantısının ön hazırlık çalışmalarında, MK'nin, Nisan olağanüstü plenumundan önceki dönemin bilimsel teknik gelişmeleri konulu belgeler kullanıldı. Ve toplantının konuşmalarını da, sizlerin yapması kararlaştırılmıştı. Bildiğiniz gibi, bu plenum yapılamadı.

Yeniden yapılanmanın konseptinin hazırlanması, 27. SBKP parti kongresinin hazırlanması ve yürütülmesiyle bağlantılı olarak geniş kesimlere açık tutuldu. Bu durum bize, Sovyet halkına, kaba hatlarıyla da olsa, üzerinde düşünülmüş ve toplumumuzun yenilenmesini içeren bir program kompleksini, parti kongremiz adına sunma olanağını yarattı. Parti kongremizin ideleri, ana

konularını, partinin rolü, demokratikleşmenin yolları ve kadro politikasının oluşturduğu, 1987 ocak plenumunda daha da somutlaştırıldı. Her soru kendi başına dev boyutlu bir sorundu.

Aynı yılın Haziran plenumunun ana konusu, köklü ekonomik reformlar konseptiydi. Tuttuğumuz tarihsel yolun hazırlanmasında en önemli rollerden biri de, SBKP'nin, Ekim plenumu ve Ekim devriminin 70. yılı belgeleriydi. Bunlar, toplumsal bilimcilere ve özellikle tarihçilere geniş olanaklar açtı. MK'nin, Ekim plenumunun politik çizgisinin gerçekleştirilmesi kapsamında, politik büronun ilgili komisyonu, yasalara aykırı uygulamalarla dışlanmış kişilerin aklanması çalışmalarına başladı.

Burada, güncelliği ile toplumumuzun daha da gelişmesine damgasını vuran, yeniden yapılanmanın ideolojik sorularına geniş yer verilen, SBKP MK'i, Şubat 1988 plenumunu da hatırlatmak isterim.

19. ulusal parti konferansı, yeniden yapılanmanın değişik yönleriyle gelişmesini içeren anlayış, yenilenme gelişmelerinin dinamizminin oluşumundaki önemli politik çizginin saptanması temelinde yapıldı. Parti konferansının en önemli kazanımı, politik sistemde reform konseptinin kazırlanması oldu. Bundan sonraki, SBKP MK'i, genişletilmiş toplantısı, SSCB Yüksek Sovyeti toplantısı, parti içi seçim kampanyası ve önümüzde duran, halk temsilcileri seçimleri, politik sistemde yenilik doğrultusunda atılmış pratik adımlardır.

Benim burada anlattıklarım, parti içinde, yeniden yapılanmanın hedef ve yolları konusuyla bağlantılı olarak yapılan tüm çalışmaların hepsini kapsamıyor. Bunlar sadece çok yönlü çalışmaların önemli köşe taşlarıdır. En önemlisi ise, genel olarak tüm toplumun, yeniden yapılanmanın strateji ve politikasının saptanmasında yer almış olmasıdır. En önemli sorunlar, halka tartışmaya

açıldı. Bunun sonucu olarak da, yeniden yapılanmanın teori ve pratiğinin oluşumuna tüm halkın katıldığını söyleyebiliriz. Daha belirgin söyleyecek olursak, yeniden yapılanma, tüm halkın deneyim ve düşünce potansiyelini içinde toplamaktadır.

Buna paralel olarak, bir kez daha belirtiyim ki, herşeyin yolunda olduğunu söylemekten henüz çok uzağız. Hayır, kesinlikle hayır! Tarım politikası, ülkenin sosyo-ekonomik gelişmesi, uluslarımız arasındaki ilişkilerle ilgili, SBKP MK'i, genişletilmiş toplantısı daha önümüzdedir.

Yeniden yapılanmanın politika ve teorisinin hazırlanması çalışmaları sadece içe dönük çalışmalarla sınırlanmıyor. Bu, yeni düşünce tarzımıza göre çevre dünyamıza da yansıyor. Bu alanda da, bugün, yeni politik düşünce tarzı olarak isimlendirebileceğimiz dönem, dış politikamızın pratikte uygulanması sonucu tüm dünyada büyük ilgi gören sonuçlar verdi.

Sizlere, doğrudan bir soru yöneltmeme izin verin: Bütün bu anlatılanlar, bizlerin karanlıklar içinde olduğu izlemini veriyor mu? Gerek yeniden yapılanmanın stratejisinin hazırlanmasında ve gerekse gerçekleştirilmesinde açık mantık ve önemliliğine göre sıralama hakimdir. Bu nedenle, ben, nereye gittiğimizi, ne yaptığımızı bilmiyoruz, gibi söylentilerden vazgeçip, bunun yerine, yeniden yapılanmanın anlaşılması ve daha da derinleştirilmesi, konulan hedef ve plânın pratikte gerçekleştirilmesi için yaratıcı çalışmalara geçilmesinden yanayım. Görüşüme göre, çıkarılacak en doğru sonuç budur.

Şu anda, kamuoyunda tartışılan konular arasında, sosyal ve ekonomik alanlardaki durumun değerlendirilmesi ana noktalardan birini oluşturuyor. Bu konu üzerinde neler söylenebilir? Son dönemlerde, halk kesimleri, basın ve bazı bilimciler, meydana

gelen durumu çok yönlü eleştirdiler. Eleştiri konuları, tüketim ve yiyecek maddelerinin eksikliği, meydana gelen kuyruklar ve konut sorunları üzerindeydi. İnsanların günlük yaşamını ilgilendiren hizmetler alanında, yerel ekonomik ve diğer alanlarda karşılaştıkları zorluklardı. Eleştirilere hedef olan sadece eksiklikler değildir. İnsanlar, bu eleştirileri, yeniden yapılanma ile bağlantı içinde görerek, onun bugüne kadar ekonomik ve sosyal açıdan bir şey getirmediğini ve hatta bir çok olayda ortamın kötüleştiğini söylemektedirler. Görüldüğü gibi, üzerinde konuşulan konular çok ciddidir. Ve bütün bunlar, ciddi ve derin analize gerektiren, objektif ve gerçekçi değerlendirmeler isteyen konulardır.

Durum, gerçek olarak nedir? Eğer genel tabloyu alacak olursak, durum, daha da karmaşıktır, yoldaşlar. Bu nedenle, ekonomik ve sosyal alanlarda geride bıraktığımız gelişmelere kısaca bakmak istiyorum.

Tek tek her alandaki gelişmelerle ilgili olarak, sizi, rakkamlara boğmak niyetimde değilim. Sadece, geride bıraktığımız yılın bir yönüyle de olumlu rakkamlarla kapandığını belirtmek istiyorum. Ulusal gelir ve işin verimliliği, bir yıl öncesine ve 11. beş yıllık plân dönemine oranla daha hızla arttı. Özellikle, işin verimliliğinin artma oranı hiç de küçümsenemez. Sadece bunun ne anlama geldiğini anlayacağınızı sanırım.

Yavaş da olsa, her yönüyle tam istediğimiz gibi olmasa da, elektronik ve makina yapımı alanlarında köklü değişiklikler gözlenmektedir. Yatırılan sermaye ve kullanılan malzemeden elde edilen verim iyiye yönelmektedir. Halkın, yiyecek ve tüketim maddeleri gereksiniminin üretimi, istediğimiz oranda olmasa da, artmıştır. Ayrıca, tüketim maddeleri satışı da, uzun yıllardır görülmeyen bir biçimde artış göstermiştir. Halka sunulan hizmetlerin kapsamı hızla artmaktadır. Halkın, kişi başına sarfiyat ve harcama payı

artmıştır.

Yeniden yapılanma, sosyal alandaki gelişmeleri de olumlu olarak etkilemektedir. Her türlü zorluğa ve hem de 5 yıllık plân tamamlanmış olmasına rağmen, gerek sağlık hizmetleri ve gerekse eğitim alanına ek maddi olanaklar yaratmayı başardık. Aynı başarı, konut yapımının genişletilmesinde de kazanıldı. Bu nedenle, eskiye oranla daha fazla konut, ilk okul öncesi kurumlar, hastahane, klinik, kulüp ve kültür merkezleri hizmete sunulacaktır. Ve bütün bunlar, doğrudan doğruya halkın yaşamsal gereksiniminin karşılanmasına hizmet ediyor.

Genel olarak belirli artış var. Buna rağmen, şu anda beni dinliyor ve doğal olarak, bütün bunların nerede kaldığını soruyorsunuz. Dükkânların önlerinde halâ niye kuyruk var, gerekli maddelerdeki eksiklik azalmayacak mı?

İşte burada, yoldaşlar, şu andaki ekonomik durumun, mali durumun, paranın dönüşümü, para ile tüketim maddeleri arasındaki denge ile ilgili anahtar soruna geliyoruz.

İçinde bulunduğumuz durum birdenbire, aniden oluşmadı. Geçmişten üslendiğimiz en ağır, en zor miras, somutta varolan, fakat kamuoyundan ustalıkla gizlenen, devlet bütçesindeki açığı. Doğaldır ki, bu açığın tüm ülke ekonomisine büyük etkisi vardır. Ekonominin bir çok alanlarında pratikte olumsuzluğu kanıtlanan, henüz yaratılmamış para değerleriyle ödeme uygulanması, ülkedeki para dönüşümünü olumsuz biçimde etkilemektedir. Bu durum da, tüketim piyasasında çok gergin bir ortamın doğmasına yolaçmaktadır.

Şu kadarını söyleyeyim ki, halkın, son 20 yıldaki parasal geliri, tüketim maddeleri üretiminden daha hızlı gelişti. Bu durum, maddi olanakların çok sayıda projelere dağıtılması sonucu, teslim tarihinin uzamasına ve zorunlu maddelerin üretiminin büyüme hızının azalmasına yolaçan yatırım politikasındaki yanlışlıklardan

kaynaklanmaktadır. Ayrıca, bir dizi mali olanakların gerekliliği yakıcı olmayan yerlere kullanıldığını da burada çekinmeden, açıkça belirtmek isterim.

On yıllar boyunca, gerek tarım alanına, küçük sanayi ve yiyecek maddeleri endüstrisine, gerekse hizmetler sektörüne lâayık oldukları değer ve dikkatin gösterilmemesiyle stratejik hatalar da yapıldı. Ekonomide artan sorunlardan ve özellikle tüketim maddeleri piyasasındaki sorunlardan uzun süredir etkilendiğimizi belirtmek isterim. Bu sorunlara nasıl yandıktık? Petrol fiyatlarındaki konjonktür, doğal gaz satışlarının arttırılması, şarap ve diğer alkollü içkilerin üretiminin arttırılmasıyla.

Mali ekonomideki durumunun ve para dönüşümünün düzene sokulmasını, şu ana kadar maalesef başaramadık. Sorun giderek keskinleşmektedir. Bu durum, 1985 - 1987 yılları arası gelirimizi, 37 milyar rubel azaltan, petrol fiyatlarının dünya pazarlarında düşmesiyle de bağlantılıdır. Aynı dönemde, alkollü içki satış ve kârlarında, 49 milyar ruble azalma oldu. Bu konu üzerinde değişik görüşler vardır. Bir kısmı, bunun, şu anki yönetimin yanlış hesaplarından kaynaklandığı görüşündedirler. Görüşüme göre, bu kanıtsız bir suçlamadır. Burada, izlenen yolun doğru olmasına rağmen, uygulamada bazı hataların yapıldığından sözedilebilir. Yanlışlıkların nedenleri, şarap ve diğer alkollü içkilerin satışında ve halkın içkiye teşvik edilmesinin önlenmesine çalışıldığı geçmiş dönemlere kadar uzanmaktadır. Bugün görülüyor ki, alkol kullanmadan kaynaklanan, daha az yasa dışı olay, sonucu ölümle biten daha az sayıda kaza olmakta, aile içi ve toplumsal yaşamda, üretimdeki ortamda daha sağlıklı bir hava doğmaktadır. Bazıları, ülkedeki disiplinin gevşediğini söylüyorlar. Fakat gerçekler, çeşitli nedenlerle işten kaytarma ve işe gelmeme olaylarının bu dönemde üç'te bir oranında gerilediğini belgelemektedir.

Kayıplarımız arasında, beklenmedik bir biçimde meydana gelen, Çernobil atom enerji santrali olayını sayabiliriz. Buna,

Bu tür çalışma biçimlerine karşı, toplumda halâ tepki var. Bir çoğu için, insanın üretim içindeki yeni yeri, özel mülkiyet ilişkilerinin yeni karakteri henüz alışılmamış bir şey. Burada, bizler için önemli olan, insanların üretim araçlarına karşı yabancılaşmasının önlenmesi, çalışanların, ülkenin gerçek efendisi olduklarını kavramaları ve kişisel potansiyellerini geliştirme-leridir.

Bütün bu sorunlar paketi, hükümet üyelerinin, plânlama ve finans organları yöneticilerinin, bir çok bakanın ve diğer bir dizi devlet merkezi organları yetkililerinin katılımıyla yıl sonunda yapılan iki günlük politik büro toplantısının, üzerinde köklü tartışmalar yapıldığı ana konusuydu. Bu tartışmalar, SSCB, genişletilmiş Bakanlar Konseyi'nin, 14 Ocak tarihinde yapacağı, yılın blâncosunun değerlendirilmesi toplantısında da sürdürülecektir. Köklü ekonomik reformların ilkelerinin aktif olarak gerçekleştirilmesi ve ortaya çıkan olumsuzlukların aşılması için, ileriye yönelik daha nelerin yapılabileceği ve şu anki reel durumda nasıl hareket edilmesi gerektiği sorularına gerçekçi yanıtlar aradık.

Bu bağlantı içersinde belirtiyim ki, 1989 yılı, köklü ekonomik reformların gerçekleştirilmesi açısından önemli bir yıl olacak. Tüm meta üreten işkolları tamamen ekonomik muhasebe ve kendi kendisini finanse eden çalışma biçimlerine dönüştürülecek. Bu kolay bir görev olmadığından, ekonomide, yeniden yapılanma gelişmelerinin önünde duran tüm engelleri kaldırmak zorundayız.

Kooperatifleşme hareketi ve kişisel iş yapma olgusuyla ilgili tüm görüntüler üzerinde geniş çaplı düşündük ve bununla ilgili olarak karar tasarıları hazırladık. Bu tasarılar, bir yönüyle kooperatifleşme hareketini her alanda desteklemeyi öngörürken, diğer yandan da, bu önemli kurumun çarpıtılmasını önleyici

Ermenistan'daki zelzele felâketi ekleniyor. Ayrıca, gizlemeye gerek görmeden söyleyelim: Afganistan'daki durumla bağlantılı olarak ortaya çıkan büyük yükü taşımak zorundayız.

Tabloyu tamamlamak için kendi eksikliklerimizin de söylenmesi gerektiği görüşündeyim. Bütün bunlara rağmen, durumu daha iyiye dönüştürebilmek için, gerçek yapılandan daha fazlasını yapabiliydik.

İşin verimliliğinin büyüme hızının göreceli bir biçimde arttığını söyledim. Artış, geçtiğimiz yıla oranla yüzde 5,1 oldu. Buna rağmen, şunu belirtmek gerekir: Ücretler, aynı dönem içersinde, yüzde 7 oranında arttı. Bu, ücretlerin, işin verimliliğinden daha hızlı arttığını gösterir ki, bunun da nereye varacağını, siz biliyorsunuz. Yatırım politikasında gerekli olan düzeltmelerin yapılması ve inşaat yatırımlarının düzene sokulması çalışmalarımız çok yavaş yürüyor. Açıkça söylemek gerekirse: Başlangıçta iyi yürüyen çalışmalar, daha sonra durakladı. Burada, suçlu olarak herşeyden önce merkezi yönetimi görüyorum. Yapılan inşaatların kapsamı azaltılmadığı gibi, tam aksine arttı. İşyerlerindeki materyal rezerveleri halâ çok büyük. Bunun anlamı, ulusal gelirin donmuş olarak bekletilmesidir. Burada, tüketim maddeleri üretimindeki artış üzerine söylenenlere rağmen, bu alanda planlanana ulaşılmadığını, bunun sonucu olarak da, piyasanın acil taleplerine yanıt verilemediğini belirtmek gerekir.

Ekonomik reformların, halâ tam bir şekilde etkili olmadığının sorumluluğunu da üstlenmemiz gerektiği kanısındayım. Masrafa dayanan ekonomik mekânizmayı tam olarak yoketmeyi henüz başaramadık. Verimli ekonomik metodlar ve özellikle de kiralama, ekonomik muhasebe ve kendi kendisini finanse biçimiyle çalışma metodları, açık söylemek gerekirse, çok yavaş taban kazanıyor.

güç dengesinin oluşturulmasını içermektedir. Burada, akılcıl davranmak gerekiyor. Sovyetlerin ilk yıllarında, hattâ Rusya döneminde bu konuyla ilgili zengin deneyimler olmasına rağmen, bizler, kooperatiflerle birlikte çalışmayı unuttuk. Hattâ, savaş yıllarından sonra bile, endüstri alanında varolan kooperatiflerde deneyim birikimi vardı. Bugün, bütün bunları yeniden anımsamak, hattâ, diğer sosyalist ülkelere, İsveç'e, Norveç'e bakmak, kooperatifleşme mekânizmasının oralarda nasıl işlediğini, gelişmeleri nasıl yönlendirdiklerini görmek zorundayız.

Yoldaşlar! Bütün bunları yapacağız da. Bilimsel-teknik gelişmelerin daha da geliştirilmesiyle ilgili tüm çalışmalar hızlandırılmak zorundadır. Burada sözkonusu olan, modernleştirme yolu izleyen iş kollektiflerine avantajlar sağlayacak teşvik edici önlemlerin uygulamaya sokulmasıdır. Üretim akışı içersinde şu veya bu biçimde modernleşme yolunu seçen, başka mal üretimine geçen, yeni teknoloji kullanımı getiren işyerleri, çok ağır ekonomik güçlükler içersindedirler. Bunun anlamı, kurduğumuz mekânizmada herşeyin en son noktasına kadar düşünülmediğidir. Şu anda, bu yönde öneriler hazırlamaktayız. Vergilendirme politikamızın mekânizmasının ekonomik ortama yeterince esnek yanamadığını, önemli işkolları ve işlerde teşvik edici rol oynamadığını veya bunların tam tersi durumlarda bencillik hırsını cezalandırmadığını açıkça söylemek zorundayız.

Bu konularda, basın mensuplarının ve ekonomi uzmanlarının güzel eleştirilerini okuyoruz. Fakat bunlar arasında, çok az sayıda yaratıcı önerilere rastlıyoruz. Bu, bizlerin bir sorunudur ve hiç kimse kendisini suçlamamalıdır. Eskiden, bu tür önerilere gerek de yoktu, görev de değildi. Fakat, daha iyi yaşamak ve görevimizi tam olarak yerine getirmek istiyorsak, yaratıcı düşünmeyi öğrenmek zorundayız.

Yaşam göstermektedir ki, üretim araçlarından yararlanma ve işyerleri arasındaki doğrudan ilişkileri hızlandırmak zorundayız. Bizlerin öncelikli görevi, tarım sektöründeki, ekonomik ilişkilerin yeniden yapılanması ve sosyal yönden yeniden düzenlenmesi için gerekli olan önkoşulların yaratılmasıdır. Bizlerin, bu konudaki görüşleri, sizlerce bilindiğinden, burada, SBKP MK'nin, konuyla ilgili olarak önümüzdeki dönemde özel bir plenum yapacağını söylemekten başka detaylara inmeyeceğim.

Oluşan tartışmalar içersinde, fiyat belirlemede reform ve fiyatların yeniden düzenlenmesi konuları keskin bir biçimde eleştirildi.

Bunların, ekonomik reformların anahtar ve temel sorunları olduğu söylenmek zorundadır. Bilimsel temellere dayanmayan çözümlerle, modern, verimli ve harcamaların azaltıldığı bir ekonomik mekânizme oluşturulamaz. Ayrıca, bu sorunun ikinci yüzü, emekçilerin durumuyla da ilgilidir.

Tartışmalar neyi gösterdi? Birincisi, bazı yoldaşlar, bir kaç ay içersinde görüşlerini 2 - 3 kez değiştirdiler. Bu suçlama değil, bu sorunun ne derece karmaşık olduğunun vurgulanmasıdır. Gördüğümüz gibi, uzman olanlar bile, bu konuyla ilgili olarak ortaya çıkmıyorlar. Yakınma ve şikayetlerin çoğunun, merkeze yöneltildiğini gizlememek gerekir. Fakat, merkezin de hiç bir şeyi gizlemediğini özellikle belirtmek isterim. Merkezin, bu konudaki temel görüşü ortadadır ve değişiklik olmamıştır. Bizler, fiyat belirleme sorununun çözümünde, çalışanların yaşam düzeyinde düşüş olmasına izin verilmemesi görüşünden yola çıkıyoruz. Önemli olan budur. Fiyatların yeniden düzenlenmesi ve fiyat düzenlemede yapılacak reformun zamanı ve hızı da, bizler için çok önemlidir. Bunun ne zaman ve hangi hızla uygulamaya sokulmasında herşeyi dikkatlice tartmak zorundayız.

Fakat, bütün bunlara ek olarak, merkezin, "kulislerde manevra" yaptığı doğrultusunda söylenen sözler, merkeze karşı takınılan şüpheli tavır, konunun merkezce yine gizlice hazırlanarak, halkın kandırılmak istendiğinin, sorumsuzca spekülasyondan başka bir şey olmadığını da belirtmek zorundayım. Fakat burada, konunun çok ciddi olması nedeniyle bazılarına, görüşlerini belirtirken taşıdıkları sorumluluğu hatırlatmak yerinde olur sanırım. Unutmamak gerekir ki, şu anda, bilimcilerin büyük bir kısmının, uzmanların ve kamuoyunun temsilcilerinin katılımıyla köklü bir çalışma yapılmaktadır. Bu konuda, ciddi öneriler varsa, bunları kesinlikle halk tartışmasına sunacağız. Bu konular, gizlice karara bağlanmayacaktır. Bunu bir kez daha tüm sorumluluk duygularımla vurgularım.

Geçtiğimiz yıl, merkezin, bilimsel alandaki, teknik, yapısal ve finans politikası alanlarındaki rolünü geniş anlamda açığa çıkardı. Bütün bu sorunlar, sağlam ellerde bulunmalıdır. Merkez, doğru ve bilimsel tabana dayanan kararlarla, ekonomik gelişmelerde gerekli olan rütujların yapılması ve köklü ekonomik reformların uygulanması için gerekli olan hukuksal ve ekonomik önkoşulları yaratmak zorundadır. Gördüğünüz gibi, burada söz konusu olan komando metodlarının işletilmesi değil, bilime dayanarak objektif durumu görmek ve tüm ekonomik alanlardaki kararların en uygun zamanda alınmasıdır.

Güçlü bir merkeze gereksinim vardır. Bunu, ekonomimizin karakteri ve ülkemizin föderatif yapısı gerekli kılıyor. Üretim güçlerinin belirli yerlere dağıtımı, bölgesel çıkarların dengeleştirilmesi ve cumhuriyetlerin geliştirilmesi gerekçelendirilmek zorundadır. Bütün bunlar, merkeziyetçilik olmadan, ya istenilmeyen kanallara akar veya hiç mümkün olmaz. Burada önemli olan, merkezin rolü ile, bölgelerin özerkliği ve girişimciliği arasındaki ilişkilerin dialektik anlayışın doğruluğudur.

Daha pratik olarak belirtmek gerekirse, merkezin en öncelikli ve en yakıcı görevi, pazarların dengeleşmesinin sağlanması ve mali ilişkilerin düzenlenmesidir. Pratik göstermektedir ki, özellikle bütçe giderleri ve halkın sosyal ihtiyaçlarıyla doğrudan bağlantılı olmayan bazı büyük proje harcamalarıyla ilgili konularda, olasılıkla belirli kısıtlama önlemleri alınmasından başka seçenek yoktur. Sorun, sertliğini o denli koruyor ki, savunma giderlerimizin yeniden gözden geçirilmesini de dayatıyor. Yapılan ön araştırmalar, savunma giderlerimizin, ülkenin savunma gücünü ve güvenliğini etkilemeden azaltılabileceğini gösteriyor. Bu, başka alanlar için de geçerlidir. Kendimize, şu soruyu yöneltmek durumundayız: İşyerlerinde rentabel olmayan işleri, devlet bütçesinden finanse etmeyi daha ne kadar sürdüreceğiz?

Yeniden yapılanmanın kaderi son tahlilde, çalışma kolektiflerinin, ekonomik kadroların ve tüm partinin, köklü ekonomik reformları gerçekleştirme uğrunda izleyeceği yola bağlıdır. Verimli, yaratıcı çalışma, bugün birinci plândadır. Yoldaşlar, bunu anlamak zorundayız: Toplantı, tartışma güzel bir şeydir. Fakat, yeniden yapılanma ilerletilmek isteniyorsa, tüm entellektüel gücümüzü günlük çalışmalara yöneltmek zorundayız.

Geride bıraktığımız yıl belleklerimize ve tarihe, demokratikleşme hareketinin sadece geniş alanlara yayılması değil, aynı zamanda derin boyutlar kazanması biçiminde de geçecek. Bütün bunlar, politik reformların başlatılması ve hukuk devletinin oluşturulmasına bağlıdır. Geçmişin deneylerinden öğrenmek, dersler çıkarmak, tarihte geçirdiğimiz, sosyalizme belirleyici zararlar veren, onun hümanist ilkelerini deforme eden ve böylece ilerlemesini yıllar ve onyıllar boyunca frenleyen olumsuzlukların tekrarlanmamasının güvencesini oluşturacaktır. Gerek eski geçmişin ve gerekse son yılların deneyimleri göstermektedir ki, devrimci yeniden yapılanmanın başarısı, halkın gerçekten bu gelişmelere

ne oranda çekilebildiğine bağlıdır. Bu görevin üstesinden, politik sistemde köklü reformlar yapılmadan gelinemez. Ülkemizdeki tüm örgüt ve kuruluşların çalışmalarına, sosyalist demokrasinin en belirgin ilkelerinden hareketle, yeni bir içerik ve karakter vermek zorundayız.

19. ulusal parti konferansına hazırlandığımız sıralarda, yeniden yapılanmanın yeni bir cephesini açalım mı, bürokratik komando yöntemini parçalayalım mı, soruları karşımızda durmuyordu. Bunu bize yaşam dayattı. Eğer bize, "bu kadar çok yönlü işi bir kerede yapmak zorunda mısınız?" diye sorulursa, böyle bir soruya, aynı anda çözülmesi gereken sorunların yükünü bir kerede taşıdığımızdan ötürü hak verebiliriz.

Politik reformlarla, aynı anda diğer sorunların nasıl çözümlenebileceği, önce ekonomik sorunlar çözümlenmeliydi, insanların karnı doyurulmalıydı v. b. gibi görüşlerin dayanağı olmadığı kanısındayız.

Konuya yabancı olanlara uygun olmayabilir. Fakat sorunun böyle yöneltilmesi, politik ve bilimsel açıdan samimi değil. Eğer üst yapı işlemiyorsa, bürokratik havale sistemini parçalayamıyorsak, yakıcı, acil ekonomik sorunları çözemeyiz. Peki, nasıl parçalanır bu? Bazıları, 1937'nin üzücü deneyimlerini kullanmamızı, "herşeyi yıkmayı, buldozer ile dümdüz etmeyi" ve benzeri şeyleri öneriyor. Hayır, bunun yapılmasına kesinlikle izin vermeyeceğiz. Halkın tüm alanlarda her türlü gelişmelerin odak noktası olduğu, kendi kendisini yönlendiren bir mekânizma oluşturmak zorundayız. 1917 Ekim'inde, emekçiler bu nedenle, erki kendi eline geçirebilmek, onu pratikte gerçekleştirebilmek için aştılar barikatları.

Eğer biz, aynı anda politik sistemde köklü reformlara kararlı bir biçimde başlamazsak, ekonomik ve sosyal alanlarda da hiç bir değişiklik olmayacaktır. Aksi taktirde, sosyalist demokrasi- nin potansiyeli kullanılamaz, tüm halk, yeniden yapılanma ge-

lişmelerine çekilemez. Bütün bu sorular, yani politik reformlar, 19. ulusal parti konferansının ana noktalarıydı. Bugün, durumu belirli bir aradan sonra görme olanağına sahip olup, sakın bir biçimde değerlendirdiğimizde, konferansın ülke yaşamında bir köşe taşı olduğunu söyleyebiliriz. Yeniden yapılanmanın tarihi, 19. ulusal parti konferansı öncesi ve konferans tarafından hazırlanan politik hedefler temelinde yönelen konferans sonrası dönem olmak üzere iki etapta görülebilir.

Görebildiğim kadarıyla, konferansın öneminin değerlendirilmesi konusunda bugün hepimiz görüş birliği içindeyiz. Bu toplantıda, sizlere, bazı şeyleri hatırlatmakta yarar görüyorum. Konferans öncesi belirli bir zamanda, konferansın yapılmasına karşı olan sesler yükselmişti. Dahası var, konferansın yapılmasının, yeniden yapılanma pozisyonumuzdan vazgeçme anlamına geleceği görüşüyle, ileri bir tarihe ertelenmesi yolunda ısrarlı öneriler yapıldı. Bugün rahatlıkla, yaşamın kendisinin bu tür endişe ve ısrarları çürüttüğünü söyleyebiliriz. Konferansın sonucu olarak şu anda, yeniden yapılanmanın bütününe bir başka hız, bir başka derinlik ve yeni bir dinamizm kazandıran açık politik hedeflere sahibiz. Toparlayacak olursak, MK'nin çizgisinin doğruluğu ve verimliliği belgelendi ve bu, parti ve halkımız tarafından onaylandı.

Fakat sadece bununla her şey bitmedi. Konferansın ardından, onun koyduğu hedeflerin pratikte gerçekleştirilmesi çalışmalarına başlandığında, yeniden aynı durumla karşı karşıya kaldık. Bilinen sesler yine yükselmeye başladı. Hattâ MK'i, konferansın kararlarından sapmakla suçlandı. Yine öneri geldi, bu kez de, değişik ve oldukça önemli ve öncelikle de politik reformları içeren kararların alınacağı yüksek sovyetin toplantısının ileri bir tarihe ertelenmesi istendi. Bildiğimiz gibi, bu olayda da, MK'nin tutumu, toplumun geniş kesimlerince desteklendi ve halk tartışmasının somutlaştırdığı önerilerin gözönüne alınması koşuluyla, SSCB yüksek sovyeti toplantısınca kabul edildi.

Bütün bunları neden anlatıyorum, yoldaşlar? Sadece bu olaylar değil, yeniden yapılanmanın tüm deneyimleri, partinin, yeniden yapılanmanın idelerinin yaratılmasında ve onun pratikte yaşama geçirilmesinin güvencesi olmadaki vazgeçilmez rolünü gösterir. Bunları böylece söylüyorsam, kesinlikle toz pembe bir tablo çizmek istediğimden değildir. Parti, politik öncü olma rolünü karmaşık, çelişkili bir ortamda, görüşlerin çarpışmasıyla gerçekleştiriyor. Ben bir kaçını, en önemlilerini söyleyeceğim: Yeniden yapılanmanın derinleştiği bir dönem, Leninci ilkeler doğrultusunda, parti içi demokrasinin en geniş bir biçimde işletilmesi temelinde, gerek diyalog ve gereğinde sürtüşmeye hazır ve halka karşı en büyük sorumluluk duygusu taşıması gereken, teorik, idelojik ve örgütsel açıdan güçlü bir partiyi gerektiriyor.

En mantıklı olanı da, politik sistemin yeniden yapılanmasına, partinin kendisinden başlamasıdır. Bizler, parti organlarının fonksuyonlarının, ekonomik ve devlet organlarından ayrılmasıyla başlangıcı yaptık. Bununla, partinin politik öncü ve potansiye-
lini sergilemeyi ve sovyetlerin, halk erkinin gerçek organı olmadaki gerçek karakterini yeniden kazandırmayı hedefledik. Parti yaşamının her yönüyle yeniden yapılanması, seçimle işbaşına gelen organların rollerinin yükselmesi, bölge komitelerinden, SBKP MK'ne kadar tüm parti aparatlarının yapısal durumunun güçlenmesi bu görüş açısından hareketle gerçekleştiriliyor. Ayrıca, parti MK'i aparatlarının yüzde 40 oranında azaltılmasının kararlaştırıldığını ve bununla ilgili çalışmaların önemli bir kısmının tamamlandığını da belirtmek isterim. MK'i komisyonları kuruldu, parti aparatlarının görevlerinde değişiklik yapılarak, politikaya yönlendirildi.

Parti organlarının arındırılması işlemleri aktif bir biçimde sürmekte. Komünistlerin girişimcilik, ilkelere bağlılık ve taleplerinin her geçen dönem daha da arttığını, daha yakın bir

zamana kadar "işe yaramaz" olarak görünen bir çoğunun, bugün, yeni koşullar altında, yeniden yapılanmanın her alanındaki görevlere tüm güçleriyle nasıl sarıldıklarını görüyoruz.

Gerek taşıdığı atmosfer ve gerekse içerik açısından, komünistlerin, kararların hazırlanması ve bağlanması, seçim organlarının adaylarının sıralanmasındaki aktiflikleri yönünden böyle bir seçim kampanyası partimizde uzun süredir yapılmamıştı. Doğaldır ki, herşey bizlerin arzu ettiği biçimde yürümüyor, ama ortam tamamen değişti. Kadroların yenilenmesi dönemini yaşıyoruz, hem de, en geniş demokrasi temelinde. Ön bilgilere dayanarak şu kadarını belirteyim ki, bölge ve il komitelerinin yüzde 60'ı, özerk ve eyalet komitelerinin de yarısından fazlası yenilendi. Sekreterlerde ve seçimle işbaşına gelen parti organlarında da göreceli değişiklikler var. Parti temel örgütlerinin sekreterlerinin üç'te biri, bu göreve ilk kez seçiliyorlar. Bunlardan her iki tanesinden biri, çok aday arasından seçildi. Partinin il ve bölge komitelerinin 1117 sekreteri ve aralarında birinci sekreterin de bulunduğu bir dizi eyalet komitesi sekreterleri bu tür seçimlerden geçerek seçildiler. Hemen belirteyim ki, ortam bir dizi konferansta gergindi. Delegeler, adaylarda yüksek yetenekler aradılar. Bir dizi seçimde sekreterler, hattâ birinci sekreter seçilemedi.

Seçim kampanyasının ifade ettiği anlam parti sınırlarını aşarak, ülkedeki yeniden yapılanma gelişmelerinin biçimlenmesine yeni bir güç katıyor. Bu, daha birinci kongresinde, devletin merkezi organlarının işleyiş mekânizmasını temelden değiştirecek önemli kararların alınacağı ve aynı anda da, 2005 yılına kadar uzanan ekonomik ve sosyal gelişmelerin perspektifini çizecek, halk temsilcilerinin seçim kampanyasının başlangıcına güzel bir örnektir.

İçinde bulunduğumuz yeni yıl, politik reformların geliştirilmesi

açısından bir dizi görevi de beraberinde getirmektedir. Bu reformların ikinci etabını başlatmak zorundayız: Devlet organlarının köklü bir biçimde yeniden yapılması, cumhuriyet ve özerk cumhuriyetlerin tüzüklerinin düzenlenmesi, merkez ve bölgeler arasındaki karşılıklı ilişkilerde uyumun sağlanması. Bunun için de, hazırlanmasına tüm cumhuriyetlerin katılacağı önemli yasalar çıkarılacaktır.

Yerel Özyönetim idareleri ve yerel ekonomik mekânizmayı düzenleyen yasa tasarılarının üzerinde ilk tartışmalar yapıldı. Tasarılar, henüz geniş tartışmaya açılacak kadar olgunlaşmadı, ama bu yakında tamamlanacak.

Sonbaharda, cumhuriyet ve özerk bölgelerin yüksek sovyeti ile yerel sovyetlerin seçimleri gündeme gelecek. Yerel yönetim ile özyönetimlerin yeni şekli oluşturulacaktır.

Hukuk reformları kapsamında da yoğun çalışmalar yapılmıştır. Yakında, basın-yayın, gençlik ve inanç özgürlüğü konularında yasa tasarısı, toplumsal örgütler ve diğer konularda da yasalar hazırlanarak, halk tartışmasına sunulacaktır. Basın-yayın konusundaki yasa, benim görüşüme göre gereklidir ve basının bağımsız, fakat sorumluluk duygusuyla çalışmasına taban oluşturmalıdır.

Doğaldır ki, yoldaşlar! Her sorun üzerinde görüşürken, sadece gerçekleri saymakla sınırlı kalamayız, ayrıca, gelişmelerin diyalektiğini bir bütün olarak gözönüne almak zorundayız. Genel tablo içindeki tüm çelişkilere rağmen, yeniden yapılanmanın güç kazandığını, yenilenmenin, yaşamımızın her alanını artan bir güçle etkilediğini görmemezlikten gelemeyiz. Bu gidişat gelişiyor ve en önemlisi, en geniş kesimlerce destekleniyor. Kanımca, partinin, tüm politik ve toplumsal kuruluşların, bilim ve kültürün görevi, bu gelişmeleri her yönüyle desteklemektir.

Ulaştığı boyutlar, yaygınlığı ve derinliği ile bir benzeri olmayan yeniden yapılanma gelişmeleri, toplumsal bilincin köklü değişimiyle organik olarak bağlıdır. Karmaşık ve farklı görüşlerin, insanların farklı çıkarlarının, yeniden yapılanmanın ilişkilerini güçlendirdiği, günümüzün gerçeklerindendir. Toplumsal bilincinin kendisi de, yaşamın akışına uygun olarak değişim içersindedir. Belirtmek gerekirse, yeniden yapılanmanın hedeflediği devrimci değişikliklerin, toplumsal bilinçte, insanların psikolojisi ve düşünce biçiminde devrim olmadan gerçekleşmesi düşünülemez. Ve burada, bilimcilerimize, sanatsal aydınlarımıza da, yerleri doldurulamayacak yaşamsal bir rol ve buna göre de sorumluluk düşmektedir.

Çok kez söylememe rağmen, aydınların yeniden yapılanmaya olan yoğun ve büyük katkılarının bu toplantıda da altını bir kez daha çizmek, yeniden yapılanmanın manevi yolunun, onu, kalbi ve ruhu ile destekleyenlerce ve devlet gemisinin yenilenmenin açık ve sonsuz denizinde seyretmesini gerekli görenlerce açılacağını vurgulamak isterim.

Partimiz, toplumda sürmekte olan gelişmeleri yoğun bir biçimde etkileyen yeni bir ortamın oluşmasında bilimcilerin ve kültürel çevrelerin katkılarına büyük değer biçer. Uzun yılların düşünce kalıbı ve inatçı görüşlerin yıkılması ve toplumdaki politik duyarsızlığın aşılması bu uğraşlar sonucu başarılabilirdi. Bütün bunlar, benim tarafımdan dile getirilen abartmalar ve nezaket olsun diye söylemiş sözler değildir. Şunun altını çizmek istiyorum: Başta aydınlar olmak üzere, halkın entellektüel potansiyelinin rolü, yeniden yapılanmanın kapsamıyla daha da yükselecektir.

Belirtmek gerekirse, buradaki çalışma alanları daralmayacağı gibi, giderek ve sürekli olarak genişleyecektir. Önemli olan, teorik, sosyalizmin yeni görüşlerinden oluşan araştırmalarla, geçiş döneminin tarihsel görevlerinin çözümü yoluyla toplumu-

muzun yeni durumunu derinleştirmektedir.

Eğer bilimsel kazanımlara, ekonomik görevlerimizin üstesinden gelebilmede bilimin katkılarını ekleyemezsek, yeniden yapılanma başarılı olamayacaktır. Burada, şu veya bu bilim alanını öne çıkarmak istemiyorum. Gerek toplumsal bilim, gerekse doğa bilimleri, teknik bilimler ve özellikle yeni araştırma dallarını geliştirmek zorundayız. Halk eğitim sisteminin köklü bir biçimde yenilenmesi gibi önümüzde duran büyük bir görev var. Bu reform yaşamla, toplumun arındırılmasıyla başbaşa yürümek zorundadır.

Eğer toplumumuzun yenilenmesini yüksek maddi ve manevi değerler tabanında pratik olarak gerçekleştirmek istiyorsak, bu, manevi alanda geniş çaplı çalışmalar yapılmadan olmayacaktır. Yeniden yapılanma, tüm insanları yaşamın ana noktasında görüyor. Şimdi, tüm kültürel kazanımları, benzeri görülmemiş bir biçimde kullanmak ve yenileriyle geliştirmek zorundayız.

Yeniden yapılanmanın kültürel değerleri kendi kendine hava çekimiyle (vakum) veya tarlada yetişmiyor. Halkımızın, toplumumuzun uzun yıllar biriken tarihini, devrimden sonraki 70 yılın kazanımlarını kendi içersinde topluyor. Bu bağlantı içersinde, kendi tarihimizi araştırmada geniş bir cephe oluşturmak zorundayız. Halkın kazanımlarını özümseyebilmek, aynı anda da, gelecekte yanlışlıkların yapılmaması için acı deneyimleri bilinç üstüne çıkarabilmek amacıyla tarihimizin araştırılmasını, ben olumlu olarak görmekteyim.

Toplumun şu andaki manevi yaşamının canlılığı, bu denli bir ilgi, sadece aydınlar arasında değil, aynı zamanda tüm halkın katılımı ve çok yönlülüğü hiç bir dönemde benzerini yaşamamıştı. Yaşamımıza, maneviyatı geliştiren, insanları yücelten bir dizi yenilik, bir dizi ilginç değer katıldı. Bunlar gerçekler ve yeniden yapılanmanın güçlü kazanımları, en aktif bekçileridir. Buna rağmen, diğer alanlarda da olduğu gibi, bu köklü

ve kapsamlı gelişmeler burada da kolay yürümüyor, çelişkili karakter taşıyor. Açıkça söyleyelim: Bizi tedirgin eden ve hattâ endişeye düşüren görüntüler vardır.

Süreci boyunca, toplumsal gelişmelerde putlaşan dogma ve kalıpları aşan, toplumsal ilişkilerde kemikleşen normları yenileyen ve halkın yoğun güç potansiyelini açıklıkla, demokrasiyle canlandıran bu fırtınalı gelişmeler, bazılarının dengesini bozdu, şaşırttı. Maddi ve manevi değerlerin düştüğünü söyleyen sesler yükseliyor. Gerçek ise, bu değerlerin daha da yükseltilmesi. Bazen öyle şeyler duyuyoruz ki, sanki biz sosyalist ilke ve idelerden hemen hemen vazgeçmek üzereyiz. Ekonomik muhasebe, kiralama, randımana dayanan çalışma biçimi ve kooperatifleşmenin, ekonomide sosyalist pozisyonlardan vazgeçme ile yaklaşık aynı anlama geleceği bile söyleniyor. Hem de, sosyalist üretim ve sosyalist özel mülkiyet ilişkilerinde yatan güçlü potansiyeli bu tür ve diğer başka çalışma biçimleriyle birleştirdiğimiz bir sırada, yabancılaştırmayı aşarken, insanlara üretimdeki gerçek beylik yerini yeniden vermek isterken.

Bizleri yıldırabilmek için, yeniden yapılanmanın göya, ekonomide, sosyal ilişkilerde ve ulusların kendi aralarındaki ilişkilerde sorunlar ve zorluklar yarattığı söylentileri de eksik olmuyor. Fakat bütün bunlar, uzun yılların birikimi olarak, geçmişten miras aldığımızı, görmemezlikten gelinen bu tür eski hastalıkları yeniden yapılanmanın gün ışığına çıkarıldığını bilmekteyiz.

Eğer yeniden yapılanma ile bu acı sorunlar arasında bir bağlantı olduğu mutlaka söylenecekse, bu benim görüşüme göre bir amaçla, yani, bu sorunların nedenlerini araştırılmasına, kavranılmasına ve çözüm yollarının bulunmasına, yeniden yapılanmanın olanak sağladığı doğrultusunda olmalıdır.

Aşırı güçler ve her türlü sorumluluk duygusundan yoksun olanlar tabii ki, yeniden yapılanma gelişmelerinden pay kapmayı ve spekülasyonu deniyorlar. Bunlar vardır ve bizlerce görülmektedir. Fakat bunlar, frene basıp, yeniden yapılanmayı durdurmak için bahane olarak kullanılacak, onu şüpheye düşürecek gerekçeler değildir. Yeniden yapılanmayı varolanı yıkıcı bir güç olarak göstermek isteyenler bile var.

Bütün bunlar, duygusallık ve hastalık derecesinde hayalciliğe dayanan olaylar olsa, insan anlayış gösterir. Fakat bunların ardında politik tutum varsa, bunu gerçekçi olmadığı gerekçesiyle geri iade etmek zorundayız.

Bir başka aşırı görüş de aynı şekilde kabul edilmez içerik taşıyor: Yeniden yapılanmanın yönü ve akışının aşırı sol pozisyonundan değerlendirilmesi.

Yeniden yapılanmanın, yapmacık girişimlerle işletilmek istenme denemelerine, temposunun hızlandırılma çağrılarının her türlüşüne, etaplarının atlıyarak aşılmasına karşıyız. Bizlerin, yeniden yapılanma yoluyla, toplumumuzun demokratikleştirilmesini düşündüğümüz kadro politikasının yeniden düzenlenmesinin, aynı yöntemlerle, duyguların yapmacık olarak kamçılanması ve mücadelenin keskinleşmesi doğrultusunda yapılan sorumsuzca çağrılarını özellikle tehlikeli ve maceracı olarak görüyoruz.

Halkımız, ben buna kesinlikle inanıyorum, geçmişi, tüm yaşananları, daha önceki kuşakların tüm yaşam değerlerini inkâr eden bu tür tutumları kesinlikle onaylamayacaktır. Felsefe açısından böyle bir yaklaşım, geçmişin tüm deneyimlerini ve halkın kazanımlarını inkâr edip ders çıkarmamak, tarihi kavramamak, yeni bir binanın yapılmasında halâ geçmişten kalanları kullanarak, gelişmelerin dialektiğini kabul etmemek, halkın tarih yaratma uğraşlarına kelepçe vurmak, yani inkârdan başka hiç bir şey

değildir.

Evet, bizler için deneyim almayacağımız çok şey var. Sosyalizmin, deforme edilmesi, otoriter, bürokratik biçime dönüştürülmesi, sosyalist toplumda yaşamın o dönemde olduğu şekline büründürülmesi, halkın girişimlerinin bastırılması, yaşamın her alanındaki çalışmalara yabancılaştırılması ve insan onurunun aşağılanması, gibi.

Öte yandan, "sosyalizmin gerçekleşmesinin olmadığı", "başarısız bir deneme", bugünkü sosyalizmdeki gelişmelerin, geçmişin deformasyonlarıyla eşit anlama geldiği şeklindeki görüşlerin, bilimsel bir havaya büründürülmeye çalışılması da, bizler için kabul edilecek görüşler değildir.

Toplumumuzun geliştirilmesi yolunda ortaya çıkan yeni reçeteler, yani, geçici değer ve kazanımlardan oluşan reçeteler de aynı şekilde kabul edilemez. Bunlar, yeniden yapılanma değildir. Biz, sosyalizmin potansiyelini kullanmak, toplumumuza yeni bir kalite kazandırmak istiyoruz. Bize öneri diye getirilenler ise, toplumumuzun Leninci prensipler ve gerçek sosyalist değerlere göre yeniden düzenlenmesinde, tarihsel kararlar verilmesine, halkımızın sosyalist idelere bağlılığına ve onun yeteneklerine karşı gösterilen güvensizliktir.

Açıkça görüldüğü gibi, yeniden yapılanmaya "sağdan", yani tutucu güçlerden gelen eleştiri ile, "soldan" gelen saldırılar sonuç olarak bir yerde birleşiyorlar. Gerek biri veya diğerinden gelen çağrılara uyulması halinde, toplumumuzun yenilenme ve ilerleme yolunu terketmemiz, onun yerine gerilmemiz gerekecektir.

Sonuç olarak, bütün bunlar özünde, gerek sosyalizm konusunda verdiğimiz kararların ve gerekse yeniden yapılanmanın amaç ve

hedeflerin inkâr edilmesi anlamını taşımaktadır. Bütün bunları görebilmek, yaptığımız atılımın perspektiflerini kavrayabilmek, anlayabilmek konusunda: Partiye, sözleri ve kişiliklerine değer verilen toplumun tüm aydınlarına, bilimcilere, sanatkârlara sorumluluk düşmektedir.

Bu bağlantı içersinde, yaratıcı aydınlar arasında kesinlikle normal olmayan bir kaç görüntüye değinmeden geçemeyeceğim. Belirli konumu olan bir kısım yoldaş, kendi aralarında hesaplaşmaya, karşılıklı olarak birbirlerini suçlamaya çalışıyorlar.

Birbirlerini kötü duruma düşürebilmek için her fırsatı değerlendiriyorlar. Ve bütün bunlar, gazete ve dergilerde yeralarak, kamuoyunun tedirgin olmasına ve anlayış göstermemesine yolaçtığı gibi, tepkisine de neden olmaktadır. Bütün bunlar, büyük ve somut görevlerin üstesinden gelinmesinin zorunlu olduğu değişiklik ortamında olmaktadır.

Bu tür olaylara, işçilerin ne dediğini, ne düşündüklerini, Moskova'daki "Kalibr" işyerinden yükselen seslerden anlıyoruz. İnsanlar etkilenmişler ve şöyle diyorlar: Sevdiğimiz ve saydığımız bazı yazar ve bilimciler adına utanıyoruz. Bu toplantıda şöyle bir anlaşmaya varalım mı?: Bütün bencilliklerimizi bir yana bırakıp, halkımızı ve ülkemizi düşüneceğiz.

Şu anda, bizleri bir dizi yeni ve büyük görevlerin beklediği bir sırada, gücümüzü, bu zamana kadar olduğundan daha fazla birleştirmek ve bunu mümkün olduğu kadar yeniden yapılanmanın sorunlarının çözümüne, bir kez daha vurguluyorum, yaratıcı çalışmalara yoğunlaştırmak zorundayız. Ne pahasına olursa olsun, birleştirmekten değil, temel ilkeler doğrultusunda, sosyalist değerler temelinde, toplumumuzda değişikliği hedefleyen yeniden yapılanmanın desteklenmesinde, sosyalizme gerçek hümanist bir karakter kazandırmak için oluşacak bir birlikten yanayız.

Bunların üzerinde düşünelim ve gerçekleşmesi için herşeyi yapalım.

Bütün bunlar, en geniş biçimiyle demokratikleşme, açıklık ve sosyalist çoğulcu görüşlerin gerçekleştirilmesi yolunu reddettiğimiz anlamına gelmez. Sorun, herhangi bir "yeni tanımlama" sorunu değildir. Bu, partimizin, MK'nin sürekli ilkesel çizgisidir. Biz, sosyalist çoğulculuktan kesinlikle vazgeçmiş değiliz. Sosyalist değerler üzerine kurulu, görüş ve tutumlara en geniş alanları yaratan, değişik çıkarlara, şu ve bu sorunun özelliğinin yorumlanmasını yansıtan sosyalist çoğulculuğa, evet diyoruz. Çünkü o, ülkemizin geçirmekte olduğu, sorumluluk gerektiren gelişme dönemi için gerçekleri aramanın en iyi koşullarını yaratacaktır.

Bu tür çoğulcu görüşlere, göya pozisyon belirsizliği anlamına geleceği, yanlışlıklara götüreceği ve toplumda karmaşıklığa yolaçacağı gerekçesiyle karşı çıkan yoldaşları, kesinlikle anlamıyorum. Görüşüm odur ki, çoğulcu görüşleri böyle algılamak, basit deyimiyle yanılıdır. Gerçeğin bulunması ve doğru sonuçların çıkarılması ancak ve ancak görüşlerin çarpışması ve karşı karşıya konulmasıyla mümkündür.

Çoğulcu görüşçülük kesinlikle bir görüşün üslenilmesine zorlama değildir. Buna, farklı görüşlerin sentezi temelinde, doğruların bulunmasına yaklaşım diyebilirim. Eğer tartışmalarda, içinde bulunduğumuz şu anki ortamda bunun aksi olduğu iddia ediliyorsa, demek ki, o zaman, çok kez birlikte yaptığımız ortak çalışmalara, görüş alışverişine, ortak idelerin birlikte aranmasına tanık olmamışız, gözlerimiz kapalı birbirimize yanaşmayı denemiştik.

Bütün bunların, belirli oranda tartışma kültürünün düşüklüğünden kaynaklandığı söylenebilir, fakat büyük bir olasılıkla tek

nedeni bu değil. Bu tür gruplara gösterilen sempati oldukça güçlü. Bu durum, çok kez yaratıcı tartışma ortamını ve görüş alışverişini rahatsız edici olmaktadır. Her grup, karşısındaki grubun görüşlerini "manevra" olarak adlandırmakta kabul edilmez ve aykırı görmektedir. Bu tür tartışmalar verimli olabilir mi?

Kısacası, yoldaşlar! Hepimizin önünde, üzerinde düşünülecek kadar malzeme var. Bu düşüncenin çıkış noktası, yeniden yapılanma ve ülkemiz için, halkımıza karşı olan sorumluluğumuz olmalıdır.

Çoğulcu görüşler üzerine konuşulduğunda, bu konuda ilkesel ve manevi anlamı olan bir yönü de görmek zorundayız. Eğer, sosyalist çoğulculuğun özelliklerinden bahsediyorsak, yetenekli ve inandırıcı verileri içeren ve herşeyden önce sorumluluğun bilincini taşıyan görüş bildirimini anlıyoruz. Fakat ne yazık ki, basın ve yayınlarımızda, aceleci, tutarsız fikir ve görüşlerin yaygınlaşması uğraşlarına rastlanmaktadır. Bazıları, çok kez sansasyon ümit etmekte, hattâ, doğru söylemek gerekirse, yalan yazmaktan çekinmemektedirler. İnsanların hak etmediği biçimde aşağılandığı ve hakaret edildiği olaylar az değildir. İşin kötüsü, insanın her zaman kendisini koruma olanağının olmadığı ve bütün bunların, gerek geçmişimizle, gerekse yaşadığımız dönemle dürüst bir biçimde hesaplaştığımız bir sırada, toplumumuzda bilimsel temellere dayanan gelişmelerin sürdüğü ve manevi yaşamın kendisini sağlamlaştırdığı bir dönemde olmasıdır.

Basın-yayın ve açıklık konularında hazırlanan yasa tasarısında, bütün bunları gözönüne almak zorundayız. Fakat, sorumluluk duygusu taşıyan insanın, bir parti üyesinin mutlaka yasalara ihtiyacı olmalı mıdır? Eğer, her hangi biri, çoğulcu görüşlerden, her türlü sorumluluktan kurtulmayı anlıyorsa, buna kesinlikle karşı çıkmak ve şunu açıkça söylemek zorundayız: Daha fazla demokrasi, sorumlulukların daha da artması, daha fazla

hak, daha fazla yükümlülük demektir. Bu terimler birbirlerine bağlı, ayrılmaz terimlerdir. Ümit ederim ki, size açıkça, dostça ilettiğim endişelerimi paylaşıyorsunuzdur. Şimdi de, uluslarımız arasındaki ilişkilerdeki ilkesel sorunlara değinmek istiyorum.

Sovyetler Birliği, kendisini dünya toplumlarına bir mucize, her türlü karmaşık ve zorluklara, tüm keskinleşen ve boyatan sorunlara rağmen, ulusal sorunun çözümünde gerçek anlamıyla büyük başarılar sergileyen bir devlettir. Olumlu ve olumsuz yanlarıyla, tüm deneylerimiz, uluslar politikamızın temel ilkelerini saptayan, W. İ. Lenin'in geniş ufkundan kaynaklanmaktadır. Leninci ilkelerin gerçekleştirilmesini kararlı bir biçimde uyguladığımız her defasında, göreceli derecede olumlu değişiklikler sağladık. Bunun tersinin veya uzaklaşmanın olması, ulusların kendi aralarındaki normal ilişkileri baltalamış ve ortamı daha da karmaşıklaştırmıştır.

Bugün, ulusların kendi aralarındaki ilişkilerde karşılaştığımız endişe verici görüntülerin en zorlu nedenlerinden biri de, tüm sorunların çözümlenmiş olduğu varsayımından hareketle, belirli dönemlerdeki suskunluğumuzdur. Hattâ, ulusların pratikte bütüleştirilmesine başlanması bile önerildi. O zamanlar, bu tehlikeli hedefi, bugün halâ geçerli olan parti programına almayı zorlayan bazı uzmanlara karşı direnmede epey zorluk çekmiştim.

Yeniden yapılanma, burada da gerçek tablonun ortaya çıkmasına yardımcı oldu. Gerçekçi deneyimler bugün bize, ülkemizdeki tüm ulusların ve azınlıkların ekonomik, dil ve kültür alanlarındaki gelişmelerde biriken sorunlarının çözümünde en doğru yolu bulmamıza yardımcı olmaktadır. Fakat bu gelişme çok kez çelişkili sürmektedir. Bu, kendisini birinci derecede, ulusların kendi aralarındaki ilişkilerin kamuoyunun bilincine yansıyan karmaşık şekliyle bağlantılıdır.

Benim görüşüme göre bu konuda, yeniden yapılanmanın, ulusların kendi arasındaki ilişkilerin geliştirilmesi için yarattığı tüm olumlulukların desteklenmesini ve daha geliştirilmesini sürdürmeliyiz.

Evet, biz MK'i olarak, yeniden yapılanmanın başarıya ulaşmasının, biriken sorunlara nasıl yaklaşılabileceği ve çözümlenmesinde, Sovyetler Birliği'ndeki halklardan nasıl bir kardeşlik katkısı göreceğimize büyük oranda bağlı olduğumuz kanısındayız. Bu nedenle, hazırlıkları sürmekte olan, konuyla ilgili MK olağanüstü plenumu bir zorunluluktur. Tüm cumhuriyetlerden, tüm bilimsel, sanatsal kuruluşlardan ve kamuoyundan ciddi ve üzerinde iyi düşünülmüş öneriler bekliyoruz. Ülke ve halklarımızın birliğine gerekli dinamizmi sağlamaya, halkların kardeşliğini geliştirmeye, tek tek her cumhuriyetin ve ülkenin bütününe geliştirilmesi temelinde, çok uluslu devletimizi güçlendirmeye yönelik her öneriyi selamlıyoruz.

Bazı pratik sorunlarda alınan kararlar bile var.

Yaşamın dayattığı sorunları saptamak ve çözmek bazen istenildiği hızla olmuyor. Bu durum, Sovyet insanında hoşnutsuzluk yaratıyor. İnsanlarımız, oluşan birliğin, tek bir ekonomi kompleksinin, halkların kardeşliğinin ne anlama geldiğini bilinçli bir biçimde kavırıyor ve bu toplumun dışında bir yaşam düşünemiyorlar. Sosyalist evimizin yenilenmesi ve geliştirilmesi için görevlerin üstesinden gelinmesinde birlikte mücadeleyi yeğliyorlar.

Yeniden yapılanma bizlere, ulusların kendi aralarındaki ilişkilerin düzenlenmesinde ortaya çıkan sorunları saptama ve çözüm getirme olanağını yarattı. Fakat bazı yerlerde de, demokrasi ve açıklığa zarar verici bir karektere büründürüldü. Bazıları, kamuoyundan ulusal sorunların çözümü için yükselen sesleri, yeniden yapılanmaya karşı yönlendirmeye çalıştılar. Fakat bütün bunlar çıkmaz sokağa gider. Bu tür bir yöntem ulusal sorunu çözmediği gibi, yeniden yapılanmayı da zayıflatır.

Ulusları ve halkları sürtüşmeye iten, milliyetçi duyguları körükleyen, ulusal getolaşmaya ve aşırı davranmaya yapılan her türlü teşvik ve çağrıya izin verilemez. Bunlara izin verilmesi, ortak amacımıza zarar verir ve yeniden yapılanmanın tüm akışını karmaşıklarlaştırır. Bütün bunlar, açık olarak söylenmek zorundadır.

Bugünkü toplantıda, bu konuda konuşmaya neden gerek gördüm? Bir çok şey bilimcilerin ve sanatsal aydınların tutumuna bağlıdır. Yakın geçmişte, komünistlerde dahil, bu kesimden bir çoğunun, görevlerimizin bilincinde olmadığı, maalesef saptandı. En aydın insanların bile, ulusallık ile milliyetçiliği ayıramadıkları, enternasyonalizm ile ulusallığın diyalektiğini kavrayamadıklarını görüldü.

Bu gelişmeler belirli bir oranda, kendi aydınlarına sahip olan, kültürünü geliştiren ve kendi katkısını gören her ulusun, meselenin kökenine inip, bugünkü başarıların kaynağının nerede olduğunu araştırdığı şeklinde izah edilebilir. Bütün bunlar normaldir. Fakat bir ulusun kültür, dil ve geleneklerini geliştirmesi maskesi altında kendisini "süper ulus" ilân etmediği sürece. Böyle bir yaklaşım, diğer kültürlerden yabancılaşımaya ve izole olmaya götürür.

En küçük olsa dahi bir tek halkın yokolmasına, en küçük halkın dilinin kaybolmasına izin veremeyiz. Küçük veya büyük hiç bir halkın kültürünün, geleneklerinin ve tarihinin inkâr edilmesine de izin veremeyiz. Bunun, yaz aylarında yapılacak plenumda açıkça söylenmesi zorunludur. Sadece söylemekle yetinmemek, aynı zamanda hukuksal tabanının hazırlanması, ulusların kendi aralarındaki ilişkilerde, ekonomik ve sosyal sorunların çözümüne yaklaşımda saptanmalıdır. Her yıl, her beş yıllık plân dönemi ve her on yılda, yeni kuşakların yaşamımıza katılmasına genel olarak dikkat göstermeliyiz. Bunlar, anında enternasyonalist

doğmayacaklardır. Politik ve enternasyonalist okuldan geçeceklerdir. Diğer bir anlamıyla, sürekli dikkat gerektiren canlı bir akıştır bu.

Emekçiler, ulusal sorunlar politikamızda elde edilen kazanımların sadece korunmasından yana değil, ayrıca, onun daha da pekiştirilmesi, yeni kaliteli bir içerik kazandırılmasından da yanadırlar. Toplumumuz, halkın sesine kulak vermek zorundadır. Fakat bizde çok kez şöyle olur: Kendi pozisyonunu sağlamlaştırmak isteyen, halkı öne sürer. Halk, kendi görüşünü söyler, bu görüşte, şu veya bu yoldaşın söylediklerinden farklıysa, o zaman, halkın olanları göremediği, herşeyi anlayamadığı söylenir. Hayır, halk kimsenin şaşırmasına izin vermeyecektir. Bu, bizler için de geçerlidir.

Burada söylenenlerin hepsi genellikle iç politikamızı kapsıyor. Fakat yeniden yapılanmanın geniş uluslararası anlamı da vardır. Ülkemiz, yüzlerce ülke ve halklarla en sıkı bir biçimde bağlıdır ve birlikte çalışmaktadır.

Yakın dönemin uluslararası düzeydeki gelişmeleri, 27. parti kongremizin: Çelişkili, fakat karşılıklı, bağımlı, birbirleriyle ilişkili bir dünya ve yeni gerçekler, biçiminde çıkardığı teorik sonuçlarının doğruluğunu saptadı. Dünyamız, günümüzde gerçekten çok hızlı ve sürekli değişmektedir. İnsanlık hiç bir zaman bu denli çok yönlü sorunlarla karşı karşıya kalmamıştı, ülkelerin ve halkların bu kadar çok ve karmaşık sorunla karşılaştığı daha görülmemiştir. İşte tüm bu yeni gerçekleri yakalayabilmek için, gerek düşünce biçimi, gerekse eskimiş bakış açıları ve köhnemiş alışkanlıklar değişmek zorundadır. Biz, sadece biz de değil, günümüz dünyasında, ulusal sınırlar dışında olanlara karşı da içe kapanıklığın olanaksız olduğunu kavramak zorundayız.

Yaşamın, insanlığın önüne koyduğu istem (ki bu, genel insanlık değerlerinin daha önündedir), zorbalığın olmadığı savaşız bir

dünya, her biçimiyle toplumsal ilerleme, insanlığın gelişmesi ve varolması çıkarları doğrultusunda diyalog ve birlikte çalışma, yeni bir dünya düzeni yönünde gelişmedir. Bütün bu görüşler, bizi yeni bir politik düşünce tarzına yönlendirdi.

Yeni düşünce tarzıyla, günümüzün somut gerçekleri gözönüne alınmak koşuluyla, global gelişme sorunlarına yeni çözüm yolları ve metodları getiriyoruz. Tüm bunlar, bizlerin dayatmaları ve ihtirasları değil, bunlar, herkesi birlikte çalışmaya davettir.

Biz, sorumluluklarımızın bilincindeyiz. Çıkarlarımızı koruyoruz, fakat başkalarının da çıkarlarını gözönünde tutmaya, görüşlerini dikkata almaya hazırız, bunun yanında, diğer ülkelerin de, dünyadaki durumun geliştirilmesi için yeni düşünce tarzına geçmedeki sorumlulukları olduğu kanısındayız.

Bizler, ilkeleri belirlemek ve biçimlemekle yetinmedik, aynı anda gerçek politik duruma dönüştürdük ve güvenlik ve silahsızlanma alanlarında, bölgesel sürtüşmelerin çözülmesinde, üçüncü dünya ülkelerinin gelişmesi sorunlarının çözümünde, doğa ve diğer bir dizi konularda çözümcü adımlar attık, öneriler yaptık.

Yeni dünya görüşümüzün tamamlandığı, bunun bir kereye mahsus olduğu iddiasında kesinlikle değilim. Görüşlerimizi ve politikamızı sürekli olarak zenginleştiriyoruz. Yeni düşünce ve görüşlerimiz yolunda atılan yeni adımlardan birini, Birleşmiş Milletler'de yaptığım konuşma oluşturuyor. Yeni politik düşünce tarzımızın nedenlerini detaylandırmak istemiyorum, fakat bir kaç konuya dikkatleri çekmek istiyorum.

Sınıfsal çıkarlar ve genel insanlık değerlerinin dialektik ilişkilerinin hazırlanmasında geri kaldığımızı şimdi anlıyoruz. Buradaki araştırmalarda yapılacak çok iş var. Bu geri kalış belirli

anlaşmazlıklara ve hattâ, açıkça söylemek gerekirse, sosyalist pozisyonundan vazgeçtiğimiz, sınıfsal yaklaşımdan ve ulusal bağımsızlık hareketlerinin çıkarlarından uzaklaştığımız kadar tutarsız suçlamalara uzanmaktadır. Burada, yeni politik düşünce tarzımızın en önemli temel ilkelerinden olan, halkların kendi yolunu kendilerinin seçme hakkı ve diğer ülkelerin içişlerine karışmama hakkı gözlerden kaçırılmaktadır. Hepsi bu kadarla bitmiyor. Yeni politik düşünce tarzında, devletler arası ilişkilerde ideolojik bağılılıklardan kurtulmanın önkoşul olduğu bilinmelidir. Fakat bu, bazılarının yorumladıkları gibi, uluslararası ilişkilerde ideolojik bağlarımızdan koptuğumuz anlamına kesinlikle gelmez. Hayır, böyle bir tutum, gerçek durumun kabul edilmesinden, değişik mülkiyet ilişkileri ve farklı ideolojilere dayanan sosyalist sistemin varlığından vazgeçme olurdu. İki toplumsal sistem arasında (burada sosyalist ve kapitalist sistemler kastediliyor - çevirenin notu) farklılıkların derinliklerini görüyoruz. Fakat bütün bunlar, devletler arasında zora dayanan hareketlere ve sürtüşmelere neden olamaz.

Hepimiz, gelişkisi olsa da, insanlardan oluşan, yakıcı global sorunlar sonucu ciddi bir sınav geçiren, fakat genelinde homojen, ortak bir dünyada yaşıyoruz. İşte birlikte çalışmanın, sosyal kararların bağımsızca verilebilmesinin korunmasında sorumluluk için diyalog gerekçeleri burada yatmaktadır.

Yeni politik düşünce tarzı açısından sosyalizmi, sosyalizm olmadan insanlığın gelişmesinin düşünülmeyeceği, modern insanlığın organik bir parçası olarak görüyoruz. Güveniyoruz ki, bu güvenimiz bilimsel önkoşullara dayanıyor, sosyalizm, güçlü yetenekleriyle toplum olarak geleceğine güvenle bakmaktadır ve kendisini daha da geliştirecektir.

Yeni politik düşünce tarzı şimdilik hayallere yerleşmiştir. Bunun gerçek olabilmesi, politikacıların, bilimsel çevrelerin, sanatsal aydınların ve kamuoyunun en geniş kesimlerinin birlikte, ortak çalışma ve uğraşılarını gerektirmektedir. Dünyanın kaderi, günümüzde sadece politikacılara bırakılmamalıdır. Bu, tüm dünya toplumsal güçlerinin birlikte uğraşılarının ortak mahsulü olmalıdır.

Bu karmaşık ve zorlu çalışmalarda insanın hayallere kapılmamasının gerekliliğine inanıyorum. Önümüzde, çok yönlü çıkarların gözönüne alınması koşuluyla, uluslararası ilişkilerin düzenlenmesinde yeni ilkelerin gerçekleştirilmesi doğrultusunda uzun evreli ve zorlu çalışmalar durmaktadır. Bir ülkenin dünya toplumuna kendi görüşlerini kabul ettirmeyi denediği, güçlü olma politikası dönemi, bir daha geri gelmemek üzere sona ermiştir. Ve dünya toplumları, bunun ne anlama geldiğini ne kadar çabuk anlarılarsa, hepimiz için o derece iyi olacaktır. Bunun geliştirilmesi, hepimizin ortak görevi, ortak sorumluluğudur.

(FAC'de çıkan, "UZ" gazetesinin 14 Ocak 1989 tarihli sayısından çevrilmiştir).

BUK - Çalışma Grubu, Krefeld

Ocak 1989

SOVYETLER BİRLİĞİ

KOMÜNİST PARTİSİ

MERKEZ KOMİTESİNİN

19. ULUSAL KONFERANS

TEZLERİ

SBKP MK'nin 23 Mayıs 88 tarihli plenumunda kabul edilmiştir.

Ülkemiz, Sovyetler Birliği Komünist Partisi (SBKP) öncülüğünde başlatılan ve o'nun örgütlediği tarihsel boyut ve anlam taşıyan köklü devrimci değişiklik ve yenilenme dönemini yaşıyor. SBKP Merkez Komitesi (MK) 1985 Nisan plenumu ve 27. parti kongresi, partimizin rotasını : Sosyo-Ekonomik gelişmelerin hızlandırılması, Sovyet toplumunun her alanda yenilenmesi ve sosyalizmin yeni bir düzeye yükseltilmesi şeklinde belirledi. Bu strateji, SBKP MK'nin 1987 Ocak ve Haziran plenumlarında, Ekim devriminin 70. yılı kutlamalarında ve MK'nin 1988 Şubat plenumunda daha da derinleştirildi ve somutlandı. Böylece, yaşamın her alanındaki yenilenme politikasının teorik ve bilimsel temel ilkeleri saptanmış oldu.

Yenilenmenin hedefi, sosyalizmin insancıl ve yaratıcı gücünü en geniş ölçülerde geliştirmektir. Bu hedefe ulaşma, demokrasi ve açıklık politikasının geliştirilmesinden, halkın öz yönetimin-den, kararlı bir ekonomi reformundan, toplumun manevi duygularının temizlenmesinden ve insanlardaki yaratıcı gücün yeniden tazelenerek geliştirilmesi ilkelerinden ayrı görülemez.

Yenilenmenin şu ana kadar alınan ilk sonuçları nedir, onun önündeki engellerin kaldırılması için neler yapılabilir, devrimci yenilenme uğraşlarına yeni ve güçlü destekler verebilmek, o'nu geri dönmez bir biçime getirebilmek için neler yapılmalıdır ?

Komünistleri ve tüm Sovyet halklarını saran bu sorulara 28 Haziran 1988 tarihinde Moskova'da başlayacak olan, 19. Ulusal Konferans yanıt bulmak zorundadır.

Konferansın gündemi :

1. SBKP'nin 27. kongresi kararlarının yaşama geçirilmesi konusundaki gelişmeler. 12. Beş Yıllık plân döneminin ilk yarısında alınan sonuçlar. Yenilenme prosesinin daha da derinleştirilmesinde parti organlarına düşen görevler.

2. Parti içi ve toplumsal yaşamın daha da demokratikleştirilmesi için alınması gereken önlemler.

Konferansda tartışılacak sorunlar, gerek parti ve gerekse ülkemiz için yaşamsal önem ve anlam taşımaktadır. Yapılması gereken : Çalışmalarımızı gerçekçi bir biçimde tanımlamak, bu zamana ka-

dar ulaşılanlara ciddi, eleştirisel ve özeleştirisel bir analizci gözüyle bakmaktır. Alınan kararların nasıl uygulandığına, üzerinde öncelikle durulması gereken sorunlara parmak basmak, olumlu deneyimlerimizi dile getirerek örnek olmasını sağlamak ve bundan sonraki gelişmelerin perspektiflerini belirlemek durumundayız.

Ulusal Konferans tartışmalarına plâtfom olması amacıyla, SBKP MK'i aşağıdaki tezleri sunmaktadır :

1. Yenilenme toplum içersinde prensip olarak yeni bir politik-ideolojik ortam yaratmıştır. Bir gerçek olmuştur. Köklü ve geniş alanlarda güç kazanarak, tüm kesimleri ve yaşamın her alanını kapsamaktadır. MK'nin 1988 Şubat plenumu, sürmekte olan bu prosesin idelerinin özelliğini, bilincin, aklın devrimi ve ideolojik yenilenme olarak belirlemektedir. Çağımızın karakteristik görüntüsü, gerçek bir çoğulcu görüşlerin oluşması, görüş ve çıkarların açıkça karşı karşıya koyulabilmesidir. Sovyet halkları böylece, kendisinin görüş ve düşünce potansiyelini en son noktasına kadar kullanma, bunun sonucu olarakda, toplumsal yaşama aktif katılma olanağını elde etmiş olacaktır.

Yenilenme temelinde, işçi sınıfının, köylü kesimlerinin, aydınların ve tüm sosyal güçlerin politik konumlarının sağlamlaşması gerçekleşecektir. Sovyet insanları, çalışmaları ve toplumsal yaşamdaki aktiviteleri ile giderek artan bir oran ve etkiyle Ülkemizdeki devrimci yenilenme ve değişikliği desteklemektedirler. Bu, toplumsal gelişmelerde en belirleyici olgu ve yenilenme döneminin ilk etabının en önemli kazanımıdır.

Buna paralel olarak, yenilenme prosesi çelişkilerle, zorlukları aşılarak ve yeninin eskiye karşı mücadelesi şekliyle sürmektedir. Tutucu çevrelerin artıkları arasında en inatçıları bürokratlar çıktı. Sosyalizmde dogmatik görüş yanlıları yavaş yavaş da olsa pozisyonlarını yitirmektedirler. Buna rağmen, eski, ekonominin ve yaşamın diğer alanlarında, baskıya dayanan yönetim metodlarının kalıcı olması deneniyor.

Bütün bu olumsuz görüntüleri aşmadan, başarılı ilerlemeler kaydedilmesi ve yenilenmenin önümüze koyduğu zorlu görevlerin Üste-

sinden gelmek olanaksızdır.Sorun, politik-ideolojik çalışmaların teorik düzeyini yükseltmek ve sosyalizmin yaşamsal anlam taşıyan sorunları üzerindeki yaratıcı tartışmaları derinleştirmektir.

SBKP MK'i bu çok yönlü tartışmaları tüm gücüyle desteklemekte ve şu konunun altını çizmektedir : Tartışmalar sosyalizm tabanında ve sosyalizme yararlı bir biçimde sürdürülmelidir.Tartışmalar yeni, ek politik sürtüşmeler yaratmamalı, sosyal güçlerin parçalanmasına neden olmamalıdır.Bunun aksi bir durum, tüm toplumun önünde duran acil ve yakıcı görevlerin yerine getirilmesini karmaşıktır.

Bu saptama, son günlerde dikkatlerin olağanüstü artan bir biçimde üzerinde toplandığı geçmişteki sorunlar içinde geçerlidir. Partimiz, açıklık ve bunu yaygınlaştırma politikasını, geçmişin ve günümüzün sorunları üzerindeki tartışmaları kararlılıkla sürdürecektir.Çünkü, ancak böyle bir politika Sovyet toplumunun sorumluluk duygularında sağlıklı bir arındırma yapabilmesine ve onun insancıl yapısına yabancı olan görüşlerden kurtarılmasına hizmet eder.

Sosyalizmin hedefi sorunu veya sosyalizmin değeri, bu hedefe hangi araçlarla ulaşılabileceği ve hedefe ulaşmada insanlara ödettirilen bedel sorunları bizler için kesinlikle küçük ve basite indirgenen sorunlar değillerdir.Geçmişte, haklı yanı olmayan politik suçlama ve olmayan yasaların kurbanı olan kişileri aklamak, onları rehabilite etmek, partisel ve vatandaşlık görevimizdir.

Değişik görüşleri biraraya getiren, gerek parti içinde ve gerekse toplumsal yaşam da eleştiri ve özeleştiri sürekli bir biçimde işletilen bir mekânizma haline getirilmelidir.Önemil olan, açıklık politikasının su götürmez başarılarını sergilemek ve bu başarıları çoğaltmaktır.Ülkemizde tarihsel gelişmeler sonucu ortaya çıkan, kendisini bu şekliyle kabul ettiren ve günümüzdeki demokratikleşme prosesiyle organik bağı olan tek partili sistem için bu soru yaşamsal önem taşımaktadır.Bu soruya Leninci yaklaşım çok önemlidir.Lenin, her türlü freksiyonculuğu kınar, mahkûm ederken, aynı zamanda da, her hangi bir konuda değişik görüşte olan yoldaşlarının takip edilmesincede şiddetle ve kesin-

likle karşıydı.

Ülkemizin iç ve dış politikası üzerine sürekli ve verimli politik diyalog, tartışma kültürü, detaylı ve en geniş enformasyon akışı, toplumun görüşlerinin araştırılması, alınması ve değerlendirilmesi, parti yaşamımızın vazgeçilmez ilkesi olmalıdır.

2. Ekonomik ve sosyal gelişme sorunları, MK'nin Nisan plenumundan bu yana parti çalışmalarımızın önemli bir bölümünü oluşturmaktadır.

Duraklama yılları hepimizinde bildiği gibi Ülkemizi ekonomik krizin eşiğine getirdi.Çok büyük masrafları gerektiren, geniş ekonomik yönetim sistemi kendi kendini bitirdi.Ekonominin yapısal durumu ve teknik düzeyi, günümüzün gereksinimlerine yanıt vermemektedir.İdari yönetimdeki bürokratik yönlendirme metodları, ciddi bir engel sorununa dönüştü.Üretimdeki büyüme ve verimlilik, halkın yaşam düzeyinin yükseltilmesi durakladı.Bir dizi sosyal sorun ihmal edildi.Finans ekonomisi ciddi bir biçimde bozuldu, kadroların sorumluluk duygusu ve iş disiplini azaldı.

Partimiz kendisini : Ülkeyi içinde bulunduğu duraklamadan kurtarmak, ekonomiyi düzeltmek, gelişmeleri halkın çıkar ve yararına yönlendirmek, uzun vadeli önlemler paketi hazırlamak ve gerçekleştirmek, uluslararası düzeyde bilimsel-teknik ve ekonomik gelişmelere en hızlı bir biçimde erişebilmek gibi bir dizi zorlu görevlerin içinde buldu.

İlk olarak, ekonomide yaşamsal önemi olan düzen ve disiplinin kurulması, kadrolardan beklenen aktivitenin yükseltilmesi, insanları normal akışta çalıştırmayan en kötü bürokratik metodların yokedilmesi konularında yoğun çalışmalar yapıldı.

Diğer bir deyişle, ağırlık noktası bilimsel-teknik gelişmeler olmak üzere, makina yapımının modernleştirilmesinin, tüm ekonominin teknik düzeyini yükselteceği ilkesinden hareketle, yeni bir yapısal değişiklikler politikasının gerçekleştirilmesine başladık.Üretilen malların kalitesini yükseltmek amacıyla, somut bir dizi ekonomik ve örgütsel önlemler uygulandı.

Sosyal alanların geliştirilmesi için, geçmişte kullanılan "Arta-

nı veririz" prensibinin aksine, konut yapımına, sağlık hizmetlerine, eğitim olanaklarının geliştirilmesine, kültür alanlarına ve diğer sosyal alanlara ayrılan mali olanaklar arttırıldı. Çalışmaların ağırlık noktasını : Eskimiş idari ve ekonomik yönetim metodlarının kaldırılmasını, onların yerini, iş kollektiflerinin ve teker teker kişilerin kendi yaptıkları işin ürünlerini alabilmelerinin güvence altına alınmasını içeren, onları teşvik edici, heveslendirici ve ilgilerini çekici, pratik çözümlü köklü reformlar aldı. Bu yolda atılan adımların önemli köşe taşı, devletin işyerleri, kooperatifler ve kendi başlarına işyeri kurma konularında kabul edilen yasadır. İşyerlerinde, kendi kendini yönetme, ekonomik bağımsızlık, organize ve plânlama alanında gelişmiş yöntemler seçme, işe teşvik ve özyönetim biçimine dönüşüm geniş oranda başlatıldı.

Bunlar iş kollektiflerinin ve bireylerin girişimcilik ve yaratıcılık yeteneklerini körüklediği gibi, onları en verimli bir biçimde çalışmayada teşvik etmekte, "Ne yaparsan yap, eşitsin" görüşünü yıkmalarınınada yardımcı olmakta ve demokratikleşme prosesinin maddi- manevi temelinde yaratmaktadır.

Ekonomideki köklü değişiklikler için doğaldır ki, 2-3 yıl yetmiyecektir. Şu anda bu olayın daha başlangıç etabında, bir başka deyişle, geçiş dönemindeyiz. Devlete ait işyerleri ve diğer ekonomik reformları kapsayan kararlar bu yıl içersinde yürürlüğe girecek olmasına rağmen, 5 yıllık plân yılının ortasında olduğumuzdan, eski fiyatlar ve halen sürmekte olan bütçe açığı nedeniyle beklenen etkiyi göstermeyecektir.

Bütün bunlara rağmen, olumlu değişiklikler olduğu gözlenmektedir.

En önemlisi, kriz ortamına dönüşme tehlikesi gösteren olumsuz gelişmelerin önlenmesi, bu dönemin atlatılması, gelişmelerin sürekli ve kalıcı olabilmesini sağlayacak ortamın yaratılmasıdır.

Burada önemli olan sadece endüstri ürünlerinin büyüme hızının arttırılması değildir. Önemli olan, bunun sağlıklı bir ekonomik zemin üzerinde elde edilmesidir. Geçtiğimiz yıl ilk kez işin verimliliğinin arttırılması yoluyla tüm ulusal gelirden büyüme sağlanmıştır. Modern teknik ve teknolojinin gelecekte büyük ümit-

ler vaad eden ilk ürünleri toplandı. Tarımsal üretimde belirli artışlar kaydedildi. Sosyal alanlarda da belirli değişiklikler oldu. Geçtiğimiz son iki yılda, işçi ve hizmetlilerin ortalama aylık ücretlerinde % 6, köylülerin gelirlerinde % 8,9 oranında yükselme oldu. Bitmiş olarak halka teslim edilen yıllık konut miktarı, 11. Beş Yıllık plân döneminde 15 milyon metrekareye yükseltildi. Ölüm oranı geriletildi, doğum oranı yükseldi. Bunda alkoliklere ve içki alışkanlığına karşı alınan önlemlerde büyük rol oynadı.

Olumlu sonuçlar ortadadır, fakat bu, ülke düzeyinde sosyo-ekonomik gelişmelerde köklü değişiklikler anlamına gelmez. Ekonominin ağır işleyen yapısı, büyük masraflara bağlı karakteri, şimdilik de olsa kalıcıdır. Ulusal gelirin büyümesi ve çeşitli alanlardan tasarruf sağlanamadı. Makina yapımı, plânlanandan daha yavaş geliyor. Elektronik endüstrisi ve modern ham madde alanlarında yüksek kaliteli ürünlerin eksikliği duyuluyor.

En önemlisi, tüketim maddeleri üretiminin büyüme hızını engelleyici davranışlar affedilemez. Halkın tüketim maddelerine olan ihtiyacını karşılamada halâ zorluk çekilmektedir. Temel ihtiyaç maddelerinin üretiminin artışı, üretilenlerin kalitesinin iyileştirilmesinde koyulan normlara ulaşamamış, üretilen malların toplam değerinde artış kaydedilememiştir. Para ile mal arasındaki dengesizlik ve devlet bütçesindeki açık, üretim akışını ve reformları olumsuz olarak etkilemiştir.

Gözlenen odur ki, reformların başlamasıyla varolan olanaklar yeteri kadar kullanılamamıştır. Bunun nedenleri, ulusal konferansda somut bir biçimde araştırılacaktır. Bir ekonomik sistemden, bir başkasına geçişin beraberinde getirdiği güçlükleri gözönüne alarak bile, bütün bunların sebeplerini, alışılmış araç ve metodlarla, eskiden olduğu gibi, eli işte gözükerek yaşamak isteyen, bir kısım tutucu, geri düşünceli yöneticimizde ve iş kollektiflerinde de aramak gerekir.

Ekonomik reformların gerçekleştirilmesi önlemlerinin göreceli bir biçimde, bir dizi bakan, devlet ve ekonomi organlarının bürokratik tutumlarıyla yavaşlatılmak istendiği gözden kaçmamaktadır. Çok kez, devlet adına, ekonomik normlar bahane edilerek ve

daha başka yönetim metodları maskesi altında, fakat özünde eski idari yönetim diktası korunmak istenmektedir.Yönetim düzeyindeki yenilenme prosesi, belirli bir biçimde işyerlerindeki yenilenme prosesinin gerisinde kalmaktadır.Burada, ekonomik reformları çarpıtan ve işyeri yasalarını doğrudan veya dolaylı olarak çığneyen her türlü girişim uzlaşmasızca mahkûm edilmelidir.

Yaşam, bir dizi sorunun yanında, şu ciddi sorunda dayatıyor : Tekellere, duraklamaya ve tutuculuğa, gericiliğe karşı, ekonomik yaratıcı yarışmanın geliştirilmesi.

İçinde bulunduğumuz durum nedeniyle, Sovyetler Birliği Devlet Plânlama Komitesi'nin, Sovyetler Birliği Teknik ve Materyal İşleri Komitesi'nin, Maliye Bakanlığı'nın, bölüm sorumlu yöneticilerinin, merkezi devlet organlarının, Cumhuriyetlerin ekonomik organlarının, işyerleri ve kuruluşların çalışmaları analize edilmeli, düzenlenmelidir.Bu, özellikle önümüzdeki, işyerlerinin kendi kendilerini finanse etmesine dönüştürülmesi döneminde çok önemlidir.Yenilenme döneminin başlangıç etabı bize öğretti ki, ekonomik reformların tam olarak gerçekleşmesinin önkoşulu, varolan sorunların çözümünü hızlandırmaktır.Aynı şekilde, kredi ve finans sistemini geliştirici önlemlerin hızlandırılmasında zorunludur.Fiyat ve fiyat saptama reformları dikkatli bir biçimde hazırlanmalı ve zamanında uygulanmalıdır.İşyerlerinin gerçekten kendi kendilerini finanse etmesinin uygulamaya sokulmasının, iş kollektiflerinin gerçek öz yönetiminin, tarım kooperatiflerinin geliştirilmesinin, ekonomide verimliliğin arttırılmasının ve bunların sonucu olan, halkın yaşam düzeyinin arttırılmasının başka türlü sağlanmasının olanağı yoktur.Burada altını çizerek belirtelim ki, tüketim maddelerinin fiyatlarındaki değişiklikler, halkın yaşam düzeyine olumsuz etki yapmayacak biçimde olmak zorundadır.

Aktif bir sosyal politika, en önemli ve öncelik tanınan parti çalışmalarındandır.İşte bu nedenledir ki, sosyal hizmetler, 13. Beş Yıllık plân dönemi hazırlıklarında, ekonomik gelişmelerin ön sırasına konulmalıdır.Ve her şeyden önce, Sovyet halklarının kaliteli günlük tüketim maddeleri ihtiyacı en kısa zamanda karşılanmalıdır.Pazarların kaliteli tüketim maddeleriyle donatılma-

sı, istenilen çeşitlerin bulunması, modern hizmetler alanının oluşturulmasında, en az bir o kadar önemlidir. Konut yapımının daha da hızlandırılması gerekmektedir. Kabul edilmiş olan, sağlık ve eğitim hizmetleri reformunun gerçekleştirilmesi güvence altına alınmalıdır.

En yakıcı sorunlar arasında, çevre kirliliğine karşı koruma uğraşılarının aktifleştirilmesi ve doğanın güzelleştirilmesi ile ilgili köklü önlemler paketinin yaşama geçirilmeside bulunmaktadır.

SBKP'nin 27. kongresinde kabul edilen programa göre, üretim alanındaki görevler arasında, makina yapımına ve elektronik alana hizmet eden işkollarının, araç-gereç ve alet üreten makinaların yapımının hızlandırılması önceliktedir. Gelecek yıldan itibaren üretim alanlarında köklü yapısal değişikliklerin ve kararlı yatırımların yapılması ve bu arada da sıkı bir tasarruf ve bazı alanların kaldırılmasına kesinlikle uyulmalıdır.

Ülkemizde, yeni ekonomik koşullar altında, üretimde verimliliği göreceli bir biçimde arttıran, kalite bakımından dünya ölçüleri düzeyinde mal üreten yüzlerce, binlerce iş kollektifinin varlığı göstermektedir ki, 12. Beş Yıllık plân döneminde hedeflenen sonuca ulaşmak, bir bütün olarak ekonomik ve sosyal yaşantımızda ilerlemeler kaydederek, yeni bir gelişme düzeyine erişmenin gerçek tabanı vardır. Ülkemizde sadece tek tek işyerleri değil, belirli bir iş temposunu aşmayan işkolları bile vardır. Öyle bölge ve Cumhuriyetler vardır ki, düzenli ekonomileriyle, günlük tüketim maddelerinin, halkın mal ve hizmetler konusundaki ihtiyaçlarının karşılanması düzeyi, ülkemiz genel ortalamasından daha yüksektir. Burada adım adım yürüme örneği uygulanmalı, deneylerden yararlanılarak, parazitler ortadan kaldırılmalı, girişimler ve girişimcilik geliştirilmeli, teşvik görmelidir. İşte ekonomik kadroların ve kollektiflerin önünde duran yakıcı görev budur.

3. Yenilenme : Bilim, eğitim ve kültür alanlarında çok yönlü gelişmeleri ve entellektüel potansiyelden son noktasına kadar yararlanmayı, onu kullanmayı gerektiriyor.

Partimizin ekonomik ve sosyal konulardaki stratejik temel ilke-

leri, bilimsel-teknik gelişmeleri hızlandırmak, birinci olarakda: Bugüne kadar elde edilen kazanımları iyi kullanmak, yani yüksek teknoloji, mikro-elektronik, robot tekniği, araç-gereç yapımı, iletişim tekniği, doğa teknolojisi ve gereksinim duyulan yüksek kaliteli ham maddelerin geliştirilmesi.

Bilimsel alan ve teknikde olumlu değişiklikler kaydedildi, üretilenlerin teknik düzeyi istenilen biçimde yükseldi, yüksek kaliteli üretime geçiş süresi kısaldı. Bilimsel-teknik kurumlar ağı daha esnek çalışmaya başladı, çok yönlü çalışmalar yapan bilimsel-teknik kompleksler, mühendisler kolektifi ve zaman zaman işçi kolektifleri özel görevler üstlendiler. Ülkemizde 500'den fazla bilimsel üretim birlikleri oluşturuldu. Bilimsel alanda deney ve araştırmaların arttırılması için ayrılan ödenekler arttırıldı. Burada, bilimsel kurumlarda başlatılan, kendi kendilerini yöneten ekonomik kurumlar sistemide önemli gelişmelerdendir.

Açıkça belirtmek gerekir ki, bilimsel-teknik gelişmeler alanında köklü değişiklikler kaydedilmedi. İş kolektiflerinin ilgisini bu önemli alana çekebilmek için şu ana kadar iyi işleyen bir mekanizma bulunamadı. Bilimsel alanın maddi tabanı halâ geridedir. Halâ bir çok yönetici günü gününe yaşama huylarından vazgeçemediler. Bu sorunları halâ üst organlara havale etmekle yetiniyorlar.

Bilimsel-teknik gelişmelerin ana yönü, ekonomik mekanizmanın işleyişinin değiştirilmesi, yenilenmesidir. Bunun hedefi ise, üretimin aralıksız sürmesi, en iyisinin üretilmesi ve üretilenlerin kalitesinin dünya ölçüleri düzeyine ulaşması olmalıdır.

Yaşam, bilimsel-teknik gelişmelerin daha iyi ve daha verimli kullanılabilmesi için belirleyici bir dizi önlemin alınmasını ve branşlar arasındaki duvarların kaldırılmasını dayatıyor. Yeni organize biçimlerinden biri de, kendi branşının bakanlığına doğrudan bağlı olmayan, değişik alanlarda üretim yapan işyerleri ve birliklerin ortak çalışmalarıdır. Bu sayede, araştırma, teknik ve teknoloji, yatırımlar, üretim, pazarlama ve hizmetler kompleksinin birlikte gerçekleştirilmesi olanağı doğacaktır. İş kolektifleride bu yolla kendi gereksinimlerini ve teknolojilerini daha akıcı, kesintiye uğramadan ve bürokratik işlemler olmadan

yenileme olanağına kavuşacaklardır.

Bilimsel-teknik gelişmelerin sorunları, sosyal gelişmelerin bütününde görülmelidir. Geniş kapsamlı yatırım ve projelerin sosyal yönünün araştırılmaması, doğa ve insanlık için olumsuz sonuçlara yolaçabilir. Bu en asgariye indirilmeli, hattâ olanaklar dahilinde tamamen ortadan kaldırılmalıdır.

Toplumun içinde bulunduğumuz dönemde karşı karşıya bulunduğu görevler, bilimin, yenilenme prosesinin her alanındaki rolünü daha da yükseltmektir. Toplum öyle bir sınıra ulaştı ki, doğa, teknik ve toplumsal bilimin her alanında köklü bir atılımın acilen yapılması kaçınılmaz bir duruma geldi. Buna, Sovyetler Birliği Bilimler Akademisinde katkıda bulunmak zorundadır.

Bilimsel-teknik gelişmelere dayandırılmadan sosyalizmin günümüzde başarılı bir biçimde gelişmesi olanaksızdır. Sosyalizmle birleşen bilimsel-teknik gelişmeler, toplumun sosyal yenilenmesinin ve onun ilerlemesinin en güçlü motoru olacaktır.

İnsancıl ilkelere dayandırılan politikamız, toplumun manevi gelişmesine, halkın eğitim ve kültürel düzeyinin artmasına hizmet etmektedir. Son üç yılda eğitim olanaklarının her düzey ve alanda geliştirilmesine büyük özen gösterildi. Eğitim sisteminin yenilenmesi sorunları SBKP MK'nin Şubat 1988 plenumunda görüşüldü. Lise ve yüksek okullarımız, bir çok alanda yaşamın gereksinimlerinin, bilimsel-teknik ve kültürel gelişmelerin gerisinde kalmıştır. Okullarımızın geliştirilmesinde nitel değişiklikler yapabilmek için, tüm toplumun yoğun ve enerjik uğraşlar vermesi gerekmektedir.

Yenilenme prosesi ile Sovyet kültürünün, insanların zihin ve moral açısından gelişmesinin, yeni yetenek ve kabiliyetlerin bulunması, ortaya çıkarılmasının ve insanların bilinçli olarak yetiştirilmesinin önkoşulları geliştirilmektedir. Bu görevlerin yerine getirilmesinde en önemli katkıyı kafa emekçileri yapıyor. Bu yolda yapılan çalışmalar, daha önceden varolan ve sonradan kurulan örgütler ve sanatkârlar birliklerince de yoğunlaştırılıyor. Burada, ülkemizin geleceği konusunda sanatkârların sorumluluk duygusu sorunu, artan bir önemlilikle gündeme geliyor.

4. Ülkemizin, sosyo-ekonomik gelişmelerin yenilenmesi ve hızlandırılması konularında SBKP'nin izlediği rota : Daha başlangıçtan itibaren, Sovyet toplumunun demokratikleştirilmesi, halkın, sosyalist öz yönetiminin gerçekleştirilmesiyle bağlantı içersindedir. Bu alanda gerçekleştirilmiş olan değişikliklere ne kadar değer biçilse azdır. Gerçeklere sadıklık, açıklık ve eleştiri-öz-eleştiri mekânizmasının işletilmesi sayesinde : Ülkemizdeki politik yaşam güçlü bir dinamizm kazandı, üretim alanlarındaki yöneticiler arasındaki demokratikleşme prosesi gelişti, eskimiş yapı ve duraklama görüntülerine karşı yoğun ataklar başladı. Bütün bunlara rağmen, bu zamana kadar yapılanlar, partimiz ve toplumumuzun her alanda ve en köklü bir biçimde demokratikleştirilmesi uğrunda çok önemli ve çok karmaşık bir dizi görevin yerine getirilmesinde atılan ilk adımlardır.

Son üç yılda ekonomik, sosyal ve kültürel alanlarda elde edilen kazanımlar üzerinde yapılan objektif analiz ve yenilenme sürecince ortaya çıkan sorunlar üzerindeki düşünceler gösterdi ki, Sovyet toplumunda politik sistemin reforme edilmesi gereklidir. Bu reformun hedefi : Emekçilerin en geniş kesimlerinin, tüm devlet ve toplumsal alanlarda yönetime katılmalarının sağlanması ve sosyalist hukuk devletinin gerçekleştirilmesidir.

Burada sözkonusu olan, Ekim devriminin ortaya çıkardığı sosyalist devlet olgusunun temel ilkelerinin daha da geliştirilmesi ve güçlendirilmesidir. Öncülüğünü KP'nin yaptığı, birinci derecede halkın erki olan bu ilkeler, ülkemizin sosyal gelişmeler yolunda ilerlemesinin vazgeçilmez önkoşuludur. Yenilenme ile Sovyet toplumunun politik sistemi : Kişiye tapma, emir verme, idari kararlarla yönetme, bürokratik işleyiş, emekçilerin kendi güçlerine yabancılaşmaları, yozlaşmaları, parti ve devlet yaşamının Leninci normlarından sapma gibi etkilenelemelerden arındırılmak ve kurtarılmak zorundadır.

Ülke içinde, gereğinde değişen koşullara ve uluslararası yaşamda yeniliklere zamanında ayak uydurabilecek dinamik bir sistem oluşturmak zorunluluktur.

5. Yenilenme içersinde, yönlendirici ve örgütleyici güç olan

SBKP'nin, Sovyet toplumundaki rolü yeniden gözden geçirilmelidir.

SBKP MK'i, Leninci parti konseptinden hareketle, kendisini işçi sınıfının ve tüm emekçilerin politik öncüsü olarak görmektedir. Partimiz, Marksist-Leninist bilime, toplumun teorik ve stratejik gelişmesine dayanarak, iç ve dış politikayı saptamak, sosyalist yenilenme ideolojisini belirlemek, yığınlar arasında politik ve örgütlenme çalışmalarını sürdürmek ve kadro oluşturulmasını, bu kadroların yerinde kullanılmasını sağlamak görevini üslenmiştir.

Lenin yaşadığı ve yönettiği dönemde partimizin işleyişi böyleydi. Fakat o'nun ölümünden sonra Leninci ilkelerden sapma başladı, partimizde geleneksel bir konumu olan, tartışma serbestliği kısıtlandı, kollektivizmin temel ilkeleri ve parti içi demokrasi çiğnendi. Bu sakıncalı uygulamalar, duraklama yıllarında da az veya çok sürdü. Seçim hakkının belirli bir süre kullanılamaması, kadroların yenilenme prosesini duraklattı, yönetici kadroların bir kısmı görevlerinin ömür boyu güvence altında olduğu ve kendileri olmadan hiç bir şeyin olmayacağını zannettiler, buna göre de davrandılar, görevleriyle birlikte, en alt düzeydeki parti üyelerini kötüye kullandılar, çalışan insanlara gerekli olan ilgiyi göstermediler.

Ortaya çıkan bu durum, SBKP MK'e, hükümet, tabandaki parti organları ve aktif komünistlerin çalışmalarına kötü, olumsuz etkiler yaptı. Parti organları artan bir oranla ekonomik alandaki sorumlu yöneticilerin ve idari makamların görevlerini üslendiler, uluslar parlamentosunun ve devlet organlarının yerini aldılar. Bu durum, partimizin, kendisinin önemli görevlerini yapmasını olumsuz bir biçimde etkiledi, politik ve ideolojik etkenliğinin azalmasını ve zayıflamasını getirdi, toplumsal gelişmelerdeki bir dizi sorunun keskinleşmesine yolaçtı.

Şimdi ise, partimiz, ortaya çıkan durumu cesaretle ve korkusuz bir biçimde, özeleştirisel bir gözle saptama gücünü buldu. Yenilenme dönemini başlattıktan sonra, kendisini ve parti içi yaşamı adım adım yenilemeye uğraşıyor. Önünde gündeminden hiç bir zaman indirmeyeceği bir sorun duruyor : Toplumun, Leninci ilkeleri zedelemenin tüm tabanının yok edilmesi yoluyla, parti öncülü-

ğünde yönetilebilmesi için gerekli politik mekânizmanın oluşturulması ve bunun güvence altına alınması.

Parti toplantılarında, iş kollektiflerinde ve basında ortaya çıkan görüşlerden hareketle, SBKP MK'i ulusal konferansa şu önerilerin yapılmasını yararlı görüyor : Sorunları dile getirmek, tartışma özgürlüğü kalıcı olması şartıyla ve çoğunluk kararlarının herkesi bağlayan tek karar olmasının güvence altına alınması koşuluyla, Leninci demokratik merkezizetçilik ilkesi tam kapsamlı olarak yeniden oluşturulacaktır.

Parti ve devlet ilişkileri, Leninci ilkelerden hareketle, bunların görevlerine göre ayrılacaktır. Tüm parti organları, Sovyetler Birliği anayasası ve Sovyet yasaları kapsamında davranmaktan sorumludurlar. Parti komitelerinin, devlet ve ekonomik organlara, toplumsal örgüt ve kuruluşlara doğrudan yönelik kararlar alması anlayışı yokedilmelidir. SBKP, kendisinin politik rotasının gerçekleştirilmesini, devlet aparatı ve toplumsal yaşamın her alanında çalışan komünistler kanalıyla sağlamalıdır.

SBKP'nin politik öncülük görevinden hareketle ve toplumda gerçekleştirilen köklü değişiklikler nedeniyle, partimizin temel örgütlerinin çalışmalarında da ciddi ve köklü değişikliklerin yapılması zorunludur. Temel örgütler, her iş kollektifinin politik çekirdeği olarak kalmayı sürdüreceklidir. Fakat kollektiflerin ve onların organlarının yerini almaya, onların, yasalarla belirlenen görev ve işlerliğini üslenmeye kalkmayacaklardır. Komünistlerin insanlarla ilişkili oldukları yerlerde parti organları, kollektiflerin üslemlendikleri fonksuyonu yerine getirmelerini ve demokratik haklarını kullanmalarını sağlamalıdır.

Bu anlayış içersinde : Parti toplantıları, parti komiteleri ve tek tek her komünist, parti kararlarını gerçekleştirme konusunda kendisinin oynayacağı rolü yeniden düşünmek zorundadır. Açıklık, tartışma, eleştiri, özeleştiri, parti içi dostluk ve yoldaşlık ilişkileri, disiplin, kollektif hareket ve kişisel sorumluluk tam anlamıyla eksiksiz olarak yeniden kurulmak zorundadır. Böyle bir proses su anda, parti organlarının yaşamında işliyor. Bunu tüm gücümüzle desteklemek ve daha da geliştirmek zorundayız.

Parti düzeylerinin yetenekli kişilerden oluşturulup, oluşturulmadığı ve komünistlerin öncülük görevlerini yapıp, yapamadıkları üzerine sorular, parti içinde ve toplumsal en geniş kesimlerde tartışılıyor. Partiye üye kazanma konusunda hakim olan genel görüş, partiye girmek isteyenlerde aranılan önkoşul ve normların sertleştirilmesi doğrultusundadır. Böylece partimizin safları, gerçekten onurlu, politik ve manevi değerli, yetenekli ve parti programının hedeflerini bilinçli bir biçimde savunacak insanlarla güçlendirilebilmelidir. Partiye üye alınımında iş kolektiflerinin görüşleri kesinlikle alınmalıdır.

Ulusal konferansda, SBKP'nin önümüzdeki kongresine kadar olan zaman içersinde, partinin güçlendirilmesi ve aynı zamanda da arındırılması için, komünistler üzerinde toplumsal ve politik değerlendirme yapılmasının olanaklı olup olmayacağı araştırılacaktır. Komünistlerin, parti organlarının kamuoyuna açık toplantılarında dile getirdikleri çalışmalar, parti üyelerinin aktivitesini ve onların toplumsal yaşama, bulundukları kolektife ve yenilenmeye olan katkılarına örnek oluşturacaktır.

SBKP MK'nin Şubat 1987 plenumunda toplanan deneylere göre, parti organları oluşturma yönteminde değişiklikler yapılması zorunlu olmaktadır. Burada, gerçek bir yaratıcı yarışma, adaylar üzerinde geniş tartışma ve gizli oylama ilke olarak yerleştirilmelidir. Bu konuda, adayın ideolojik, manevi ve uzmanlık nitelikleri, politik itibarı ve yenilenme mücadelesindeki aktif tutumu ölçü olarak alınmalı, onun halen yaptığı görev ön plâna çıkarılmamalıdır. Komünistlerin, yapılacak seçimlerde, seçilecek sayıdan daha fazla aday gösterme hakları vardır.

Parti komiteleri ve sekreterler seçiminde, tartışma ve aday saptama konusunda uygulanacak böyle bir yöntem : Bölge, şehir komitelerinden, Cumhuriyetlerin KP MK'e ve SBKP MK'e kadar, tüm parti organlarının oluşturulmasında da geçerlidir.

Bölge ve şehir komitelerinden başlayarak, tüm parti komiteleri için görev süresi, seçim dönemi 5 yıldır. SBKP içindeki seçim fonksiyonu iki seçim dönemi ile sınırlıdır. Üçüncü bir kez seçilme, komünistlerin girişimiyle mümkündür ve seçime katılma daha önce verilecek karara bağlıdır. Böyle bir karar, parti komitesi

Üyelerinin en az 4'de 3 gizli oylarıyla alınabilir.

Partimizin politik öncü rolünde etken olabilmesinin sorumluluğunu SBKP MK'i taşır.Partimizin politik rotasıyla içiçe olan ana sorunlarda tüm MK üyelerinin katkısı olabilmesi ve en son noktası tartışılarak karar verilebilmesinin gerçekleştirilebilmesi için, çalışmalardaki kollektiflik ilkesi her yönüyle geliştirilmeli, sağlamlaştırılmalıdır.Ulusal konferansda büyük bir olasılıkla, MK'i üyelerinin plenum dönemleri arasında kalan zaman dilimi içersinde yeni kollektif çalışma biçimleri konusundaki öneriler gözden geçirilecektir.Bütün bunlar sonuç da, partinin MK'nin rolünün yükseltilmesi içindir.

MK'nin bileşiminin iki parti kongresi arasındaki dönemde kısmen yenilenmesi, sürekli güç tazelemesini sağlamanın bir olanağı olarak görülmelidir.Bu tür kararlar belirli çoğunluk tarafından, gizli oylama ile alınır.

Partimizin politik öncülüğü rolünün yükselmesi ve parti komitesi fonksuyonlarının, devlet ve ekonomik organlardan ayrılması gözönüne alınarak, parti aparatlarının bileşimi ve yapısal konumunda değişiklikler yapılması gerekmektedir.Buna paralel olarak, parti aparatlarının, seçimle işbaşına gelen parti organlarının alt örgütleri olduğu ve kesinlikle ona hesap verme durumunda olduğu ilkeleri gerçekleştirilmek zorundadır.Parti yaşamında bürokratikleşme, olduğundan fazla görünme hevesleri, gereksiz gizlilik oyunları ile kesinlikle mücadele edilmelidir.

Demokratikleşme, partinin kadro politikasının etken bir biçimde yenilenmesinide zorunlu kılmaktadır.Kadroların seçiminde, kuru lâf etmek ve kelime zenginliği artık günümüz koşullarına uymamaktadır.Parti komitelerinin çalışmalarının ana metodu, kadroların öğretim, eğitim ve yetiştirilmelerini örgütlemek olmalı ve komünistlerin yanında partisizlerde yönetici pozisyonlara önerilmelidir.Kadro sorunlarında en son bağlayıcı kararı seçim sonuçları belirler.

Ulusal konferansda, partiyi kontrol ve denetleme işlemlerinin daha da geliştirilmesi konusunda ele alınmalıdır.Şu anda, SBKP merkezi denetim komisyonu ve SBKP MK'i parti kontrol komitesi bulunmaktadır.Konferansa, gelecekteki parti kongresinde seçile-

lecek : Parti disiplinine, SBKP statüsüne uyulmasını ve parti organlarının mali konulardaki çalışmalarını kontrol edip- denet-leyecek tek bir organın seçilmesi önerilecektir. Bu öneriyle ulaşılmak istenen amaç, parti içi yaşamın demokratik ilkelerine kesinlikle uyulmasının sağlanması, partinin savaşım gücünün ve yeteneklerinin daha da yükseltilmesi yoluyla, Sovyet toplumundaki devrimci yenilenmeye öncü olabilmek ve yenilenmeyi yönlendirebilmektir.

6. Sovyet toplumunun ve devletin demokratikleştirilmesinin ana yönü, Sovyetlerin (1) ve halk temsilcilerinin Ülke içindeki konumunu yeniden kazanması, tüm yetkilerin onlara ve halkın, tam yetkili organlarının temsilcilerine verilmesidir.

W.İ.Lenin, Rusya'da devrimin getirdiği deneyler sonucu, Sovyetlerin (1), sosyalizmin yapısına uygun politik biçim olduğunu saptadı. Aynı zamanda, temsilciler organı ve yığın örgütleri olan Sovyetler (1), devletin öğelerini, kendi kendilerini yöneten idari organları organik olarak birleştirmektedir. Bunlar çok geniş bir demokrasi potansiyeline sahip olup, yeteneklerini göstererek Leninci saptamayı doğruladılar.

Bütün bunlara rağmen Sovyetlerin (1) çalışmalarında ciddi eksiklikler görüyoruz. Aynı zamanda, emekçilerin, Sovyetlerin (1) çalışmalarından memnun olmadıklarının da görmekteyiz. Belirli hatalar sonucu orada temsil edilen organların hakları ve yetkileri kısıtlandı. Parti komitelerinin hakları olmadığı halde onları yönlendirme ve onlar adına hareket etmeleri halâ sürüyor. Bakanlıklar ve diğer merkezi devlet organları çok kez, ekonomik ve sosyal gelişmeyi ilgilendiren sorunlarda Sovyetleri (1) aşarak karar veriyorlar. Yönetici pozisyonunda olanların ve onların aparatlarının, hakları olmadığı halde Sovyetlerin (1) fonksuyonlarını kendilerine maletmeleri az rastlanan olaylardan değildir. Durum böyle olunca da, halk temsilcilerine, üzerinde çoktan karar verilmiş bu olayları onaylamaktan başka çare kalmıyor. Bu durum köklü bir biçimde değiştirilmek zorundadır. Sovyetler (1), kendilerinin gerçek yetkilerini geri almalı, ayrıntısız, devleti, ekonomiyi, sosyal ve kültürel yaşamı ilgilendiren tüm so-

mut sorunlarda tartişmalı ve karara baēlamalıdır.

Yerel Sovyetlerin (1) nicel ve nitel olanakları göreceli bir biçimde genişletilmelidir.Yerel b t  elerin oluşturulması uzun vaadeli perspektifler temeline oturtulmalıdır.Bölgesel gelişmelerle ilgili sorunlar üzerinde karar verme, kesinlikle yerel karar organlarının sorumluluēundadır.Yüksek karar ve idari organların, yerel Sovyetlerin (1) yetkisi kapsamındaki sorunlara müdahale etmesine taviz vermeden karşı çıkılmalıdır.

 yi  rg tlendiēi sürece, yerel Sovyetler (1) ile iş kollektifleri kurulları arasındaki ilişkiler özel önem taşır.Burada dikkat edilmesi gereken şudur : Halkın temsilcilerinden oluşan Sovyetler (1), düzenleyici, koordinatör, işyerlerinin, kooperatiflerin ve devletçe işletilen kooperatiflerin sosyal gereksinimlerinin karşıyıcısı, üretimde yönetimin demokratik  ēesi ve halkın çıkarlarının temsilcisi olarak, Lenin'in "Gereēinden fazla ateşli bürokratlar" diye isimlendirdiēi kesimin karşısına  ıkmalıdırlar.

Sovyetlerin (1) fonksuyonlarındaki deēiřiklik ve bir dizi sorunun uzmanca ve titizlikle ele alınmasının gerekliliēi, onların toplantılarının uzun sürmesini gerektirebilir.Bir kısım halk temsilcisinin, Sovyetlerde (1), komisyonlarda ve seçim bölgele- rindeki çalışmaları nedeniyle, tüm görev dönemi boyunca işten serbest tutulmaları gerekeceēi şimdiden gözönüne alınmalıdır.

Sovyetlerin (1)  alışmalarındaki tanıtma ve açıklık en yüksek oranda genişletilmelidir.Bunların oturumları halka ve kitle iletişim organları temsilcilerine açık olmalıdır.çalışmaların sonuçları hakkında seçmenlere ve halka sürekli olarak bilgi verilmelidir.Sovyetlerin (1) direktif yetkileri, idari yönetimlerde geçerlidir.Sovyetlerin (1) idari organlarında özel sorumluluk taşıyan kişilerin aynı zamanda ve aynı Sovyette (1) temsilcilik yapamayacaēı saptanmalıdır.Bu uygulama, Cumhuriyetlerin bakanlıklar komisyonlarında olan kişiler içinde (Belirli ayırımlar dışında) geçerlidir.Aynı zamanda ulusal hükümet üyelerine, hakimlere, devletin hakem kurulu üyelerine ve savcılarada geçerli olmak üzere genişletilmelidir. dari yönetim organları yöneticilerinin atanması normal olarak görevli komisyonların gerekli

araştırmayı yapmasından sonra, Sovyetlerce (1) yapılmalıdır.

Halkın temsilcilerinin çalışmalarında daha iyi bir bağlantı ve verimlilik sağlanmasını güvence altına alabilmek için tüm Sovyetlerdeki (1) halk temsilcilerinin görev süresi 5 yıl olarak saptanmalıdır.

Bütün yetki ve gücün, aşağıdan yukarıya doğru Sovyetlere (1) verilmesi, ülkenin en yüksek yetki ve güç organının ana rolünün yükseltilmesinde önkoşuludur. Onun yapısal durumu, çalışmaları, Sovyet politik sisteminin biriken deneyimleri, W.İ. Lenin döneminde döneminde Sovyet kongre çalışmalarının pratik birikimleri, Sovyetler Birliği merkezi yönetim komisyonu, burada dikkate alınmalıdır. Burada da değişik yöntem ve öneriler olanaklıdır. Bunlardan bir çoğu halen sürmekte olan tartışmalarda önerildi.

Ayırimsız hiç kimsenin arka arkaya iki seçim döneminden (10 yıl) fazla seçim fonksiyonu olan devlet organlarına seçilmemesi uygulamasının getirilmesi, devlet yaşamında Leninci ilkeleri zedelemeye karşı etken bir güvence olarak görülmektedir. Halk temsilcilerinin girişimiyle Üçüncü bir dönem için seçilme olanaklıdır.

Sovyetler Birliği anayasasının : Bir vatandaş aynı anda en fazla iki Sovyetin (1) üyesi olabilir maddesi kesinlikle geçerlidir. Sovyetlerin (1) göreceli bir biçimde güçlendirilmesinin gerekliliğinden hareketle, seçim sistemi reforme edilmek zorundadır. Reformun hedefi, halkın temsilcilerinin özgürce aday gösterilebilmesi, emekçilerin yaptıkları toplantılarda ve kitle iletişim araçlarında : Adayların üzerinde detaylı ve çok yönlü tartışmaların açılabilmesinin sağlanabilmesidir.

Seçimler, seçmenlerin istemlerinin oluşmasının doğal sonuçları olmalıdır. Sağlam ilkeli, uzman ve dinamik insanlara, emekçileri Sovyetlerin (1) çeşitli organlarında lâayıkıyla temsile yetenekli, bir bütün içinde onların sosyal, ulusal ve mesleki çıkarlarını dile getirebileceklerle öncelik tanınmalıdır.

Yeni koşullar altında devletin en yüksek yürütme organı olan, Sovyet hükümetinde : İç ve dış politikada, ülkenin yönetimi, ekonomik, sosyal ve kültürel alanlarda plân ve perspektif programlar hazırlamak ve bunları gerçekleştirmek konularında rolü artmaktadır.

Ulusal konferans büyük bir titizlik içersinde, devlet yönetim sisteminin yenilenmesine, toplumda giderek yerleşmekte olan demokratikleşme ve köklü ekonomik reformalıda gözönüne alarak ağırlık vermelidir.Devlet organlarının çalışmalarının ana noktası, tüm örgüt ve kuruluşların en verimli bir biçimde çalışabilmesinin : Ekonomik, örgütsel ve hukuksal önkoşullarını, tabanını yaratmak olmalıdır.Aparatların yapısal durumu ve buralarda çalışanlar sayısı, yapılan işin fonksuyonu, ağırlığı ile dengeli hale getirilmeli, gereksiz olanlar kaldırılmalıdır.Direktif, emir, baskı, bürokrasi, oyalama taktikleri gibi, eskimiş ve modası geçmiş metodları yokedebilmek için yönetici organlar : Sovyetlerce (1), halk kontrol organlarının ve kamuoyunca en sıkı kontrole tabi tutulmalıdır.Yönetim aparatlarının tanıtma ve kamuoyu oluşturma çalışmaları bu hedefe yönelik olmalıdır.

Sovyet toplumundaki yenilenme ve demokratikleştirme koşulları altında, Leninci ide olan, kontrol mekânizmasının örgütlenmesi ve işletilmesi tümüyle gerçekleştirilmeli, kontrol etken bir işlerlik kazanmalı, işçilerin, köylülerin, aydınların ve toplumun en geniş kesimlerinin temsilcilerinin : Devlet ve toplumu ilgilendiren sorunların çözümüne doğrudan veya dolaylı bir biçimde etkili olabilmeleri sağlanmalıdır.

Bu konuyla ilgili olarak, seçimle işbaşına gelen yetki ve güç organlarının kullanabileceği, tek bir devlet ve toplum kontrol sistemi oluşturulması yararlı olacaktır.İşçi kolektiflerine ve bölgesel organlara dayalı, oluşturulacak böyle bir örgütün, bugün halklarımızın karşı karşıya olduğu böyle bir görevin üstesinden gelmede önemli payı olacaktır.

7. Politik sistemde yenilik kapsamında, Sovyet Cumhuriyetlerinin daha da geliştirilmesi konusunda alınan önlemler araştırılmalı ve işleme sokulmalıdır.Leninci uluslar politikasının gerçekleştirilmesinin, Ekim devriminden bu yana geçen 70 yıl içersindeki başarılı sonuçları, genel olarak bilinmektedir.Ulusal birliğin önündeki engellerin kaldırılması, ulusların kendi kendilerini yönetme haklarının gerçekleştirilmesi, ulusal kültürlere sahip çıkılması ve geliştirilmesi, geri kalmış bölgelerin geliştirilmesinin hızlandırılması gibi, tarihsel önem taşıyan bir dizi

kazanım yoğun uğraşlar sonucu elde edilebildi. Sovyet halklarının birliğinin temel taşı olan, tek bir ekonomi kompleksi oluşturuldu.

Fakat yaşam, uluslar arasındaki ilişkiler, her ulus ve halkların geliştirilmesi sorunlarına sürekli bir biçimde eğinilmesi gerektiğini dayatıyor. Bu sorunların çözümünün temel ilkesi, izlenecek politik rota, birbirlerine yaklaşım ve karşılıklı yardımla, tüm ulusların çıkarlarının eşit bir şekilde gözetilmesi ve : Milliyetçilik, şövenizm ile kesinlikle bağdaşmayan enter-nasyonalist ideolojidir.

Günümüzde ulusal Cumhuriyetlerin ve bağımsız bölgelerin : Ekonomik, kültürel ve kadro potansiyeli göreceli bir biçimde yükseldi, ulusal bilinç yasalar kapsamında artıyor. Ulusların daha da gelişmelerinin ve buna bağlı olarak Sovyet toplumunun bütünlüğünü oluşturan, ulusların aralarındaki dostluğun pekişmesinin anahtarı, bağımsız birlik ve bağımsız Cumhuriyetler arasındaki organik bağ, diğer ulusal kültürlerin tüm ülke çıkarlarıyla bağlantılı olan sorumluluklarıdır. İşte bizim gücümüz buradadır ve gerek tüm ülkenin ve gerekse tek tek her ulus ve halkların ser-pilip gelişmesinin güvencesi burada yatmaktadır.

Bir dizi yönetim fonksiyonlarının, en geniş yetkilerle tabana aktarılması, bağımsızlık normları içersinde olmaktadır. Fakat burada Sovyet anayasasına, Sovyet yasalarına, bağımsız Cumhuriyet, bölge ve yörelerin hukukuna kesinlikle uyulması güvence altına alınmalıdır.

Kısacası, politik sistemin her organının aktifleşmesi ve onların yardımlarıyla, ulusal çıkarların dile getirilmesi ve bunların birbirine uygun, çakışır bir şekil alması gerekmektedir.

Burada, üzerinde titizlikle durulması gereken bir soruda, kendi başlarına bölgeleri olmayan ulus ve halkların sorun ve gereksinimlerini dile getirebilmeleri için, kendilerine en geniş olanaklar sağlanmalıdır.

SBKP MK'i, ulusların kendi aralarında ortaya çıkan sorunların gerçek demokratik tabanda ve yenilenme ilkeleri doğrultusunda çözümlenmesi gerektiği kanısındadır. Tüm ulusların komünistleri

her zaman ve her yerde, Ülke halklarımızın sosyalist birliğinin birleştirici gücü ve ruhu olmuşlardır. Bu yüksek değer ve sorumluluk içeren misyonu gelecekte de yerine getirmek görevimizdir.

8. Sovyet toplumunun kararlı bir biçimde demokratikleşme süreci, sosyalizm ve sosyalist demokrasiye tam anlamıyla uyan, politik gücün organize ve kullanılmasıyla bütünleşen bir sosyalist hukuk devletinin oluşturulmasını zorunlu kılmaktadır. Böyle bir devletin temel ilkesi, halkın istemlerini içeren en yüksek otorite ve yasalardır. Devletin organları, parti, toplumsal örgüt ve kuruluşlar, iş kollektifleri, tüm resmi kişiler, vatandaşlar, çalışmalarında bu hukuksal kurallara kesinlikle uymak zorundadır.

Devlete "Hukuk" devleti karakterinin getirilmesiyle, bir kez daha altı çizilerek belirtilmelidir ki, sadece vatandaşların devlete karşı sorumlulukları olduğu değil, devletinde vatandaşlara karşı sorumluluk taşıdığı vurgulanmaktadır. Devlet, Sovyet insanların hak-hukuk ve özgürlüklerinin güvencesinin sürekli olarak güçlendirilmesinin sorumlusudur. Bu, iş, dinlenme, eğitim, sağlığın korunması, sosyal güvence ve benzeri gibi, dünya tarihinde ilk kez Sovyetler Birliği'nin de gerçekleştirilen sosyal hakların, daha da genişletilmesi ve zenginleştirilmesi içinde geçerlidir. Bu aynı zamanda, söz, konuşma, fikir, düşünce, basın, toplantı, gösteri, miting, dini inanç özgürlükleri ve benzeri gibi, anayasanın güvencesindeki özgürlüklerin kullanılmasında maddi ve hukuksal önkoşulların hazırlanmasında da geçerlidir. Kişisel dokunulmazlık, konut, haberleşme özgürlüğü ve benzeri gibi, kişisel vatandaşlık haklarının güçlendirilerek güvence altına alınmasında da geçerlidir.

Bütün bu konularda, sosyalist toplumun kendisine özgü olanaklarından yararlanarak, sapma ve çarpıtmaları aşarak, sonucu sosyalist topluma yabancı olan, direktifle yönetim metodlarından arınarak ve Leninci devlet yaşamı ilkelerinden ayrılmadan ileri gitmek zorundayız.

Bu hedefle birlikte : Yasallığı pekiştiren, devlet yaşamında demokratik ilkeleri işleten, vatandaşların hak-hukuk ve özgürlük-

lerini koruyan, tüm organların çalışmalarını kökten yenileyen ve düzenleyen çok geniş kapsamlı bir hukuk reformunun gerçekleştirilmesi zorunludur. Hukuk reformunda, hukuksal kararların rolünün köklü bir biçimde yükseltilmesi, mahkeme işlemlerinde demokratik ilkelerin kesinlikle korunması, mahkemelerde, yasalar önünde eşitlik ilkeleri, açıklık ve suçsuzluğun ispatı güvencesi önlemlerine öncelik tanınmalıdır. Önemli hukuksal anlaşmazlıklarda, mahkeme heyetindeki halktan temsilciler sayısının artırılması, üzerinde durulması gereken önerilerdendir.

Savcılar da çalışma biçimlerini yenilemek zorundadırlar. Leninci anlayışa göre, savcılar, yasaların tam ve eşit bir biçimde uygulanmasına dikkat ederler, Sovyet vatandaşlarının çıkarlarını kararlı bir biçimde korurlar, devlet ve toplumsal disipline uyulmasını kontrol altında tutarlar. Hakimlerin, savcılarının ve sorgu yargıçlarının çalışmalarına hiç bir şekilde baskı yapılmaması, işlerine müdahale edilmemesi güvence altına alınmalıdır. Onlar yasalara karşı, sadece yasalara karşı sorumludurlar.

Milislerin, suçlulara karşı ve kamu düzenine karşı suç işlemlerde yetki ve sorumluluklarının arttırılması, mahkemelerin olanaklarının genişletilmesi ve avukatların çalışmalarının güçlendirilmesi, yasallığın pekiştirilmesine katkıda bulunacaktır. Toplumdaki hukuksal hizmetler, hukuk eğitimi ve halkın bu yönde eğitilmesi göreceli bir biçimde geliştirilmelidir.

Sosyalist yasaların daha geliştirilmesi ve ayıklanarak, yasadaki yerlerine oturtulması için çok yönlü çalışmalar gerekmektedir. Bir yanda, günümüzün ekonomik ve politik sistem reformlarına uymayan, frenleme mikânizmasının bir parçası haline gelen, eskimiş yasaların ve bir dizi hizmet yönetmeliklerinin kaldırılması gerekmektedir. Diğer yanda da, toplumun ihtiyaçlarına, çalışanların ve onların örgüt ve kuruluşlarının çıkarlarına yönelik bir yeni yasa paketi hazırlamak gerekmektedir. Yasaların değiştirilmesi ve yenilenmesi işlevinde : Yasaların yasaklamadığı herşey serbesttir ilkesine kesinlikle uyulmalıdır.

9. Sosyalist politik sistem tam işleme sahip değildir, eğer :
Toplumsal örgüt ve kuruluşların en geniş kesimlerine dayandırıl-

mıyor, onların, değişik sosyal, mesleki ve ülke halklarının yaş grupları arasındaki çıkarları gözönüne almıyor, yansıtmıyor ve bunların çıkarlarını korumuyorsa !

Sendikalar, gençlik örgütleri, kooperatifler, diğer toplumsal örgüt ve kuruluşlar, sanatkârlar birlikleri, yenilenme prosesinin tüm alanlarına aktif katılmaya, içinde bulundukları ortamı ve oynadıkları rolü yeniden gözden geçirerek, bu yöndeki çalışmalarını yenilemeye ve kendi olanaklarını, yeni koşullar altında daha iyi kullanmaya çağrılıyorlar.

Yenilenme dönemi süresince bir dizi yeni örgüt kuruldu : Kadın örgütleri, savaş gazileri örgütü, Sovyet kültür fonu, çocuk fonu gibi, kendi kendilerini yöneten bir dizi örgüt ve kuruluş.

Hepsinin kökeninde de çalışanların yurtsever duyguları, toplumun devrimci yenilenmesine katkıda bulunma uğraşları, kültür alanında yurt içi ve yurt dışı düzeylerde kültürel ziyaretlerin geliştirilmesi, halklarımızın yaşamını geliştirme, çevrenin korunması ve tarihsel anıtların korunmasına katkı duyguları yatmaktadır.

Fakat buna bağlantılı olarak hemen belirtmek gerekir ki, toplumsal örgüt ve kuruluşların çalışmaları formalite ve bürokrasiden arındırılmadı. Ayrıca, bu örgüt ve kuruluşların kendi başlarına çalışmalarının kısıtlanması ve onların direktiflerle yönlendirilmeleri de denenmektedir. Toplumsal örgüt ve kuruluşların devletleştirilmesi veya bu kuruluşların profesyonel kadrolarının gereksiz bir şekilde, olduklarından başka görünme uğraşları, bu tür girişimlerin gelişmesine zarar getirmektedir.

Emekçilerin aktif ve yaratıcı çalışmaları, girişimlerin ve kendi kendilerini yöneten örgüt ve kuruluşların gelişmesi, bu tür örgütlerin en gelişmiş biçimine ulaşmasına giden ana yoldur. Toplumsal örgüt ve kuruluşların kendi içersindeki demokrasinin geliştirilmesi yanında, bunların politik proses içersindeki rolleri üzerinde de düşünölmelidir.

Bu tür kuruluşlar, yasaların kendilerine tanıdığı girişim haklarını kullanmalı, karar organlarında temsil edilmeli, sosyal programların gerçekleştirilmesinde, konut yapımı ve sağlık hizmetle-

ri, iş, sosyal sorumluluk, eğitim, dinlenme, çevrenin güzelleştirilmesi ve yaşlıların yaşamı ve benzeri konulara devletle birlikte eğilmelidir.

Önümüzdeki dönemde, toplumsal örgüt ve kuruluşların, gönüllü birliklerin ve girişim gruplarının çalışmalarını hukuksal bir düzeyde toplayacak çalışmalar yapılması zorunlu hale gelmiştir. Burada bir tek politik koşul bulunmaktadır : Anayasanın kapsamı içinde oluşturulan, Sovyet sosyalist toplumunun çıkarlarına ve gelişmesine ters düşmeyen her toplumsal çalışma, kazanım olarak selamlanmalıdır.

10. Sovyetler Birliği'ndeki yenilenme, uluslararası anlamı olan bir faktör durumuna geldi. Kendi içindeki dinamizmi nedeniyle tüm dünyayı olumlu olarak etkilediğinden, insancıl yönü ağır basan bir dış politika izlemek, uluslararası ilişkileri demokratikleştirmek ve uluslararası düzeydeki görev dağılımında, ülke olarak başka bir pozisyon üslenmek durumundayız.

Geçmiş dönem üzerinde eleştirisel gözle yapılan analiz, dış politikamızın dogmatik ve subjektif verilerden çıkararak saptandığını gösterdi. Dış politikada geri kalmışlığımız, dünyamızın temelden değiştiğine yorumlandı ve sürtüşmelerin azaltılması, halkların daha iyi anlaşabilmesi için varolan olanaklar tam anlamıyla kullanılmadı. Ülkemizin güvenliğinin politik yoldan sağlanması için, geçtiğimiz dönemlerde askersel eşit güçler mücadelesinde olanaklar her zaman son noktasına kadar kullanılmadı. Kendimizi, ülkemizin sosyo-ekonomik gelişmesini olumsuz etkileyen, uluslararası alanda pozisyonumuzun korunamamasına yolaçan silahlanma yarışının içinde buluverdik. Dış politikanın tabanı, bilimsel, tarihsel kalıplar ve yeni düşünce tarzıdır. Günümüz dünyasının gerçekleri, çok yönlü ve çelişkili, insanlığın varlığını global tehlikeyle tehdit eden, fakat aynı zamanda, ülkelerin kardeşçe yanyana yaşama potansiyelinin sınırsızca varolduğu, yakıcı sorunlara, politik çözümlerin getirilebileceği bir dünyadır.

Dünya'mızın bu karmaşıklığı içinde, yeni politik düşünce tarzı ve bir dizi ideler ortaya çıktı. Bunların önemlileri : Çekirdekli atom silahlarının 2000 yılına kadar yokedilmesi programı, As-

ya-Pasifik bölgesindeki ilişkilerin yeniden düzenlenmesi, savunma ve saldırmazlık paktı, uluslararası ekonomik güvenlik anlaşması, ulusal ve bölgesel güvencenin, silahlanmanın azaltılması yoluyla pekiştirilmesi, dış ülkelerdeki askerlerin her iki tarafca geri çekilmesi, dış ülkelerdeki üslerin kaldırılması, karşılıklı güveni sağlayacak önlemler, bilimin dünya politikasına doğrudan katılımının sağlanmasıdır.

İşte bütün bunlar bizim dış politikamızın aynasıdır. Biz bunları açıkladık ve hiç kimseye her hangi bir önkoşula veya dogmaya zorlamadık. Tam aksine, herkesi birlikte düşünmeye, tüm ülkelerin ve tüm insanlığın çıkarlarını gözönüne alarak birlikte araştırmaya çağırdık.

Silahsızlanma alanında olumlu çözüm önerileri getirdik, anlaşmaya hazır olduğumuzu gösterdik. Bu, dünya politikasında, örneğin, Cenevre ve Reykjevik görüşmelerini olanaklı kılan kapılar açtı, görüşmelere işlerlik kazandırdı, uluslararası havayı göreceli bir biçimde yumuşattı.

Köklü biçimde değişen dış politikamızın belirleyici ögesi, diyalog oldu. Sovyet yönetiminin, yabancı devlet başkanlarından, sıradan insanlara kadar uzanan ve bu zamana kadar benzeri görülmeyen bir dizi ilişkisi, yeni bir Sovyetler Birliği'nin varlığını gösterdi. Bizim içinde dünyayı daha iyi tanıma, anlama ve kendi politikamızı buna göre saptama olanakları doğdu, günümüze uygun uluslararası ilişkilere böylece katkımız oldu.

Sosyalist ülkelerle ilişkilerimizde, öncelik tanınması gereken bazı alanlarda dostlarımızla birlikte ve kardeşlik ilişkileri içinde, formalite işlerini kaldırmaya başladık, eşitlik ilkesinde, bağımsızlık korunarak ve iç işlere karışmadan, objektif bir gerçekçilikle sosyalist toplumun çok yönlü ulusal biçimini pratikle birleştirdik. Uluslararası ilişkilerimiz karşılıklı yararlar, çıkarlarımızın dengeleştirilmesi, geleceğimizden birlikte ve ortak sorumluluk, sosyalizmin onuru, uluslararası gelişmelerde sosyalizmin rolünün yükseltilmesi düzeyine oturtulmuştur.

Yenilenme yıllarında komşu veya uzak bir dizi ülkeyle ilişkimiz düzeltildi, iyileştirildi veya ilk kez ilişkiler kuruldu, fakat hiç bir ülkeyle ilişkilerimiz kötüleşmedi.

Komünist, sosyal demokrat, diğer politik partiler, bağlantısız ülkeler, aydın çevreler, bilim ve kültür alanına damgasını vurmuş bir dizi etkenliği olan ve dünyanın akışını belirleyen güçlerle karşılıklı ilişkilerimiz yeniden düzenlendi. Gelişmeler gösterdi ki, yeni politik düşünce tarzı, günümüz dünyasının gereksinimlerini yansıtmaktadır. Bu, yeni ümitler yeşertti ve insanlığın bilinç düzeyinde nitel değişikliğin yolunu açtı. Bu tür düşünce biçimi dünya kamuoyunda ağırlık kazanmaktadır.

Yeni düşünce tarzının uluslararası politikada ivme kazanması, önemli pratik sonuçlar getirdi. Orta ve kısa menzilli roketlerin her iki tarafca yokedilmesini içeren anlaşma gerçekleştirildi, Cenevre anlaşmaları tabanında askerlerimizin Afganistan'dan çekilmesine başlandı.

Zirve toplantılarının sembolü haline gelen, Sovyet-ABD ilişkilerinin belirli oranda iyileşmesi, nükleer bir tehlikenin yokedilmesi konusunda olumlu bir dönüşüm olduğu ümidini veriyor. Bizler tarafından aktif bir biçimde savunulan, kimyevi silahların yasaklanması konusunda tarafların görüşme istemlerindeki yaklaşım, askersel güçler arasındaki (NATO ve Varşova Paktı) tehlikeli bir sürtüşmenin asgariye inmesinin ve Avrupa'daki konvansiyonel silah ve orduların azaltılması olanağının kapısını açıyor.

Biz, emperyalizm için gayet doğal olan askersel tehlikeyi gözden kaçırmıyoruz. Sovyetler Birliği'nin savunması buna göre düzenlenmiş olup, gerek teknik ve gerekse askersel gücümüz, günümüz normlarına göre belirlenmiştir.

Üç yenilenme yılından elde edilen sonuçtan sonra, ana soruya, Ülkemiz insanlarını ve dünya halklarını en fazla rahatsız eden : Savaş tehlikesinin atlatılması başarıldı mı ? sorusuna yanıt verebiliriz : Her halde evet ! Büyük güçlerin katılacağı bir savaş tehlikesi azaldı. Sovyetler Birliği'nin uluslararası düzeydeki yeri, sadece gücü arttığı için değil, Ülkemize gösterilen güvenin artması nedeniyle gözle görülür bir biçimde gelişti. Dünya'daki durum daha sağlamlaştı ve hesaplanabilir oldu. Tüm sonuçlarıyla silahlanma yarışını dizginleme ve buna bağlı olarak silahlanma harcamalarını kısıtlama perspektifi doğdu.

Barişin tehdit edilmesine karşı çıkabilmenin, insanların önünde

duran global sorunların çözümüne, dünya toplumunun birlikte uğraşlarıyla taban hazırlamanın, bu zamana kadar olmayan en geniş sosyal ve politik tabanını oluşturma olanaqları önümüze açılmaktadır.SBKP en aktif bir biçimde ve inatla bu hedefler için çalışacaktır.

Sovyet toplumunu yeni nitel bir bir ortama, yeni bir sosyalizme götürecek yol, devrimci yenilenme, politik, ideolojik, ekonomik ve sosyal alanlarda, yaşamın demokratikleştirilmesinden ve politik sisteme yeni bir biçim vermekten geçmektedir.İnsanı sadece sözde değil, o'nu maddi ve manevi gelişmelerin ana noktası olarak gören bilimsel sosyalizm, o'na gerçek değerini tam anlamıyla yeniden kazandırmayı hedeflemektedir.

Parti politikası, sosyalizmin ilke ve hedefleriyle kesinlikle uyum içersinde düzenlenecek, insancıl ve demokratik araçlarla gerçekleştirilecektir.

Canlı gerçek, toplumsal gelişmelerin diyalektiği, bugünkü sosyalist yenilenmeye bir dizi yenilikler katacak, onu billurlaştıracak ve zenginleştirecektir.Bir çok konularda Sovyetler Birliği anayasası ve yasalar değişikliğe uğrayacak, parti kongresinde de bir dizi kararlar alınacaktır.

SBKP MK'i, burada sergilenen görüşleri tartışmaya açıyorsa, bunu, komünistlerin ve tüm emekçilerin bu tartışmalara aktif bir biçimde katılacağı ümidiyle yapıyor. 19. Ulusal konferans her yönünü düşünerek öyle kararlar almalıdır ki, bunların gerçekleştirilmesi, kararlılık içersinde ilerlemeyi hızlandırmalı ve devrimci yenilenmeyi geri dönülmez hale getirmelidir.

Açıklamalar :

(1) Buradaki anlamıyla parlamento demektir.

BUK Çalışma Grubu - Krefeld , 15 Haziran 1988

Özünden, anlamından ve ana konudan hiç bir şey kaybetmeden, bölüm aralarında çok az kısaltmalar yapılarak 30 Mayıs 1988 tarihli "UZ" gazetesinde yayınlanan şeklienden çevrilmiştir.

SBKP MK Genel Sekreteri Mihail Gorbaçov'un 26 Haziran 1987
SBKP MK Plenumu Kapanış Konuşması

Yoldaşlar!

Merkez Komitesi Plenumu çalışmalarımızın sonuna geldik. Biliyorsunuz, tartışmalarda da çok doğru olarak belirtildiği gibi bütün parti, bütün ülke bu plenumu bekliyordu. Bir yandan yenilenmenin şimdiki aşamasında ortaya çıkan bir dizi sorunu değerlendirmek, politik ve örgütsel çalışmalar için sonuçlar çıkarmak, diğer yandan, ekonomimizin yönetiminde yapılacak radikal reformların temel belirlemelerini ve ilkelerini hazırlamak bu plenumun konularıydı.

Sanırım, plenumun komünistlerin ve tüm Sovyet insanlarının umutlarına yanıt verdiğini gönül rahatlığıyla söyleyebiliriz. Bu da çok güçlü bir anlam taşıyor. Plenum, yenilenmemizi SBKP 27. Kongresinde belirlenenden daha da ileriye götürmüş, yenilenmenin gerekliliğinin ve gerçekleşmesi için yaklaşımlarımızın yeni yöntemlerinin daha derinlemesine kavranmasını sağlamıştır.

Bu plenumda ekonomik yönetimin radikal reformu için bir program kabul edilmiştir. Bu, yenilenmenin hızlandırılması için güçlü ve etkin bir kaldıraç olacaktır.

Bu programda geçen iki yıllık dönemde edindiğimiz pratik deneyimlerden, bilimsel araştırmalar ve sosyalist kuruculuğun onlarca yıllık öğretilerinden edindiğimiz herşeye yer verilmiştir. Son yıllarda ekonomide uyguladığımız yeni yaklaşım biçimlerinin deneylerine dayanmaktadır. Böylelikle kabul edilen belgelerde kolektif düşünce ve toplumumuzun şimdiki gelişim aşamasında genelleştirebileceğimiz herşey yer almıştır.

Özellikle değinilmesi gereken bir nokta da plenumun nasıl bir atmosferde geçtiğidir. Bu, SBKP'nin 27. Kongresi ve Nisan Plenumu'ndan bu yana oluşan yeni durumdaki gelişmeyi yansıtmakta, yenilenmenin gidişatını, başarı ve kazanımlarını soğukkanlılıkla değer-

lendirilmesinde, yapılan çalışmaların derinlemesine analizinde, eksikliklerin eleştirilmesi ve olgunlaşmış sorunların serbestçe ve öze ilişkin ele alınmasında ifadesini bulmuştur. Bütün bunlar plenumdaki görüşmelere yansımıştır. Ve hepimiz MK üyeleri olarak bundan hoşnut olabiliriz.

Raporlarda ve tartışmalarda yenilenme sürecinin tüm başarılarına rağmen henüz yavaş ilerlediği düşüncesinin altı çizilmiştir. Bunun için durumu eleştirel değerlendirmeli ve olanaklarımızı seferber etmeliyiz. Bu olanaklar toplumsal yaşamın her alanında hiç de az değildir.

Burada yapılan eleştiri ve özeleştiri, durumdan duyulan akılcı hoşnutsuzluğun bir ifadesi ve güçlü oluşumuzun bir kanıtıdır. Bolşevik eleştirinin ana özelliği onun somut, konuya ilişkin ve yapıcı olmasıdır. Tamamen haklı olarak diyebiliriz ki, hem endüstride hem de tarım gibi çok karmaşık bir ekonomik alanda ilerleme sağlanmıştır. Özellikle kayda değer olan ise, ülkede son sıralarda oluşan toplumsal ve politik durumun kavranması konusunda insanların bilincindeki ilerlemedir.

Bu gün ülkemiz kendisini hızla değiştiren bir topluma sahiptir. Bu, artık başka istemleri ve başka umutları olan bir toplumdur. Toplum kendini yenilemektedir, harekete geçmiştir; bir düşünme süreci başlamıştır, pratik faaliyetler canlanmakta ve giderek gözle görünür sonuçlar vermektedir.

Plenum aynı zamanda yenilenmeye ilişkin bir tasarı hazırlanmasını kararlaştırmıştır. Bunu biz Nisan 1985'te önermiş ve 27. Parti Kongresi ve MK'nın Ocak Plenumu'nda hazırlamıştık. Ancak teori çok önemli de olsa iş onunla bitmiyor. Bu plenumun politik önemi, yenilenme fikirlerinin pratik alanlara yansıtılması, belirleyici toplumsal alanlara, yani halkın yaşam koşullarını etkileyen ekonomik alana aktarılmasındadır.

Bir kez daha söylemek istiyorum, plenum kararları ve kabul edilen belgeler stratejik çizgimizi hem teorik hem de pratik

olarak derinleştirmektedir. Bunlar, ekonominin yeniden biçimlendirilmesi için temel yönelimler vermektedir. Kuşkusuz pratik deneyimler de daha bir çok şeyi aydınlatacaktır. Yaşam yenilenme tasarımlarını derinleştirecektir.

Bizleri yeni yeni sorunlar ve hiç de az olmayan güçlükler beklemektedir. Hatasız olmak gibi sihirli bir gücümüzde yok, ama olabildiğince az yanlışlık yapacak şekilde çalışmak ve davranmak zorundayız.

Ancak herşeye karşın, en büyük hatanın hata yapma korkusuna kapılmak olduğu kanısındayım.

Eğer birisi bulunduğumuz aşamanın güçlüklerinden korkar, çalışma odasına kapanıp bekler ve kapısına penceresine giderek daha sesli vuran yaşama aldırış etmezse işte bu en büyük hata olur. İyice ilerlemiş sorunlar karşısında kaçamak davranmamaya ve sorunları biriktirmemeye kararlıyız. Kaldığı bunlar zaten gereğinden çok birikmiştir. Hata yapma korkusu ise en kötüsüdür. Bu, isteği köreltir ve toplumu değiştirme çabalarını frenler.

Özellikle ekonomiden bahsedildiğinde bir nevi geçiş dönemi yaşadığımızı söyleyebiliriz. Bütün işletme ve birliklerde tamamen iktisatlı muhasebeye geçiş, planlamada ve fiyatların belirlenmesinde radikal reformların hazırlanması ve yaşama geçirilmesi, aynı şekilde malzeme ve teknik yönden güvence sağlanması, finansman ve kredinin ve yönetimde örgütsel yapının değiştirilmesi, önümüzde durmaktadır.

Bütün bunlar ciddi ve esaslı bir çalışmayı gerektiriyor. Aynı zamanda 12. Beş Yıllık Planın önümüze koyduğu görevleri yerine getirme ve beş yıllık planda belirttiğimiz her bir hedefe ulaşma görevinden hiç kimse bizi muaf tutmuyor.

Tabii ki bu karmaşık geçiş döneminin fazla uzamaması için her şeyi yapmak, hep beraber kararlı düşünceli ve etkin bir biçimde çalışarak bu sorumluluklarla dolu dönemden geçmek zorundayız.

Burada her şey önemlidir, ancak milyonlarca insanın ekonomik çıkarlarını ilgilendiren ekonomik yönetimin radikal reformundan başlamamız en önemlisidir. Yineliyorum: Bu en önemlinin de önemlisidir.

Bu nedenle tüm pratik işlerde bu çıkarları gözönünde bulundurmalıyız. Ancak bu, değişik keyfiyetlerin ve asalak çıkarların dümen suyuna yelken açmamız anlamında değildir. Hayır yoldaşlar, gözönünde bulundurmamız gereken yasal çıkarlardan söz ediyorum. Bu nedenle ekonominin yeni mekanizmasına geçişte tüm çaba bu çıkarların gerçekleşmesi için daha fazla olanaklar sağlanmasına verilmelidir. İşte bu çıkarların gözetilmesi ekonomi sistemimize ve tüm ekonomik faaliyete yeniden dinamizm verecek bir yay görevini de üstlenecektir.

Genelinde önümüzdeki dönemdeki tüm çalışma büyük bir sorumlulukla yerine getirilmelidir. Deneyimli, teorik öğrenimli ve örgütsel birliği pekişmiş bir partinin öncülük ettiği toplum bu görevi başaracak durumdadır.

Toplumsal gelişmenin bu etabında ve yeniden biçimlenmenin genelinde partinin rolü çok önemlidir. Bunun altını kalın çizgiyle çizmeliyiz.

SBKP'ye olağanüstü sorumluluk isteyen bir görev düşmektedir: Tüm yapısal birimlerde ve her düzeyde reformun pratikte gerçekleştirilmesi.

Sırası gelmişken parti temel birimlerinin rolüne değinmek istiyorum. Amaçladığımız bütün bu işler esasen çalışma ve üretim kollektifinde gerçekleşecektir. Ekonominin bütün yönetim organlarının çabası herşeyden önce ekonominin temel birimlerinin başarılı ve etkin çalışabilmesi için ön koşulları yaratmaya yönelik olmalıdır.

İşte, Parti Temel Örgütünün zaten bir çalışma kollektifinde faaliyet göstermesi kendisine düşen rolü arttırmaktadır. SBKP MK'dan başlamak üzere tüm parti komiteleri bunu gözönüne almalı

ve ellerindeki tüm olanaklarla temel örgütlerin yeni koşullarda etkin davranabilmelerine katkıda bulunmalıdır. Bu parti faaliyetinin her yönünü, politik, örgütsel ve ideolojik yanlarını kapsamalıdır.

Yeni görevler ülkedeki büyük ekonomi kadroları ordusunun da önünde durmaktadır. Parti, reformun gerçekleşebilmesi için bu kadroların da belirleyici katkılarını umuyor. Ülke güçlü bir kadro potansiyeline sahiptir. Ekonomide reforma ilişkin yeni olanı, değişiklikleri ve bunların boyutlarını daha esaslı kavramalarına yardımcı olunmalı, ekonominin yeni ilkeleri temelinde aktif çalışmaya katılmalarına ve bunu her yerde tüm ekonomi birimlerinde yaşama geçirmelerine yardım edilmelidir. Yeniden biçimlenmeden yana olan herkes, reformu destekleyen, çabasını, gücünü, deneyimlerini canla başla bu işe veren herkes, parti organlarının kendilerine önem verdiğini ve aktif desteklendiğini hissetmelidir.

İşte bu insanların büyük çoğunluğudur. Dahası var: Eğer şimdi tabandaki kadro keşmekeşi felaketine, ki bununla işletmelerde, inşaatlarda, kollektif işletme ve devlet mülkleri yöneticilerini kastediyorum, çözüm bulmazsak reform çok zor ilerleyecektir. Bunun için tekrar etmek istiyorum: Politik olarak yenilenmeden yana olan ve gerekli yeteneklere sahip tüm kadrolar desteklenmelidir. Bunlar desteklenmeli ve çalışmalarında yardımcı olunmalıdır.

Plenumda, yoldaşlar haklı olarak 13. Beş Yıllık Planın ekonomik yönetimde köklü değişikliklerin belirleyici bir aşaması olacağı belirtildi. İşte bu sürede planlamada, fiyat belirlemede, finans ve kredi mekanizmasında reformlar tamamlanmış ve üretim maddelerinde toptancılığa geçiş genel anlamda gerçekleştirilmiş olacaktır. Bu önlemler sonucunda kendi kendini yöneten bir idare sistemine geçilecektir.

Ancak bunu için 13. Beş Yıllık Planın da daha şimdiden ekonomide işlerlik kazanmış süreçlerin ve yeni önerilerin daha derinlemesine gözönünde bulundurularak hazırlanması gereklidir. Bu bağlamda

13. Beş Yıllık Planın politik taslağını ve stratejik fikrini bir MK plenumunda görüşmek zorunludur.

Olağan, 19. Parti Konferansının toplanması kararını aldık. Bu, parti ve ülke yaşamında büyük politik bir olay ve biz komünistler için yaşamımızın en önemli dersi olan yenilenme konusunda politik bir sınav olacaktır.

Ekonomide ve diğer tüm alanlarda pratik faaliyetimiz bu sınava layıkıyla başarmaya ve konferansta olumlu pratik deneyimler, gerçek sonuçlar ortaya koymaya ve gelecek için yeni dersler çıkarmaya yönelik olmalıdır.

Yoldaşlar!

Bir kez daha vurgulamak istiyorum, ekonomik alandaki çalışmamız, ekonomiyi yeniden biçimlendirme, ancak milyonlarca emekçiyi bu işe katmakla mümkün olacaktır. Bunun için denilebilir ki yönetimdeki köklü yeniden biçimlendirme rotası esasen daha da demokratikleşme rotasıyla bağlıdır ve bu bağlantı yalnızca üretim için değil, tüm toplumsal yaşam için geçerlidir. Ekonomide ilerleme ve sosyalist demokrasinin gelişmesi birbirinden ayrılmaz.

Kısa bir süre sonra Cumhuriyetlere, yörelere, bölgelere, kentlere ve rayonlara, işletmelere döneceksiniz. MK üyelerini, plenuma katılanları alınan kararları yaşama geçirmek gibi zorlu görevler bekliyor.

En başta Plenum'un hedefleri ve fikirleri komünistlerin ve geniş halk yığınlarının bilincine taşınmalıdır. Plenumda belirlenen uzun vadeli hedeflerle güncel görevleri bağlayabilmek, herşeyden önce bu MK plenumuna sunulan Politik Büro Raporunda belirtilen görevlerle bağlayabilmek çok önemlidir.

Sanırım şimdi en önemli olan budur. İnsanlar gerçekten yenilenmenin geliştiğini, yer ettiğini, yaşamın her alanında ve an başta emekçilerin günlük ve acil gereksinimlerinin karşılanmasında gerçek meyveler verdiğini hissetmelidir.

Yoldaşlar, MK plenumunun aldığı kararları gerçekleştirmede sizlere verimli çalışmalar dilerim.

Pravda 27.6.87

TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI
TÜSTAV

FONDATION
DANIELLE
MITTERRAND

JA/MA/477/88

Monsieur Naim GEMRIK
Turquie-Liberté
Bourse du Travail
9/11, rue Genin
93200 SAINT-DENIS

Paris, le 16 juin 1988

Cher Monsieur,

Suite à votre visite en nos bureaux avec Monsieur OZTURK, je vous prie de trouver ci-dessous le communiqué que Madame MITTERRAND vient d'adresser à l'AFP.

Madame MITTERRAND qui suit avec attention le procès en cours contre MM. KUTLU et SARGIN, ainsi que 14 autres personnes, adresse aux familles des détenus le message suivant :

En mon nom et au nom de la Fondation que je préside, je vous assure de toute ma sympathie dans l'épreuve que vous traversez.

Je veux garder confiance dans la justice de votre pays dont les autorités auront à coeur que ce procès se déroule dans le respect et la dignité des droits de l'homme.

Veillez croire, cher Monsieur, à l'assurance de mes sentiments les meilleurs.

Jules ASSWAD